

SISEKAITSEAKADEEMIA
ESTONIAN ACADEMY OF SECURITY SCIENCES

Mati Raidma, Gert Teder,
Argo Parts, Kristi Raidma

HUMANITAARABI- OPERATSIOONID

TALLINN 2013

Autorid: **Mati Raidma, Gert Teder, Argo Parts, Kristi Raidma**

Keeletoimetaja: **Aet Kuusik**

Kujundaja: **Randolf Pukk**

ISBN 978-9985-67-217-4

Trükk: **Paar OÜ**

Sisukord

SISSEJUHATUS 7

HUMANITAARABI 8

Praegune arusaam humanitaarabist **8**

Humanitaarabi andmise põhimõtted on inimlikkus, erapooletus, neutraalsus ja sõltumatus **9**

Hädaabi, esmase taastamistöö ja arengukoostöö ühendamine **10**

Klastripõhine lähenemine humanitaarabi koordineerimises **12**

Eesti riigi seisukohad **13**

Mondo tegevusväli humanitaarabi andmisel **14**

VALMISOLEK 18

Personaalne valmisolek **18**

Organisatsiooniline valmisolek **20**

Tehniline valmisolek **21**

ABIPALVEST PROJEKTINI 23

Abipalve esitajad ja edastajad **25**

Abipalve menetlemine Mondos **26**

Humanitaarabioperatsiooni mudeli valik **30**

Humanitaarabi vajadused ja Sphere'i käsiraamat **30**

Humanitaarabi soetuse ja transpordimudeli valik **31**

Projektitaotlus **35**

Terminid **35**

Välisministeeriumi kaudu projektile rahastuse taotlemise protsess **38**

PROJEKTIST ABIOPERATSIOONINI 39

Inimesed **39**

Materiaalne abi **41**

ABIOPERATSIOON 43

Põhimõtted **43**

Abi saatmine **43**

Abi üleandmine **45**

Kiire hindamine, vajadusel lisaabi ja/või nõustamine **46**

Ekspertide tööks vajalikud kontaktid sihtriigis **48**

Humanitaarabioperatsioonide erisused kõrgendatud riskikeskkonnas **49**

ABIPROJEKTI LÕPETAMINE JA ARUANDLUS 52

Esimene missioonijärgne nõupidamine ja õppetundide analüüs **52**

Aruandlus **54**

Aruandlus Välisministeeriumilt saadud toetuse puhul **54**

Aruandlus ECHO rahastamise taotluse puhul **56**

Aruandlus iseseisva kogumiskampania puhul **56**

LÕPPSÕNA 67

LISAD 58

Lisa 1. Akronüümid **58**

Lisa 2. Sihtriigi abipalve peaministrilt peaministrile **60**

Lisa 3. Sihtriigi abipalve rahvusvahelisele organisatsioonile **61**

Lisa 4. Sihtriigi abipalve vahendamine **62**

Lisa 5. Välisministeeriumi piiratud taotlusvooru lähteülesanne **64**

Lisa 6. Mondo projektitaotlus piiratud taotlusvoorus **66**

Lisa 7. Mondo projekti loogiline raammatriks piiratud taotlusvoorus **78**

Lisa 8. Mondo riigieelarveliste vahendite kasutamise leping Välisministeeriumiga **79**

- Lisa 9. Välisministeeriumi saatekiri **83**
- Lisa 10. Näited humanitaarabi saatedokumentidest (kullerteenuse puhul) **84**
- Lisa 11. Humanitaarabi kinkekiri **89**
- Lisa 12. Humanitaarabi üleandmisakt **91**
- Lisa 13. Mondo vahendatud ÜRO satelliitinformatsioon üleujutuspiirkonnast **92**
- Lisa 14. Humanitaarabioperatsiooni logi (Moldova 2010) **93**
- Lisa 15. Humanitaarabioperatsiooni pressiteade (Moldova 2010) **96**
- Lisa 16. Humanitaarabioperatsiooni eksperdi majanduskulude aruanne **97**
- Lisa 17. Humanitaarabioperatsiooni lõpparuanne (Moldova 2010) **98**
- Lisa 18. Lühianalüüs Moldova kriisiohjevõimekusest **103**

Sissejuhatus

MTÜ Mondo (edaspidi Mondo) on teie käes oleva käsiraamatu välja töötanud selleks, et korrastada ja parendada Eesti humanitaarabi saatmisega seotud tegevusi, iseäranis neid, mis puudutavad inimeste lähendamist kriisipiirkondadesse. Käsitlust leiab üks humanitaarabi andmise viis, kuid loodame, et peale selle, et saame kogemusi jagada oma organisatsiooni sees, pakub käsiraamat lisaväärtust ka teistele humanitaarabiga tegelevatele või seda alustada plaanivatele inimestele, asutustele ja organisatsioonidele. Raamatu väljaandmist rahastab Välisministeerium arengu- ja humanitaarabi jaoks mõeldud rahast.

Käsiraamat on üles ehitatud humanitaarabioperatsiooni tegevuste ajalise kulgemise põhjal. Alustatakse organisatsiooni valmisoleku saavutamisest ning humanitaarabi projekti koostamisest ning lõpetatakse projekti elluviimise, kokkuvõtete ning aruandlusega.

Tegevusmudel töötati välja valdkonda reguleerivate dokumentide ja Mondo liikmete nii rahvusvahelistel koolitustel kui ka missioonidel saadud teadmiste ja kogemuste najal. Eriti kasulikuks osutusid õppetunnid, mis saadi abi saatmistest Ukrainasse, Moldovasse ja Afganistani.

Arengukoostöö toimub keskkonnas, mis on suhteliselt rahulik ja kus harilikult saab vajalikke teadmisi hankida, ennast teostada ning oma eesmärged saavutada. Humanitaarabioperatsioonid seevastu on reeglina seotud väga suure psühholoogilise pingega kriisikolde, konfliktirohke suhtlemise ja ohtliku keskkonnaga. See kõik eeldab end humanitaarabiga siduda soovivatelt inimestelt palju ja tõsist kodutööd. Samas ei lase inimelusid päästes ja kannatusi leevendades kogetud tänu inimestel valdkonna juurest lahkuda.

**Mati Raidma
Gert Teder
Argo Parts
Kristi Raidma**

Humanitaarabi

Kui veel kümme aastat tagasi mõisteti humanitaarabi kui spetsiifilist materiaalset toetust elukeskkonna taastamiseks sõjas või loodusõnnetuses hättasattunuile, siis praeguseks on mõiste avardunud ning hõlmab selliseid tegevusi, mida varem vaadeldi täiesti eraldiseisvatena. Tegelikult võib eeldada, et mõiste laieneb veelgi ja see omakorda loob olukorra, kus humanitaarabi esialgne idee on tundmatuseni muutunud.

Praegune arusaam humanitaarabist

Humanitaarabi on abi, mida antakse eesmärgiga päästa inimesi, vähendada inimeste kannatusi ja tagada inimväärseks eluks hädavajalikku loodus- või inimtegevusest põhjustatud katastroofide (sh sõjad ja relvakonfliktid) ajal või nende tagajärgi leevendades; samuti abi, mis on mõeldud selleks, et eelmainitud olukordi ennetada ja parandada nende reageerimise valmisolekut. Humanitaarabi antakse olukorras, kus kohalikud abiandjad on juba ülekoormatud, võimetud või ei soovi teutseda. Humanitaarabi osutamisel lähtutakse abivajava riigi, territooriumi, ühenduse, režiimi, rühmituse või rahvusvahelise organisatsiooni abipalvest. Humanitaarabi on inimestevahelise universaalse solidaarsuse väljendusvorm ja moraalne kohustus.¹

Eksisteerivad nn pikaajalise humanitaarabi saajad (*LTHACS – long-term humanitarian assistance countries*) – riigid, kes said humanitaarabiks kulunud üldsummast proportsionaalselt rohkem kui keskmiselt (10,4%) ja rohkem kui kaheksa aasta jooksul ajavahemikus 1996–2010. Sellise määratluse alla kuulub maailmas 25 riiki. Näiteks aastal

¹ Eesti Välisministeerium, Mis on humanitaarabi, 2010. Saadaval: http://www.vm.ee/?q=node/9754#_ftn1 [Viimati vaadatud 20.11.12.]

2010 suunati kogu humanitaarabist (10,4 miljardit dollarist) neile 4,9 miljardit.²

Humanitaarabi andmise vormide mitmekesisust süstematiseerides saab neid eristada näiteks tegevuste kaupa. Neid kindlaks tehes saame maatriksi, kus

- raha,
- inimesi (päästjad, arstid, eksperdid, nõustajad jne) või
- materiaalsel abi (seadmed, varustus, materjalid jms)

kasutatakse kas eraldi või omavahel kombineerides

- inimeste päästmiseks (nt otsingu- ja päästetööd, erakorraline meditsiin jms);
- inimeste kannatuste vähendamiseks (nt tervishoid, psühholoogiline kriisiabi, evakuatsioon/ümberasumine, esmane toiduabi, joogiveega varustamine jms);
- inimväärseks eluks hädavajaliku tagamiseks (nt põgenikele/evakueeritutele ajutiste elamistingimuste loomine, veega ja sanitaaringimustega varustamine (WATSAN), esmaste eluks vajalike teenuste korraldamine, humanitaardemineerimine jms);
- hädaolukordade ennetamiseks (nt riskianalüüside, riskide minimeerimise, varajaste hoiatussüsteemide jms arendamise toetamine, ametkondade ennetusvõime väljaarendamine, ohuteadliku käitumise propageerimine, vastavate kampaaniate korraldamine, elanikkonna koolitamine ja nõustamine jms);
- hädaolukordadele reageerimise valmisoleku parandamiseks (nt nõustamine, koolitamine, õppuste või teadlikkust suurendavate kampaaniate korraldamine, elanikkonna ja ametkondade võimekuse parendamine, vabatahtliku tegevuse toetamine jms).

² Global Humanitarian Assistance Report 2012

Humanitaarabi andmise põhimõtted on inimlikkus, erapooletus, neutraalsus ja sõltumatus

Humanitaarabi andmise põhimõtted on sätestatud Rahvusvahelise Punase Risti ja Punase Poolkuu Föderatsiooni ning suurõnnetuste tagajärgede leevendamise tegevate valitsusväliste organisatsioonide tegevusjuhendites ja ÜRO Peaassamblee resolutsioonis nr 46/182.³

Inimlikkus

Inimlikkuse põhimõte tähendab seda, et inimesi tuleb kohelda inimlikult igas olukorras, päästes inimeste elusid ning leevendades kannatusi üksikisiku õigusi austades. Erilist tähelepanu tuleb pöörata elanikkonna kõige haavatavamatele rühmadele.

Erapooletus

Humanitaarabi andmine peab olema erapooletu ning selle andmise alus ei tohi olla kodakondsus, rass, usutunnistus ega poliitilised vaated. Abi antakse ainult vajadustele vastavalt.

Sõltumatus

Humanitaarabiorganisatsioonid peavad esitama ja rakendama oma meetmeid valitsuse (ja muudest) poliitikast ja suunistest sõltumatult.

Neutraalsus

Neutraalsus tähendab seda, et vaenutegevuse korral ei eelistata üht poolt ning ei osaleta poliitilistes, rassilistes, ideoloogilistes ega usuga seotud vastuoludes.

Hädaabi, esmase taastamistö ja arengukoostöö ühendamine

Kriisijärgne ühiskonna ülesehitamine on proovikivi, mis vajab kiiresti antava hädaabi kõrval ka arengumeetmeid. Need tagavad sujuva ülemineku humanitaarabilt arengukoostööle. Kuna humanitaarabi osutamine lõpetatakse valdkonniti ja piirkonniti erinevat moodi, on humanitaarabis ja arengukoostöös tegevad inimesed üha rohkem kriisi-

³ UN General Assembly, 78th Plenary Meeting, Strengthening the Coordination of Humanitarian Emergency Assistance of the United Nations (A/RES/46/182). 19. detsember 1991. Saadaval: <http://www.un.org/documents/ga/res/46/a46r182.htm>. [Viimati vaadatud: 12/12/12.]

piirkonnas ühel ajal ja pikemat aega. Hädaabi, esmase taastamistöö ja arengukoostöö tõhus ühendamine (LRRD – *linking relief, rehabilitation and development*) toetab jätkusuutlikku arengut.

Hädaabi – etapp, mis sisaldab elupäästetegevusi ning elutegevuseks esmavajalike tingimuste tagamist (katab *response*'i ja osaliselt ka *recovery* etappe).

Esmane taastamistöö – etapp, kus taastatakse elukeskkonda (katab osaliselt *recovery* ja *reconstruction*'i etappe).

Arengukoostöö – etapp, mille tegevused on mõeldud selleks, et hädaolukordi ennetada ja nende reageerimise valmisolekut parandada kas normaalses arengukeskkonnas või lähtuvalt konkreetsest kriisist saadud õppetundidest.

Sealjuures

Response – esmane reageerimine – reeglina vahetu elupäästetegevus ajalise kestusega kuni kaks nädalat.

Recovery – elukeskkonnaks esmavajalikud/ajakriitilised taastustööd, sh kiire humanitaarabi teisest neljanda nädalani.

Reconstruction – täielikud/kõikehõlmavad taastustööd – ülesehitustööd reeglina neljandast nädalast kuni aastani, sageli jääb kestma aastateks.

Mondo kasutas esimest korda ja edukalt LRRD-mudelit Moldovas 2010. aasta üleujutusel.

Hädaabi – mootoritega kummipaadid päästjatele, toidu- ja joogiveeabi kodu kaotanud elanikkonnale, eksperdi- ja nõustabi valitsuse ajutisele kriisikomisjonile ja kodanikukaitse ametile, üleujutuspiirkonnast tehtud satelliitpiltide saatmise korraldamine.

Esmane taastamistöö – materiaalne abi üleujutustagajärgede likvideerimisel (sukelpumbad vee keldritest pumpamiseks ja kaevude puhastamiseks), nõustamine (Sphere'i käsiraamat kriisikomisjonile) jms.

Arengukoostöö – tulevikuvajaduste väljaselgitamine ning võimalike tegevuste planeerimine koostöös Moldova kodanikukaitse ametiga, et parandada Moldova võimekust ulatuslikele üleujutustele reageerimisel; samuti toetus Moldovas toimunud NATO PFP õppuse ettevalmistamiseks.

NÄIDE:
Moldova
üleujutused
2010

Klastripõhine lähenemine humanitaarabi koordineerimises

Klastrid on ÜRO ja teiste humanitaarorganisatsioonide grupid, mis töötavad humanitaarvaldkonna põhisektorites (nt tervishoid, ajutine elukeskkond jne). Teemaatilised koordinatsioonigrupid on humanitaarabi andmisel ülitähtsad. Süsteem on loodud selleks, et tagada piisav globaalne võimekus põhisektorites, määrata kindlaks juhtorganisatsioonid ning parendada üleüldist hädaolukorra monitoorimist ning vajaduste hindamist.⁴ Klastrid annavad hea võimaluse partnerluseks rahvusvaheliste humanitaarorganisatsioonide, rahvuslike- ja kohalike vastutavate ametkondade ning teemaga tegelevate kodanikuühenduste vahel. Samuti pakuvad klastrid selget kontaktpunkti ning on loonud aruandekohustuse piisava ja asjakohase humanitaarabi korraldamise hõlbustamiseks.

Peale klastrisisese koordinatsiooni toimub ka klastriüles- te mavaldkondade arutamine. Klastrite juhtorganisatsioonid kohtuvad regulaarselt, et muu hulgas arutada probleeme, mis puudutavad mitut sektorit (nt põud). Samuti tehakse koostööd, et tagada sektoriüles- te teemade põhimõtete ühtsus (nt erivajadustega inimesed, sugu puu- dutavad aspektid jne).

Klastrid/sektorid ning nende juhtorganisatsioonid on järgmised:

Põllumajandus, toit – ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon (FAO – *Food and Agriculture Organization*), Ülemaailmne Toitlustuspro- gramm (WFP – *World Food Program*).

Pagulaslaagrite koordineerimine ja korraldamine – ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Amet (UNHCR – *United Nations High Commissioner for Refugees*) kriisiolukordades sisepõgenike (IDP – *internally displaced person*) korral, Rahvusvaheline Migratsiooniorganisatsioon (IOM – *International Organization for Migration*) looduskatastroofide (*disasters*) puhul.

Esmavajalike taastustööde korraldamine (*Early Recovery*) – ÜRO Arenguprogramm (UNDP – *United Nations Development Programme*).

Haridus – ÜRO lastefond (UNICEF – *The United Nations Children's Fund*), SC (*Save the Children*).

Varjupaik/ajutine elukeskkond (*Emergency Shelter*) – ÜRO Pagu-

⁴ An International Network for Education in Emergencies, *Humanitarian Reform*, 2013. Saadaval: <http://www.ineesite.org/en/partnerships/education-cluster/humanitarian-reform>. [Viimati vaadatud 08.02.13.]

laste Ülemvoliniku Amet, Rahvusvaheline Punase Risti ja Punase Poolkuu Föderatsioon.

Kriisi telekommunikatsioon / kriiside – Ülemaailmne Toitlustusprogramm.

Tervishoid – Ülemaailmne Tervishoiuorganisatsioon (WHO).

Logistika – Ülemaailmne Toitlustusprogramm.

Esmavajalik toitlustus – UNICEF.

Sanitaartingimused, vesi – UNICEF.

Turvalisus ja kaitse – konfliktikollete sisepõgenike abistamisel UNHCR, looduskatastroofide ja konfliktikollete tagajärjel kannatajate (v.a sisepõgenike) abistamiseks – UNHCR / ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo (OHCHR – *Office of the High Commissioner for Human Rights*) / UNICEF.

Eesti riigi seisukohad

“Humanitaarabi on inimestevahelise universaalse solidaarsuse põhiline väljendusvorm ja moraalne kohustus, mistõttu on humanitaarabi andmine, sealhulgas humanitaarabi missioonidel osalemine Eesti välispoliitika oluline osa. Humanitaarabi andmise ja selle koordineerimise eest vastutab Välisministeerium. Humanitaarabi missioonidel osalemisel teeb Välisministeerium tihedat koostööd Siseministeeriumi ja Päästeametiga,” on kirjas Välisministeeriumi kodulehel.⁵

Humanitaarabi mõiste sisu on kirjas Vabariigi Valitsuse 21. jaanuari 2010. aasta määruses nr 8 ja see kõlab järgmiselt: “Humanitaarabi on teisele riigile antav rahaline või materiaalne abi, mille eesmärgiks on loodus- või inimtegevusest põhjustatud katastroofide ajal või nende järel inimeste päästmine, inimeste kannatuste vähendamine ja inimväärseks eluks hädavajaliku tagamine, samuti abi, mis on mõeldud niimetatud olukordade ennetamiseks ja nendele reageerimiseks valmisoleku parandamiseks.”

Humanitaarabi andmist näevad ühe Eesti rahvusvahelise tegevusena ette ka Riigikogus 15. jaanuaril 2003. aastal heakskiidetud “Eesti

⁵ Eesti Välisministeerium, *Eesti humanitaarabi andjana*, 2012. Saadaval: <http://www.vm.ee/?q=node/9756> [Viimati vaadatud 17.11.12.]

arengukoostöö põhimõtted”⁶. Eraldi tegevusvaldkonnana käsitleb humanitaarabi temaatikat põhjalikult ka “Eesti arengukoostöö ja humanitaarabi arengukava aastateks 2011–2015”⁷.

Humanitaarabi andmise õiguslik alus on Eestis sätestatud Vabariigi Valitsuse 21. jaanuari 2010. aasta määruses nr 8 “Arengu- ja humanitaarabi andmise tingimused ja kord”, mida on muudetud 23. augustil 2010 ja 11. veebruaril 2013.⁸ Humanitaarabi andmise viisi ja ulatuse otsustab eelmainitud korra alusel välisminister. Määrus näeb ka ette, et ministeerium hindab iga humanitaarabivajadust eraldi ja osutab abi viisil, mis on asjakohases olukorras kõige vajalikum ja kooskõlas ülejäänud abiosutajate tegevusega.⁹

Mondo tegevusväli humanitaarabi andmisel

Mittetulundusühingutel ja valitsusvälistel organisatsioonidel on humanitaarabi andmisel täita lai valik ülesandeid. Tegeletakse näiteks kiireloomuliste korjandustega, korraldatakse iseseisvalt või riigi toetusel humanitaarabi saatmist oma asukohariigis, täidetakse mitmesuguseid ülesandeid abiküsisvas riigis alates päästetöödest ja erakorralisest meditsiiniabist kuni arengukoostööni viivate tegevusteni välja. Neid ülesandeid saab täita kas iseseisva projekti raames või siis rahvusvaheliste abiorganisatsioonide lepingupartneritena (nn alltöövõtjana), tegeledes humanitaarabi jaotamise või muu abitööga kohalikus kogukonnas. On ka võimalus pakkuda nõustamist või koolitust, iseäranis humanitaarabi valdkonda kuuluva ennetuse ning projektide kaudu, mis parandavad kohaliku kogukonna valmisolekut hädaolukorraks.

Humanitaarabi korraldamine ja andmine on üks Mondo põhikirjalistest tegevustest. Humanitaarabi andmise peaesmärk Mondo jaoks on kannatada saanud piirkonna elanike, eelkõige kõige haavatavate sihtgruppide kannatuste vähendamine ja inimväärseks eluks hädavajaliku

⁶ Saadaval: <https://www.riigiteataja.ee/akt/244042> [Viimati vaadatud 21.01.13.]

⁷ Saadaval: http://www.vm.ee/sites/default/files/arengukoostoo-humanitaarabi_arengukava_2011-2015.pdf [Viimati vaadatud 21.01.13.]

⁸ Saadaval: <https://www.riigiteataja.ee/akt/115022013004> [Viimati vaadatud 21.01.13.]

⁹ Vaata täpsemalt alapeatükis “Projektitaotlus välisministeeriumile”.

keskkonna loomine, samuti võimaluse korral sihtriigi vastutava ametkonna tegevuse nõustamine. Võimaluse korral lõimib Mondo hädaabi, esmase taastamistöö ja arengukoostöö, et tagada sujuv üleminek humanitaarabilt arengukoostööle. Reeglina näeb Mondo humanitaarabi-projekt ette ka eksperdi lähetamist sihtriiki.

Ekspertide kasutamine tagab ka võimekuse abiprojektideks, mis on mõeldud kriisiolukordade ennetamiseks ja nendele reageerimise valmisoleku parandamiseks.

Niisiis saab Mondo humanitaarabioperatsioonideks kombineerida järgmisi elemente:

Ekspertiabi INT – Mondo liikmed on oma koolitusest ja tegevusest lähtuvalt mitmes rahvusvahelises kriisireguleerimismehhanismis ekspertidena kirjas ning valmis ka reageerima. Kuulume UNDACi, EU CPMi, CMCoordi jt.

Ekspertiabi LEMA – üks võimalus toetada abivajavat riiki on nõustada kohalikke vastutavaid ametkondi või organisatsioone, mille üldnimetus on kohalik kodanikukaitse amet (*Local Emergency Management Agency* – LEMA, kasutatakse ka *National Disaster Management Agency* – NDMA). Sellistel puhkudel on põhiülesanne selgitada välja hädaolukorra/kriisi tegelikud tagajärjed ja vajadused, analüüsida neid ja vajadusel nõustada vastutavat ametkonda reageerimisel. Lähenemine eeldab, et ekspertidel on spetsiifiline koolitus ja kogemus. Vastasel korral ei pruugi abipaluja riik eksperte usaldada.

LEMA tehniline abi soetusega Eestis – paljudel juhtudel on tegemist olukorraga, kus kohalikel ametkondadel on teadmised ja kogemused olukorraga toime tulekuks, kuid puuduvad vahendid adekvaatseks reageerimiseks või pole neid piisavalt. Pärast vajaduste välja selgitamist on võimalik vastavad vahendid, tehnika või seadmed hankida Eestis ning saata humanitaarabina sihtriiki. Reeglina saadetakse ka ekspert või eksperdid, kes veenduvad kohapeal, et saadeti jõudis korrektselt kohale ja annavad selle ametlikult üle (vajaduse korral koos kasutamist puudutava nõustamise või koolitamisega). Selline reageerimine eeldab väga põhjalikke teadmisi katastroofide tagajärgedest, nendega tegelemisest ja selles töös vajalike töövahendite kasutusvõimalustest ja tehnilistest parameetritest.

LEMA tehniline abi soetusega kohapeal – sihtriiki saadetud Mondo eksperdid hindavad muu hulgas ka kohalike reageerijate tehnilist või-

mekust ning tutvuvad nende tegelike vajadustega. Seejärel otsustatakse abi vajadus ning vajalikud vahendid hangitakse sihtriigist. Pärast kokkuleppe saavutamist kohaliku edasimüüja või tootjaga saadetakse arve tasumiseks Eestisse. Pärast raha laekumist müüja kontole saab kohalik ametkond varustuse kätte. Sellist viisi kasutades välditakse transpordikulusid ja abi jõudmine lõppkasutajani on kiirem.

Abi kannatanutele soetusega Eestis – pärast sihtriigi abivajaduse välja selgitamist hangitakse Eesti edasimüüjate või tootjate käest vahendid või materjalid ning korraldatakse nende saatmine abivajajateni. Reeglina lähetatakse sihtriiki ka eksperdid, kes veenduvad kohapeal, et saadeti jõudis korrektselt kohale ja kes annavad selle ametlikult kohalikule vastutavale ametkonnale üle.

Abi kannatanutele soetusega kohapeal – sellisel puhul otsustavad konkreetse abi soetamise ja soetavad selle sihtriiki saadatud Mondo eksperdid. Enne otsust hinnatakse olukorda ja tegelikke vajadusi. Seejärel hangitakse kõik vajaminev sihtriigist. Nii nagu LEMA abi soetuse puhul saadetakse pärast kohaliku edasimüüja või tootjaga kokkuleppe saavutamist arve Eestisse tasumiseks. Pärast raha laekumist müüja kontole saab kohalik vastutav ametkond või organisatsioon vahendid või materjalid kätte. Sellist viisi kasutades välditakse transpordikulusid ja abi jõudmine lõppkasutajale on kiirem.

NÄIDE:

Moldova üleujutused 2010

Moldova abipalvele reageerides kasutas Mondo kombineeritud nelja abivormi suunatud kolmele klastrile (toit, esmased taastustööd ja koordineerimine).

- LEMA tehniline abi soetusega Eestis – pumbad
- LEMA tehniline abi soetusega kohapeal – kummipaadid/paadi-mootorid
- Abi kannatanutele soetusega kohapeal – joogivesi ja konservid
- Ekspertiisi LEMA – SAT fotod üleujutatud aladest

Lähtuvalt praegustest Mondo võimetest ning võimalustest

- ei looda endale eraldi võimet otsingu- ja päästetöödeks ning teisteks otseselt inimeste päästmisega seotud tegevusteks kriisipiirkonnas. Nendega jääb tegelema Eesti Päästemeeskond;

- ei seata endale esialgu eesmärgiks saavutada valmisolekut olla rahvusvaheliste abiorganisatsioonide lepingupartner kohepealse abi jagamisel ning kogukonnakesksel taastus- ja ülesehitustööl;
- ei seata endale eesmärki anda rahalist abi.

Mondo üks suuremaid ülesandeid on kiireloomuliste ja elutähtsate humanitaarabisaadetiste ja kriisiekspertide toimetamine piirkondadesse, mida on vahetult tabanud looduskatastroof või mõni muu kriis (sh sõjategevus). Selle tegevusega üritatakse reeglina täita tühimikku, mis tekitab otseste päästetööde lõppemise ning taastus- ja ülesehitustööde algamise vahele. Reeglina algab see periood 1–2 nädalat pärast sündmuse toimumist ning kestab 2–3 nädalat.

Et abi oleks võimalikult efektiivne ja valmisolek kindel, on Mondo välja töötanud oma klastripõhise humanitaarabi andmise mudeli.¹⁰

Lühidalt kokku võttes saab sarnaselt humanitaartöö koordineerimisega ka humanitaarabi andmise valmisolekut üles ehitada lähtuvalt klastritest. Süstemaatiline (klastripõhine) lähenemine eeldab seda, et selgitatakse välja, millised on Mondo võimalused erinevatesse klastritesse panustada. Eeltöö aitab kiiremini otsustada, kas ollakse üleüldise võimeline panustama ning missugusesse klastrisse ja millises vormis panustada saab.

Moldova üleujutuse tagajärgede likvideerimise humanitaarprojekt aastal 2008. sai väga head tagasisidet. Abipalvest (kus lõpuks Eestist saadetud humanitaarabi kirjas polnudki) ja mitmesugustest teistest allikatest saadud informatsioonile toetudes komplekteeriti kodu kaotanud ja/või sundevakueeritud perede ajutisse majapidamisse komplekt, milles oli elektrigeneraator, juhtmed, ajutised valgustid, elektripliidid, köögiiristad jms.

NÄIDE:
Moldova
üleujutused
2008

Selle käsiraamatu koostajate eesmärk ongi pakkuda võimalusi, kuidas kiireloomulise humanitaarabi andmiseks valmis olla ja tagada võimalikult kiire ning paindlik reageerimine.

¹⁰ MTÜ Mondo klastripõhine humanitaarabi mudel 2013

Valmisolek

Et organisatsioon saaks reageerida ootamatutele väljakutsetele, peavad nii inimesed kui ka organisatsioon selleks valmis olema, valmisolek peab olema välja arendatud. Kiirete humanitaarabioperatsioonide võimekuse tagamiseks peab see valmisolek olema professionaalne ning mitte oluliselt erinema rahvusvahelistest kriisireguleerimisele esitatud nõuetest. Professionaalset taset nõuab ka kõrgendatud ohukeskkond, mis on sama nii mittetulundusühingu kui ka rahvusvahelise organisatsiooni eksperdile.

Personaalne valmisolek

Igaüks, kes soovib osaleda humanitaarabioperatsioonidel, peab endale selgeks tegema, kuivõrd ta selleks valmis on ja kuidas sellist valmisolekut planeerida.

- **Tööandja ja lähikondsed**

Kindlasti peab olema oma tööandjaga räägitud ja kokku lepitud võimalus väga lühikese etteteatamisega saada mingiks ajaperioodiks töölt vabaks. Samuti tuleb humanitaarabitööd enne sellega tegelema hakkamist arutada oma lähedastega. Tuleb välja selgitada, kas neil ei teki valuläve ületavat vastasseisu, mis võib edasistele plaanidele kriipsu peale tõmmata.

Kui asjad on kokku lepitud ja olete humanitaarabioperatsiooniks valmis, tuleb üle vaadata, kas teie äraolekuks on kodustel olemas vastused lihtsatele küsimustele. Mida teha juhul, kui ...? Kellele helistada juhul, kui ...? Kust saab abi juhul, kui ...?

Vahetult enne humanitaarabioperatsioonile sõitmist ei tohi unustada nn kommunikatsiooniplaani lähedastega, st kui tihedalt kontakti hoitakse? Mida teha, kui planeeritud kontakti ei toimu? Kellel on teie (ja Eestis asuva kontaktisiku) kontaktid äraoleku ajaks? Samuti

vajab tähelepanu igapäevaste rahaasjade korraldamine. Kellel on olemas teie pangainfo ja juurdepääs kontodele? Kes tegeleb teie nimele saabuvate arvetega? Kus on teie dokumendid ja mida teha võimalike teie nimele saabuvate dokumentidega (kindlustus, testament, sissetulev post jms)? Tekkida võivate probleemide lahendamises tuleks enne kokku leppida.

Kas kedagi on teavitatud, mida teha olmeküsimuste puhul (remondijuhised, kasutusjuhendid, teenindus, hooldus, aed, koduloomad, akvaarium jms), autoga jne.

Et protsessi hõlbustada, on kasulik teha endale vastav kontrollküsimustik.

• **Koolitus**

Humanitaarabioperatsioonides osaleda soovijad peaksid kindlasti läbi-
ma vastava koolituse. Eestis on Mondo projekti raames, mis hõlmab ka
teie käes oleva käsiraamatu välja andmist, töötanud välja vastava koo-
lituskava ning pakub selle alusel humanitaarabi andja koolitust. Ühe
olulise komponendi – turvalisuse kohta – on olemas spetsiaalsed ÜRO
virtuaalkursused, mille lõpus saab teha teadmisekontrolle ja ka vasta-
va sertifikaadi välja printida.

• **Tervis**

Kuna reeglina on tegemist lähetustega kõrgendatud terviseriskiga piir-
kondadesse, siis selleks, et mitte seada ohtu ennast ega ka missiooni,
on valmisolek ülioluline.

Terviseohud tulenevad sellest, et keskkond erineb harilikust (nt ma-
laaria jt nakkushaiguste oht, äärmuslikud kliimatingimused jm), kriisi-
ga kaasnevad terviseohud (nt veereostusest jms tulenevate nakkushai-
guste puhangud), esineb trauma- ning stressioht, pinged ja muud ter-
viseohud, mida võib põhjustada ajapiiranguteta töö.

Valmisolekuks peavad operatsioonile minejal olema teadmised ter-
visekäitumisest võõras keskkonnas, stressijuhtimisest, esmaabist ja
eneseabist, samuti peab ta hoidma ja viljelema tervislikku ja sportlik-
ku elustiili ja tegema regulaarselt trenni.

Kindlasti on oluline käia regulaarsetes tervisekontrollides, mis peaks
hõlmama perearstiga konsulteerimist ning tervise kontrollimist eesmär-
giga olla valmis reisimiseks ning füüsiliseks ning vaimseks pingeks.

Tähtis on ka vaksineerimine. Reeglina tuleb teha nn ÜRO eksperdi põhipakett (vaksineerida teetanuse, poliomüeliidi, A-hepatiidi, B-hepatiidi, tüüfuse, meningiidi ja kollatõve vastu) ja sõltuvalt sihtkohast ja reisimeditsiini spetsialisti soovitudest teha spetsiifilised vaksineerimised. Operatsioonil osalejal peab olema rahvusvaheline vaksinatsoonisertifikaat. Osaleja peab vastutama vaksinatsoonide kehtimise jälgimise eest.

Väga oluline on enne lähetust käia hambaarsti juures. Lähtuvalt lähetuskoha spetsiifikast võib osa haiguslikke protsesse kiirenedada ning reeglina on hambaarsti teenus ülimalt piiratud. Seega on oht töövõime kaotuseks reaalne ja suur.

Kotti pakkides ei tohi ära unustada harilikke igapäevaseid medikamente ja esmaabikomplekti. Olulised on siinkohal ka esmaabikomplekti kasutamise oskused.

Organisatsiooniline valmisolek

Ajakriitilisus on üks olulisemaid edutegureid kiireloomuliste humanitaaroperatsioonide korraldamisel. See on ka oluline näitaja hinnangu andmisel humanitaarabiga tegelevale organisatsioonile. Kiireks reageerimiseks peab organisatsioon tegelema järgmiste küsimustega.

- **Kiirreageerimisvõime, mille arendamisel on Mondo eesmärk**
 - ▶ nelja tunni jooksul kutsuda kokku projektigrupp;
 - ▶ 12 tunni jooksul esitada Välisministeeriumile või Euroopa Komisjoni humanitaarabi ja kodanikukaitse peadirektoraadile (ECHO – *European Commission's European Community Humanitarian Office*) humanitaarabi projekt;
 - ▶ alates 72 tunnist pärast positiivset rahastusotsust (sõltub mahust ja spetsiifikast) käivitada projekt ja lähetada humanitaarabi (vajaduse korral koos eksperdi või ekspertidega).

• **Meeskondade valmisolek ja selleks vajalike inimeste koolitamine ning valmiduse tagamine. Käsitleda tuleb järgmisi gruppe.**

▶ Kodumeeskond – projektijuhi juhtimisel humanitaarabioperatsiooni ajaks moodustatav grupp, kelle peaülesanne on missioonile lähetatute kodune tugi, pakkuda ööpäev ringi töötavat kontaktpunkti, vajadusel eksperdi meditsiinilise evakuatsiooni (*medevac*) planeerimine ja organiseerimine, Eestis humanitaarabiprojektist informeerimise ja meediakajastuse korraldamine ning üldise toetuse korraldus.

Personal: projektijuht, eksperdid, vabatahtlikud abilised, raamatupidaja.

▶ Lähetatav meeskond – abivajavasse riiki lähetatav üks ekspert või ekspertide grupp (kui eksperte on mitu, siis üks määratakse missiooni juhiks). Lähetusvalmiduse eesmärgiks on seatud 72 tundi.

Personal: missiooni juht, ekspert või ekspertide grupp.

• **Inimeste valmiduse tagamiseks soovitatavad ellepingud.**

▶ Ellepingud tööandjatega lühikese etteteatamisega töölt vabastuse saamiseks (nt palgata/palgaline puhkus vms).

▶ Ellepingud ekspertide kindlustamiseks – kriisipiirkonnad on reeglina erijuhtumid ja kõik kindlustusseltsid missioonidel osalejatele kindlustust ei paku. Relvakonfliktide ja sõjakollete puhul ei paku kindlustuskatet ükski Eesti kindlustusfirma. Samas leidub Eestis Suurbritannia kindlustusfirmade vahendajaid, kes selliseks puhuks kindlustust pakuvad.

▶ Ellepingud ekspertidega – võimaluse korral varem kokku lepitud tasu ning garantiide tingimused.

Tehniline valmisolek

• **Humanitaarabi (varustuse ja materjali) tarnijad:**

- ▶ tarnijate andmebaas (võimalus kiirete hangete korraldamiseks);
- ▶ eellepped tarnijatega (vajalike koguste olemasolu tagamiseks).

• **Laoteenuste pakkujad:**

- ▶ laoteenuse pakkujate andmebaas;

- ▶ vajadusel eellepped laoteenuse pakkujatega.
- **Transpordi ja kullerteenuste pakkujad:**
 - ▶ transpordi ja kullerteenuste pakkujate andmebaas;
 - ▶ võimaluse korral eellepped pakkujatega.
- **Eelladustatud vahendid ja materjalid:**
 - ▶ laopinnad;
 - ▶ võimaluse korral klatrikesksed komplektid.
- **Lisatarvikud:**
 - ▶ taara/pakendid/alused;
 - ▶ kleebised (arengukoostöö, Mondo, Eesti lipp jms), saatelehtede taskud, numeratsiooni tarvikud jms.
- **Meeskondade varustus**
 - ▶ Ekspertide varustus:
 - välitöökoht ehk nn *Field Office* (sülearvuti, väike printer, õhuke A4-paber, pitsat, nn eksperdi mä lupulk jms);
 - side (satelliittelefon, radiojaamad, teine mobiiltelefon kohalikuks numbriks, GPS jms);
 - visuaalne identifitseerimine (kaelasildid, logodega särgid, müts, kleebised jms);
 - dokumendid (volitused, üleandmisaktide alused, blanketid, visiitkaardid jms).
 - ▶ Kodumeeskonna varustus:
 - töökoht ehk nn *Base Office*;
 - nn projektjuhi mä lupulk.

Abipalvest projektini

Rahvusvahelises humanitaarmaailmas
kehtib ühene arusaam,
et abi saab anda ainult siis,
kui abi on küsitud.

Kogu protsess saab alguse alati abipalvest. Samas ei selgu harilikult abipalvest veel lõplikku tõde, mille põhjal teha otsus, mida konkreetset kriisikoldes või katastroofipiirkonnas humanitaarabiks on vaja. Vajaduspõhine humanitaarabi on omaette proovikivi paljudele praegustele abipakkujatele.

Probleemid on tekkinud seepärast, et situatsioonid muutuvad pidevalt. Akuutsele katastroofile või loodusõnnetusele järgnevatele päevadele on iseloomulik see, et kannatada saanud piirkonna kohta on väga vähe teavet. Esialgu hakkab liikuma informatsiooni vähem kahjustatud piirkondadest, kus on näiteks side osaliselt säilinud või mis on kergemini ligipääsetav meediale. Alad, mille kohta esialgu informatsiooni pole, on reeglina tõsisemalt kannatada saanud ning sageli viibib sealse olukorra hinnang päevi. Seega kannatada saanud elanikkonna arv (sh hukkunud ja vigastatud) reeglina suureneb ja nagu eespool kirjeldati, on sel konkreetne põhjus. Sageli pole tegelike hukkunute arv veel nädalaid pärast juhtunut teada. Olukord muutub iga päevaga, meedias võib mõistatus ning see omakorda toodab negatiivset suhtumist vastutavatesse ametkondadesse.

Kuna kümnete aastate pikkune kogemus on välja kujundanud kriisikollete tüüpvajadused, siis on tekkinud nimekiri vahenditest, mida kõigis abipalvetes kiiresti küsitakse ning mida ilma vajaduse selgitamiseta ka kiiresti saadetakse. Nii liiguvadki pärast iga järjekordset katastroofi esimese lainena kümned tuhanded telgid, tekid, plastkatted, seejärel sadades tonnides humanitaarabiks kogutud kasutatud riideid, mis

tihti lennujaamadesse või muudesse transpordisõlmedesse tervete mägedena kuhjuvad. Eitamata eelnimetatud esemete suurt vajadust, saab enda jaoks teha kaks järgmist järeldust.

- Eestil pole mõtet eraldi välja arendada võimekust ja panustada nn standardabile – suurriikidel ja rahvusvahelistel organisatsioonidel on juba regiooniti loodud suured vahelaod telkide, tekkide jms jaoks, mis sealt vajadusel operatiivselt kriisikolletesse jõuavad.

NÄIDE:
Pakistani maavärin 2005

2005. aastal toimunud Pakistani maavärina tagajärgede likvideerimisel kohtusime ärimehega, kellel oli USAs telgitehas. Tehases toodeti telke, mis poodi kunagi ei jõudnud, kuna need läksid ainult kriiside ja katastroofide leevendamise vajaduste katteks. Ärimehesõnul oli tootmismahd arvestatav ning see vajas pidevat laiendamist ning tagas praeguses kriisidele altis maailmas ettevõtjale stabiilse sissetuleku.

- Kasutatud riiete ja mänguasjade kogumiskampaania mõjub kindlasti positiivse ja oma rahvast ühendava ning solidaarsust ja abivalmidust suurendava algatusena. Samas aga ei jõua see abi väga sageli sihtgruppideni. Reaalsed kogemused erinevatest maailma kriisikolletest vaid kinnitavad seda.

Eeltoodu taustal tuleb mainida, et kui Eesti soovib olla humanitaar maailma kaardil nähtav ja tõsiseltvõetav panustaja, peab ta leidma seal oma koha ja sellise lähenemise, mis loob lisaväärtust.

Abipalve esitajad ja edastajad

Üldreeglina lähtutakse humanitaarabi osutamisel abivajava riigi, territooriumi, ühenduse, režiimi, rühmituse või rahvusvahelise organisatsiooni abipalvest. Enamikul puhkudel esitab palve ikkagi abivajav riik või tema palvet vahendav rahvusvaheline organisatsioon.

Seega on rahvusvahelise reageerimise esmane alus kannatada saanud riigi (*affected country*) abipalve. Harilikult edastab palve siseriiklikus regulatsioonis määratletud vastutav ametkond (reeglina on selleks LEMA) või Välisministeerium. Samas on esinenud juhus, kus abivajava riigi peaminister saatis abipalvega kirja oma väliskolleegidele.

Abipalve saadetakse kas otse teistele riikidele või rahvusvahelistele organisatsioonidele, kes seda omakorda vahendavad oma liikmesriikidele ning abiorganisatsioonidele.

Abipalve Eestise jõudmise kanalid on järgmised:

- Otse kannatada saanud riigilt (edaspidi sihtriigilt) – reeglina selle riigi välisministeeriumi või LEMA kaudu vastavalt Eesti Vabariigi Välisministeeriumile või Päästeametile (või muud kanalid – nagu näitena toodud peaministri kiri teise riigi peaministrile¹¹).
- ELi Elanikkonnakaitse Mehhanismi Infokeskuse (MIC – *the Monitoring and Information Centre*) kaudu – sihtriigi abipalve EL MICile¹², kes omakorda vahendab kogu infot ning püüab abipakkumisi koordineerida liikmesriikide vahel.¹³ Lisaks võidakse vajadusel saata ELi hindamis- ja koordineerimissmissioon, kus potentsiaalsete lähetatavate ekspertide nimekirjas on ka Mondo liikmetest Eesti eksperdid. Eestis on informatsiooni kontaktpunkt Siseministeeriumi teabeseire osakond.
- NATO Kriisireguleerimise Koordineerimiskeskuse kaudu (EADRCC – *Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre*) – protsess praktiliselt sarnane EL MICi omaga, kuid EADRCC ei saa saata eksperdigruppi. Keskus on populaarne NATO Pfp (*Partnership for Peace*, eesti keeles “Partnerlus rahu heaks”) riiki-

¹¹ Vt lisa 2

¹² Vt lisa 3

¹³ Vt lisa 4

des ehk enamikus SRÜ (Sõltumatute Riikide Ühendus – koon-
dab endisi Nõukogude Liidu liiduvabariike v.a Eesti, Läti, Lee-
du ja Gruusia) riikides (v.a Moldova, kes oma neutraalsuspolii-
tikas püüab NATOst distantsi hoida.)

- Rahvusvahelise Punase Risti Föderatsiooni (IFRC) kaudu – reeglina küsitakse raha, Eestis kogub raha ja vahendab infot Eesti Punane Rist.
- ÜRO kaudu – reeglina hõlmab rahalise abi küsimist. Erandid on kiirreageeriv INSARAGi (*The International Search and Rescue Advisory Group*) süsteem koos eri riikide päästemeeskondadega sh Eesti Päästemeeskond ning ÜRO humanitaarabi koordineerimisbüroo OCHA (*Office for the Coordination of Humanitarian Affairs*) oma UNDACi meeskonnaga, kuhu panustab oma eksper-
tidega ka Eesti (enamik neist on ühtlasi Mondo liikmed).

Rahalise abi küsimise põhiline vorm on humanitaarabipalve (*humanitarian appeal*) – tegemist on humanitaarabiorganisatsioonide koostata-
va vajaduste aruandega, mille eesmärk on leida rahastust konkreetse-
te kriiside või katastroofide leevendamiseks või abivajavate riikide olu-
korra parandamiseks või ka kogu organisatsiooni aasta tegevuse finant-
seerimiseks. Abipalveid kasutavad nii rahvusvahelised kui ka valitsus-
välised organisatsioonid.¹⁴

Abipalve menetlemine Mondos

Abipalvetele reageerimiseks peab mittetulundusühingul olema soov se-
da teha, samuti võimekus ja võimalus.

- Soov on loomulik osa meie organisatsiooni põhimõtetest, eri-
nevalt riigiasutuste põhimõtetest ei ole meil välispoliitilisi prio-
riteete ega riiklikke huvisid.
- Võimekuse loomise alus on tegevuste planeerimine, inimeste
koolitamine ja kiireks reageerimiseks vajalik eeltöö.

¹⁴ <http://et.wikipedia.org/wiki/Humanitaarabipalve>, kus omakorda on viide arengukoostöö ja humani-
taaralasele terminoloogiale.

- Võimalus sõltub vastustest kahele küsimusele. Kas inimestel on aega panustada konkreesse projekti ja kas leidub projektile konkreetne rahastaja?

Humanitaarabiprojekti rahastamise võimalused mittetulundusühingule on järgmised:

- projekti esitamine Välisministeeriumile (osalemine piiratud taotlusvoorus);
- kiireloomulise korjanduse korraldamine;
- raamlepingu olemasolul projekt Euroopa Komisjoni humanitaarabi ja kodanikukaitse peadirektoraadi Euroopa humanitaarabi ametile;
- koostööleping mitmesuguste rahvusvaheliste abiorganisatsioonide või rahastajatega.

Sõltuvalt olukorrast saab võimalusi ka kombineerida.

Kui sünnib otsus reageerida, algab vajaliku informatsiooni kogumine ning vajaduspõhise humanitaarabi konkretiseerimine. Teavet kogutakse, et koostada humanitaarabiprojekti, mis esitatakse Välisministeeriumile, ja/või kiireloomulise korjanduse korraldamiseks. Selleks kasutatakse informatsiooni kogumisel reeglina mitme allika printsiipi. Allpool on esitatud loetelu allikatest, kust saadava informatsiooni põhjal koostatakse juba konkreetne humanitaarabiprojekt.

- **www.reliefweb.int** – riikide profiilid, sündmusepõhine ülevaade meediakajastusest, olukorra raportid (UN OCHA, klastrid, riigid jne), satelliitpildid, rahvusvaheliste organisatsioonide lingid jms
- **www.google.com** – satelliitpildid, meediakajastus, kodulehtede lingid jms
- Sihtriigi institutsioonide kodulehed
- Sihtriigi kriisireguleerimisametkond (LEMA)
- Sündmuse lahendamiseks loodud siseriiklikud ajutised struktuurid – kriisikomisjonid
- Sündmuse lahendamise koordineerimiseks ja olukorra hindamiseks sihtriiki saadetud rahvusvahelised meeskonnad – UNDAC, ELi CPM eksperdid, IFRC FACT jms

- Meedia, sh sotsiaalmeedia
- Välisministeerium ja saatkonnad
- Sihtriigis juba töötavad MTÜd (NGO – *non-governmental organization*)
- Mitteametlik kontaktvõrgustik (tuttavad koolitustelt, konverentsidelt, eelmistelt missioonidelt jms)

Humanitaarabiprojekti koostades tuleb eelnimetatud allikaid kasutades leida vastused järgmistele küsimustele:

- Millised on ametlikud abipalved?
- Milline on kriisikolde geograafiline asukoht ning ligipääsetavus?
- Milline on kriisi ulatus ja tõsidus (kahjud)?
- Millised on kannatada saanud elanikkonna esmavajadused (sh ülevaade sellest, mida on juba saadetud või pakutud)?
- Millised on kriisiga tegelevate ametkondade esmavajadused (sh ülevaade sellest, mida on juba saadetud või pakutud)?
- Millised on ohud, millega kohalikul elanikkonnal ja reageerijatel tuleb silmitsi seista ning kes ja kus on kõige haavatavamad elanikkonna sihtgrupid?
- Milline on kriisi prognoositav areng?
- Kas on määratud konkreetsed abi piiriületuskohad (*entry point*)?
- Kas on määratletud humanitaarkoridorid (*humanitarian corridor*)?
- Kas sihtriik on määranud abi vastuvõtmise eest vastutavad ministeeriumid/ametkonnad/isikud?
- Millised on kontaktid (nimed, telefoni- ja faksinumbrid, posti ja e-posti aadressid jms)?
- Kas sihtriigis on kehtestatud lihtsustatud tolliprotseduurid humanitaarabile?
- Kas lihtsustatud tolliprotseduurides on määratletud sihtriigi-poolne vastuvõtja, kelle puhul soodustused kehtivad?
- Kas on võimalik kokku leppida sihtriigi ja vastutava abi vastuvõtjaga konkreetne abisaadetise sihtkoht?
- Kas on olemas vajalik saatemeeskond?

Humanitaarabiprojekti koostamise alguse hetkest algab pideva protsessina ka

- taustauuring (riik, rahvastik, eripärad, julgeolek jms) ja monitoring (areng, loodavad koordineerimismehhanismid, panustavad riigid ja organisatsioonid, jms);
- kontaktvõrgustiku loomine (sihtriigi ja rahvusvaheliste reageerijate kontaktid – reageerivad koordineerijad, partnerid, LEMA jms);
- abivajaduse konkretiseerimine ning täpsem sihistamine (abipalve esitajatega suhtlemine, teiste abiandjatega kooskõlastamine, hindamissioonidel osalemine või vastavate materjalidega tutvumine, vajaduste kaetavuse ja tekkivate tühimike selgitamine, humanitaarabi juurdepääsu võimalike piirangute selgitamine jms).

Uueks allikaks on kujunemas klastrülese esialgse hädavajaduste analüüsi kontseptsioon MIRA (*Multi-cluster/Sector Initial Rapid Assessment*), mida juurutab ÜRO ja mis on mõeldud esimese paari nädala jooksul võimalikult tõese pildi väljaselgitamiseks reaalsest humanitaarabivajadustest katastroofi piirkonnas. Selle tegevuse tulemusel avaldatakse 72 tunni pärast dokument "*Preliminary Scenario Definition*" ja pärast kahte nädalat "MIRA Report".

MIRA loob nn suure pildi kannatada saanud elanikkonna vajadustest ning täpsustab rahvusvahelise humanitaarabi prioriteetseid valdkonnad. Tulemuseni jõutakse hindamiskspertide, kelle on rahvusvahelised organisatsioonid kriisipiirkonda lähetanud, ning nende organisatsioonide riigi- ja regionaalesinduste ning peakontorite tihedas koostöös.

MIRA Report

Humanitaarabioperatsiooni mudeli valik

Lähtuvalt kogutud eelinformatsioonist valitakse kõige paremini reaalseid vajadusi ning olukorda arvestav mudel, kombineerides oma võimekuse komponente.¹⁵ Mondo üks põhimõtte humanitaaroperatsioonidel on paindlikkus ja seega on kõik erinevad komponentide kombinatsioonid võimalikud. Tuleb lisada, et valitav mudel sõltub ka eelarvelistest võimalustest, mis sageli seab soovidele omad piirangud.

Järgmisena käsitletakse selles käsiraamatus Mondo klassikaliseks n-ö tooteks välja kujunenud humanitaarabioperatsiooni mudelit, mis hõlmab kiireloomuliste ja elutähtsate humanitaarabisaadetiste toimetamist koos kriisiekspertide lähetamisega kriisipiirkondadesse, millele lisandub võimekus lähtuvalt täpsemast situatsiooni- ja vajaduste hinnangust soetada abi kohapeal, ning vajadusel kas sihtriigi või rahvusvahelise kogukonna toetamist ekspertnõuga.

See mudel on hea näide ka sel põhjusel, et seal on võimalikud kõigi valikute komponendid ning nende tegevused.

Humanitaarabi vajadused ja Sphere'i käsiraamat

Rahvusvaheline Punane Rist ja Punane Poolkuu ning grupp valitsusväliseid organisatsioone algatasid 1997. aastal initsiatiivi, mille tulemusel töötati välja humanitaarharta (*Humanitarian Charter*) ja humanitaarabi miinimumstandardid (*Minimum Standards in Disaster Response*) viies elutähtsas sektoris (vesi ja sanitaartingimused, ajutine peavari, hädavajalik toitumine, toiduabi, tervishoid).¹⁶

Materjalist, nn Sphere'i käsiraamatust, on kasu humanitaarabi pakkumise kujundamisel, abioperatsiooni kor-

¹⁵ Vaata komponente alapeatükist "Pragune arusaam humanitaarabist"

raldamisel, lisahindamisel ning lisaabi määratlemisel ja humanitaarabi valdkonna inimeste koolitamisel.

Humanitaarabi soetuse ja transpordimudeli valik

Kui on määratletud humanitaarabi sisu, täpsustatakse materjalide, varustuse ja tehnika soetamisviisi (mõnel puhul kogumiskampaania). Humanitaarabi soetus võib jaguneda soetuseks Eestis ja soetuseks sihtriigis. Enne projekti esitamist tuleb analüüsida ja vajaduse/võimaluse korral kokku leppida rahastajaga, kas kõik soetused on otstarbekas teha Eestis või on kasulikum osaliselt või täielikult soetada vajaminevad asjad sihtriigis.

Valides soetuse sihtriigis, saab nii abi kogust kui ka artikleid täpsemalt sihitada kohapeal olukorda detailsemalt hinnates, vahetult kriisiga tegelejatega ja enimkannatanud sihtgruppidega suheldes jms. Samuti langevad sel puhul ära transpordikulud, mis muutuvad ebamõistlikuks eriti asjade, materjalide või vahendite puhul, mida on võimalik soetada sihtriigis. Kohapealse soetusega toetatakse kaudset ka sihtriigi majandust.

Moldova üleujutuste ajal otsustati Mondo humanitaarabiprojekti raames osa humanitaarabi soetamiseks ettenähtud projektirahast kasutada pärast seda, kui eksperdid olid kohapeal tutvunud konkreetse olukorra ning kannatanute esmavajadustega. Samuti võimaldas kiire hindamissmissioon saada kokku kriisikomisjoni, päästeteenistuse ja ÜRO esindajatega ning Eesti aukonsuliga Moldovas. Informatsiooni analüüsi baasil tehti otsus soetada Moldovast evakueeritud ja kodudeta jäänud inimestele joogivett (3000 poolteiseliitrist pudelit) ning toitu (üle 2800 lihakonservi). Samuti taastati päästeteenistuse töövõime üleujutuspiirkonnas, soetades töö käigus purunenud paadimootorite asemel kohapealt uued.

NÄIDE:
Moldova
üleujutused 2010

¹⁶ The Sphere Project, saadaval: www.sphereproject.org. [Viimati vaadatud: 02.03.13.]

Võimalik on ka soetus kolmandas riigis, seda eriti silmas pidades transpordikulude kokkuhoidu.

NÄIDE:

Moldova üleujutused 2010

Moldova üleujutuste humanitaarabiprojekti raames soetati lähtuvalt sihtriigi abipalvest spetsiaalsed pumbad, mida Eestis müügil ei olnud. Pakkumise teinud Eesti firma tarnis pumbad Austriast. Kuna pumpasi oli vaja kiiresti, otsustati tarnijaga kokku leppida ja kaup liikus otse Austriast Moldovasse. Siinjuures säästeti transpordikuludelt, kuid küllaltki suur probleem oli tollis kauba humanitaarabi-na deklareerimine.

Projekti koostamisel on oluline määratleda ka humanitaarabi transpordi mudel, mis mõjutab projekti eelarvet küllaltki palju. Põhilised valikud Eestist saadetava abi puhul on kas

- transpordifirma,
- kullerfirma,
- erijuhtudel kaitsevägi.

Transpordifirma valikul tuleb otsustada, kas kasutada

- maanteetransporti,
- õhustransporti või
- raudteetransporti.

Otsuste vastuvõtmise kergendamiseks on allpool esitatud mõned logistika põhiteadmised.

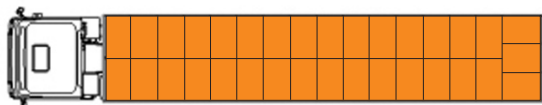
Kõige harjumuspärasem on kasutada poolhaagisega veokit. Autorong koosneb sadulveokist ja poolhaagisest.

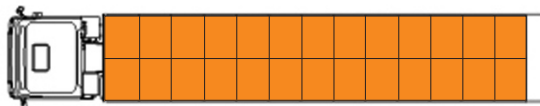
- Poolhaagise mõõdud on 13,6 × 2,45 × 2,7 meetrit (esineb variatsioonide).
- Lubatud kandejõud kuni 24 000 kg.
- Haagis mahutab 33 euroalust või 26 FIN-alust.
- Mahutavus on 90 m³.
- Sobib eelkõige alusel kaupade veoks.
- Kaupa saab haagisesse laadida tagant, külgedelt ja pealt.

Maanteetranspordi puhul on kauba transpordiks kaks võimalust:

- täiskoormad (FTL – *Full Truck Load*) ja
- osakoormad (LTL – *Less Truck Load*).¹⁷

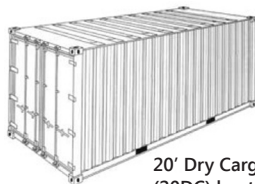

Haagise täituvus euroalustega ning haagise täituvus FIN-alustega.

Sageli võivad olla kasutusel ka konteinerid:

- 20' Dry Cargo (20DC) konteinerid. Otstarve: sobib igat tüüpi tavakauba jaoks. Sisemõõdud: 5,9 × 2,35 × 2,39 meetrit. Mahutab kuni 33,23 m³ ja kuni 21,77 tonni kaupa.
- 40' Dry Cargo (40DC) konteinerid. Otstarve: sobib igat tüüpi tavakauba jaoks. Sisemõõdud: 12,03 × 2,35 × 2,39 meetrit. Mahutab kuni 67,6 m³ ja kuni 26,78 tonni kaupa.¹⁸

20' Dry Cargo (20DC) konteinerid

40' Dry Cargo (40DC) konteinerid

¹⁷ ETS Logistika, *Veokite ja haagiste tüübid ning nende mahutavused*, Saadaval: <http://www.etslogistika.ee/teadmiseks/veokite-ja-haagiste-mahutavus> [Viimati vaadatud: 01.03.13].

¹⁸ ETS Logistika, *Konteinerid ja nende parameetrid*. Saadaval: <http://www.etslogistika.ee/teadmiseks>. [Viimati vaadatud 01.03.13.]

Pakendamine ja euroalused

Rahvusvahelised veod nõuavad üsna täpset infot kauba iseloomu kohta.

Rahvusvaheliste autovedude puhul on äärmiselt tähtis anda logistikafirmale võimalikult täpne informatsioon kauba koguse, kaalu ja pakenditüübi kohta.

Kõige tavalisem meetod kaubakoguse teatamiseks on aluste arv ja kogukaal. Võimaluse korral tuleb lisada ka aluse tüüp – EUR-alus (1,2 × 0,8 m), FIN-alus (1,2 × 1 m) või muu.

Tavaline EUR-alus maksab umbes 6–10 eurot.

Ebastandardsete mõõtudega kaubaaluse puhul on oluline edasi anda aluste täpsed mõõtmed.

Kui tegemist on lahtise kaubaga, mis ei ole pakitud alustele, on kõige mõistlikum anda kogus laadimismeetrites. See on ruum, mille kaup võtab jooksvalt auto haagise pikkusest. Kõige olulisem on, et kaup oleks pakendatud turvaliselt ja püsiks stabiilselt.¹⁹

Kuna humanitaaraprojekti koostamisega on reeglina väga kiire – Mondo ambitsioon on 12 tundi vastava vajaduse ning võimaluse teada saamisest²⁰ – on kasulik, kui on olemas eelinformatsioon vajalike materjale, tehnikat või vahendeid müüvatest ja transpordi- ning kulleriteenust pakkuvatest firmadest ning teenuste ja kaupade hindadest.²¹ Mõistlik on sõlmida võimaluse korral ka vastavad eellepingud.

Samuti peavad olema eelnevalt tehtud tüüpkalkulatsioonid ekspertide lähetuskuludest (piletid, kindlustus, päevaraha, majutuskulud jms).

¹⁹ ETS Logistika. Saadaval: <http://www.etslogistika.ee/uudised/80-rahvusvahelised-veod>. [Viimati vaadatud: 01.03.13.]

²⁰ Vaata alapeatükki "Organisatsiooniline valmisolek"

²¹ Vaata peatükki "Valmisolek"

Projektitaotlus

Kui humanitaarabioperatsioon on Välisministeeriumi projekt, tuleb tunda tingimusi ning korda, mille on kehtestanud Vabariigi Valitsus.²² Allpool on esitatud projektide koostamisel kasutatavad terminid ning protsessi kokkuvõte.

Terminid tähestikulises järjekorras

Abikõlblik kulu on kulu, mis on põhjendatud, mõistlik ja vajalik, et projekti ellu viia ning mis on tehtud kooskõlas mainitud määru- se, toetuse taotluse rahuldamise otsuse ja riigieelarvelise eral- dise kasutamise lepinguga.

Arenguabi on arenguriigile arengukoostöö raames antav rahaline või materiaalne abi või oskusteave.

Arengukoostöö- või humanitaarabi projekt (edaspidi projekt) on kindla eesmärgiga, ajas ja ruumis piiritletud tegevus või tegevuste ko- gum (sealhulgas teavitustegevus) arengu- või humanitaarabi osutamiseks, mille jaoks toetust taotletakse või kasutatakse.

Doonorriik on teisele riigile arengu- või humanitaarabi andev riik.

Hea humanitaardoonorluse põhimõtted on doonorriikide kokkule- pitud ühised humanitaarabi andmise põhimõtted ja hea ta- va kriteeriumid.

Humanitaarabi on teisele riigile antav rahaline või materiaalne abi, mil- le eesmärk on loodus- või inimtegevusest põhjustatud katast- roofide ajal või pärast nende toimumist inimeste päästmine, inimeste kannatuste vähendamine ja inimväärseks eluks hä- davajaliku tagamine, samuti abi, mis on mõeldud nimetatud olukordade ennetamiseks ja nendele reageerimise valmisole- ku parandamiseks.

Kaasfinantseering on partneri rahaline või rahaliselt mõõdetav pa- nus projekti peale toetuse ja omafinantseeringu. Kaasfinant- seeringu hulka arvatakse ainult partneri tehtud abikõlblikud kulud.

²² Vabariigi Valitsuse 21.01.10 määrus nr 8 "Arengu- ja humanitaarabi andmise tingimused ja kord", muudetud 23.08.10 ja 11.02.13.

Kuluaruanne on Välisministeeriumile riigieelarvelise eraldise kasutamise lepingus nimetatud tähtaegadel esitatav projekti vahe- või lõpparuanne, mis sisaldab üksikasjalikku ülevaadet tegevustest ja saavutatud tulemustest. Kuluaruanne koosneb tegevus- ja finantsaruandest.

Kuludokument on majandustehingu toimumist kinnitav alusdokument, mis vastab raamatupidamise seaduses, käibemaksuseaduses või sihtriigi õigusaktides sätestatud vormistusnõuetele. Kuludokument on kuluaruande lahutamatu osa.

Loogiline raammatriks on süsteemne projekti kavandamise meetod, milles määratakse eesmärkide tasandid ja nendevahelised seosed ning tehakse eelduste ja riskide kaudu kindlaks tingimused, mille esinemisel on võimalik sekkuda probleemi lahendamisse.

Mikrofinantseering on prioriteetses partnerriigis asuva Eesti välisesinduse kaudu antav toetus väikesemahulise arengukoostööprojekti elluviimiseks selles riigis.

Omafinantseering on toetuse saaja rahaline või rahaliselt mõõdetav panus projekti. Omafinantseeringu hulka arvatakse ainult toetuse saaja abikõlblikud kulud.

Pakkumus on pakkumine asjade hankimiseks või teenuste osutamiseks humanitaarabi andmise eesmärgil, mille on oma lähteülesande alusel Välisministeeriumile esitanud juriidiline isik, valitsus- või kohaliku omavalitsuse asutus või selle hallatav asutus.

Partner on juriidiline isik või valitsus- või kohaliku omavalitsuse asutus või selle hallatav asutus, kelle toetuse saaja on taotluses ära märkinud. Partner panustab projekti rahaliselt või on tema panus rahaliselt mõõdetav, ta ei ole projektis töövõtja või teenusepakkuja. Partner võib projekti panustada oma- või kaasfinantseeringu kaudu.

Prioriteetne partnerriik on arenguriik, millega Eesti teeb koostööd selle riigi hüvanguks ning mis on sellisena arengukavas kindlaks määratud.

Projekti abikõlblike kulude kogumaksumus on toetuse, omafinantseeringu ja kaasfinantseeringu kogusumma.

Projekti abikõlblikkuse periood on toetuse taotluse rahuldamise otsu-

ses sätestatud ajavahemik, millal projektitegevused algavad ja lõpevad ning millal projekti jaoks vajalikud kulud tekivad.

Projektaudit on tegevus, mille raames analüüsitakse ja hinnatakse projekti tegevuste otstarbekust ning deklareeritud kulude vastavust raamatupidamise algdokumentidele ja Eesti õigusaktidele.

Rahvusvaheline koostöö on riikide või riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide vaheline kahe- või mitmeosaline koostöö arengu- või humanitaarabi andmisel.

Riigieelarvelise eraldise kasutamise leping on Välisministeeriumi ja toetuse saaja sõlmitud leping toetuse kasutamise kohta.

Sihtriik on OECD arenguabi komitee arenguriikide nimekirja kantud riik, Eesti arengukoostööpoliitikas esmatähtsusega partnerriik või humanitaarabi vajav riik.

Stipendium on arengukoostöö- ja humanitaarabivahendite eraldamine prioriteetse partnerriigi kodanikele kõrghariduse omandamiseks või uurimistöö tegemiseks Eesti kõrgharidust andvas õppeasutuses või teadus- ja arendusasutuses.

Taotlus on vormikohane kirjalik avaldus ja sellele lisatud dokumendid toetuse taotlemisel.

Taotlusvoor on taotluste kogumise viis, mille puhul peab taotlus olema esitatud taotluskutses määratud tähtpäevaks.

Tasumist tõendav dokument on panga väljavõte, maksekorralduse koopia või kassast väljamineku order.

Teavituskava on projekti tegevusplaan, milles määratakse kindlaks ajakava ja tegevused, mille alusel tutvustatakse avalikkusele Eesti arengukoostöö- ja humanitaarabivahendite kasutamise võimalusi.

Teostatavusuuring on sihtriigi abivajaduste kindlakstegemine ja hetkeolukorra hindamine, et veenduda, kas projekti on võimalik asjakohastes tingimustes nii ajaliselt kui ka rahaliselt ellu viia.

Toetus on riigieelarvest Välisministeeriumi kaudu eraldatav raha arengukavas nimetatud eesmärkide täitmiseks.

Toetuse saaja on isik, kelle taotlus on rahuldatud määruuses sätestatud korras.

Toetuse taotleja on määruuses nimetatud juriidiline isik või asutus, kes on esitanud või esitab taotluse toetuse saamiseks.

Välisministeeriumi kaudu projektile rahastuse taotlemine

- Välisministeerium hindab iga humanitaarvajadust eraldi ja otsustab abi viisil, mis on asjakohases olukorras kõige vajalikum ja kooskõlas ülejäänud abi osutajate tegevusega.
- Humanitaarabi andmise viisi ja ulatuse otsustab välisminister.
- Humanitaarabi andmine Välisministeeriumi mõistes jaguneb järgmiselt: humanitaarabitoetuste andmiseks rahvusvahelises koostöös osalemise kaudu (Välisministeerium teeb rahalise eraldise rahvusvahelisele arengukoostöö- või humanitaarabi organisatsioonile) või vastavasisulise piiratud taotlusvooru väljakuulutamiseks Eestis.
- Piiratud taotlusvooru väljakuulutamisel valib ministeerium, millele taotlejatele (vähemalt kaks) ta saadab taotluskutse, milles määratakse ka taotluse ettevalmistamise tähtaeg ja lähteülesanne²³. Taotluskutse peab sisaldama taotluse esitamise tähtpäeva, taotluse esitamise aadressi, taotlusvooru kavandatud rahaliste vahendite eelarvet ja viiteid lisateabe saamise kohta. Lähteülesanne peab sisaldama projektile, teenusele, asjale esitatavaid nõudeid; taotluse või pakkumuse struktuuri ja vajaduse korral hanke tähtaega ning taotluse või pakkumuse hindamise kriteeriume.
- Humanitaarabitaotlus (mille esitab potentsiaalne abipakkuja Välisministeeriumile)²⁴ peab sisaldama humanitaarabiprojekti.
- Kui taotlus rahuldatakse, sõlmib ministeerium toetuse saajaga riigieelarvelise eraldise kasutamise lepingu²⁵ ning avab finantseerimise (reeglina maksab toetuse välja ühekordse maksena).
- Humanitaarabiprojekt algab.²⁶
 - ▶ **Protsess ECHO rahastamise taotluse puhul** – lisatakse vastava staatuse saamisel.²⁷
 - ▶ **Protsess iseseisva kogumiskampania puhul** – lisatakse kiireloomuliste annetuste kogumise süsteemi alaprojekti valmimisel.

²³ Vt lisa 5

²⁴ Vt lisa 6

²⁵ Vt lisa 8

²⁶ Vabariigi Valitsuse 21.01.10 määruse nr 8, muudetud 23.08.10 ja 11.02.13 "Arengu- ja humanitaarabi andmise tingimused ja kord" § 29 lg 3 p 5.

²⁷ Vaata: European Commission Humanitarian Aid and Civil Protection, The FPA with NGOs. Saadaval: http://ec.europa.eu/echo/partners/humanitarian_aid/fpa_ngos_en.htm. [Viimati vaadatud: 29.03.13.]

Projektist abioperatsioonini

Kõrge tasemega humanitaarabioperatsiooni korraldamisele on vaja läheneda süsteemselt. Kindel kokkulepitud loogika struktuuris ja tegevustes annab võimaluse reageerida kiiresti ja efektiivselt.

Inimesed

- **Kodumeeskond** – projektijuhi juhtimisel missiooni ajaks moodustatava grupi peaülesanne on missioonile lähetatute kodune tugi – ööpäev läbi töötav kontaktpunkt, vajadusel nende meditsiinilise (*medievac*) või hariliku evakuatsiooni korraldamine, Eestis humanitaarabioperatsioonist informeerimise (sh Välisministeerium, lähedased jt) ning meediakajastuse korraldamine, logistilise toetuse, vajadusel eksperdinõu tagamine jms.
 - ▶ **Personal:** 2–3 inimest, kindlasti projektijuht ja raamatupidaja, vajadusel abiks ekspert ja/või vabatahtlikud abilised. Vajaduse korral sõlmatakse käsunduslepingud.
 - ▶ **Varustus:** töökoht, Mondo projektijuhi mä lupulk jms.
- **Lähetatavad** – sihtriiki lähetatav(ad) ekspert või eksperdid. Kui eksperte on mitu, siis määratakse üks missiooni juhiks.
 - ▶ **Personal:** 1–3 inimest, missiooni juht, ekspert.
 - ▶ **Missiooni varustus:** välitöökoht ehk *Field Office* (sülearvuti, väike printer, õhuke A4-paber jms), side (teine telefon kaasa kohalikuks numbriks, vajadusel satelliittelefon), GPS, dokumendid (volitused, ülendmisaktide alused, blanketid, visiitkaardid jms), pitsat, Mondo eksperti mä lupulk), visuaalne identifitseerimine (kaelasildid, logodega särgid, müts, kleebised).

► **Dokumendid:** pass (kehtiv vähemalt kuus kuud) – täpsustada viisavajadus ja aeg, mis viisa saamiseks võib kuluda, dokumendifotod (on kohti, kus nõutakse, et kaks fotot oleks koos, st lahti lõikamata), juhiload, rahvusvaheline vaktsinatsioonisertifikaat, reisi- ja tervisekindlus, kolm koopiat kõikidest dokumentidest, krediitkaart (silmas pidades, et magnetriba poleks kulunud) ja sularaha (võimalikult väikestes kupüürides, dollarid ja võimaluse korral sihtriigi valuuta).

- **Riietus ja jalanõud**

- Kasutada võimalikult mugavat ja sobivat riietust lähtuvalt piirkonna iseloomust.
- Tuleb olla valmis riietuma kehtivate reeglite järgi (nt religioossed tõekspidamised).
- Võtta kaasa riietus erinevateks olukordadeks (nt kohtumisteks ametnikega, töötamiseks välitingimustes jne).
- Hea oleks, kui tööriietusel oleksid organisatsiooni tunnused.
- Ei tohi kasutada vormiriietust ega militaarset välivormi (laigulist vms).

- **Pakkimine**

- Pakkimisel tuleb jagada asjad kolme – ära antav pagas, käsipagas, inimese küljes olevad esemed.
- Ära antava- ja käsipagasi vahel jagamisel tuleb jälgida, et pagasi kadumisel/hilinemisel oleks võimalik 3–4 päeva ilma pagasita toime tulla.
- Dokumendid ja nende koopiad jagada ise enda ja käsipagasi vahel.
- Dokumendid ja raha hoida enda juures, kuid eri kohtades. Nn hädabiraha tuleb ära peita (spetsiaalne püksirihm, riiealused dokumendikotid, jalanõud jms).
- Loetelu asjadest, mida võiks kaasa võtta – pintsak ja lips meestel/ analoog naistel, seljakott, magamiskott/sääsevõrk, veepuhastusvahend, tass, taldrik ja söögiriistad, päikesepillid, putukatõrje, WC-paber, pesuvahendid, kõrvaklapid, mobiil (võimalusel teine kohaliku numbri jaoks) ja lisaaku, adapter, taskulamp ja varupirn, patareid, nõör, kleeplint, taskunuga, käärid, meelelahutus (muusika, filmid,

mängud), raamatud, fotoaparaat/videokaamera, GPS/kompass, äratuskell, kaelasilt, binokkel, õmbluskomplekt, esmaabikomplekt, vajadusel ravimid ja varuprillid, erilisel vajadusel tubakatooted.

- **Lähetamine**
 - ▶ Lennupiletite soetus, võimalusel majutuse korraldamine
 - ▶ Reisi- ja tervisekindlustus
 - ▶ Lähetustasud, käsundusleping

Materiaalne abi

- **Abi soetus**
 - ▶ Kui soetuse puhul tuleb läbi viia riigihanke hankemenetlus²⁸, siis tuleb järgida riigihanke seadust.
 - ▶ Keeruliste hangete puhul kaaluda hanke korraldamise teenuse sisseostmist.
 - ▶ Isegi kui riigihanke seadus ei nõua, oleks ikkagi hea võtta igaks soetuseks taasesitamist võimaldavas vormis kolm pakkumist.

- **Abi komplekteerimine ja vaheladustamine**
 - ▶ Kasutada spetsiaalset laoteenust.
 - ▶ Kasutada transpordiettevõtte laoteenust.
 - ▶ Kasutada Päästeameti ladustusvõimalusi.
 - ▶ Abi soetamisel sihtriigis võimaluse korral mitte paigutada esemeid vahelattu ning toimetada need otse vastutava ametkonna või korraldajani.

- **Abi saatmiseks valmistumine**
 - ▶ Dokumentatsioon (Välisministeeriumist saatekiri²⁹, kinkekiri³⁰, abipalve koopia).
 - ▶ Toll ja deklareerimine.

²⁸ Riigihanke seaduse § 15 lg 1 p 2 järgi tuleb hankemenetlust järgides korraldada riigihange siis, kui asjade ja teenuste hankelepingu või idee konkursi maksumuse piirmäär ületab 40 000 eurot. <https://www.riigiteataja.ee/akt/12791579>

²⁹ Vt lisa 9

³⁰ Vt lisa 11

- ▶ Humanitaarabi tuleb dokumenteerida tollikõlblikult. See tähendab korrektseid saadetise nimekirju, mis peavad sisaldama ka saadetise maksumust ühikute kaupa.
- ▶ Saadetise pakkimisse ja dokumenteerimisse tuleks kaasata kohe alguses rahvusvahelisel tasandil tegutsev logistikafirma.³¹
 - Transpordi ja marsruudi määramine (selle määrab ja kooskõlastab saatjaga reeglina transpordifirma (vedaja))
 - Sihtriigi informatsioon
- ▶ Kas on määratud konkreetsed piiriületuskohad abi jaoks (*entry point*)?
- ▶ Kas on määratletud humanitaarkoridorid (*humanitarian corridor*)?
- ▶ Kas sihtriik on määranud abi vastuvõtmise eest vastutavad ministriumid/ametkonnad?
- ▶ Kas sihtriigis on määratletud lihtsustatud tolliprotseduurid humanitaarabile?
- ▶ Kas lihtsustatud tolliprotseduurides on määratletud sihtriigipoolne vastuvõtja, kelle puhul soodustused kehtivad? Kas on võimalik kokku leppida sihtriigi ja vastutava abi vastuvõtjaga konkreetne abisaadetise sihtkoht?
- ▶ Kas on vaja saatemeeskonda?

³¹ Vt lisa 10

Abioperatsioon

Põhimõtted

Miks me kõike seda teeme? Kas selleks, et aidata õnnetusse sattunud ja väga hädas olevaid inimesi või selleks, et midagi endale tõestada või oma arusaamu maailma viia? Üks peamisi humanitaarabitöö põhimõtteid on see, et kui meie eesmärk on konkreetse sihtgrupi aitamine, siis me ei lähe sihtriiki poliitikat, ühiskonda, kultuuri ega põhimõtteid muutama. Selle põhimõtte järgimine eeldab suurt sallivusevõimet.

Viimasel aastakümnel plahvatuslikult suurenev abiandjate/abiorganisatsioonide arv viib veel ühe põhimõtte, mida paljud paraku eiravad. Nimelt peavad abi andjad võimalikult vähe koormama oma logistiliste küsimustega abi vastuvõtjat, kellel on kriisiolukorra lahendamisel niigi suur ülekoormus ning pinge.

Viimaseks veelkord üks põhimõtteline muutus – humanitaarabina mõistetakse tänapäevases käsitluses ka nõustamist. Seda on kerge tõdeda, kuid raske meeles pidada.

Abi saatmine

Kuigi tänapäeval on üks arenev suund professionaalsete posti- ja transpordifirmade täisteenuse kasutamine (sihtriigi vastuvõtjani) on siiski olukordi, kus humanitaarabi saatmine ja kõikvõimalike protseduuride läbimine jääb projekti tegijate kanda.

Peale alapeatükis “Materiaalne abi”³² kirjeldatule tulevad kasuks alljärgnevad tähelepanekud:

³² Vt alapeatükki “Materiaalne abi”

- **Liikumise monitoorimine** – kasuks tuleb kodumeeskonnale antav ülesanne olla kursis / hankida regulaarset informatsiooni abisaadetise liikumisest (reeglina operaatorfirma kaudu).
- **Transiitpiiride ületused** – humanitaarabi kiiremale ja lihtsamale transiitpiiride ületamisele aitab kaasa see, kui visuaalselt on rõhutatud, et tegu on humanitaarabisaadetisega. Märgistus peaks olema nii transpordivahenditel, saadetise pakenditel kui ka dokumentidel.
- **Sisenemine sihtriiki** – humanitaarabi sihtriiki saabumiseks määratakse reeglina konkreetset piiriületuspunktid, mida tuleb arvestada humanitaarabi transpordi planeerimisel. Sisenemisel määratud piiriületuspunktis on reeglina kohapeal (sageli ainult nendes) ka lihtsustatud tolli- ja piiriületusprotseduurid ja abistav personal. Oluline on dokumentide olemasolu, mis kinnitavad, et tegemist on tagastamatu humanitaarabiga (vastav Välisministeeriumi kiri), mis antakse üle reageeringuna sihtriigi abipalvele (abipalve koopia).
- **Toll** – reeglina lahendab sihtriigis tolliprotseduurid abi vastuvõtja. On ka võimalus, et vastuvõtvas riigis on kokkulepped, mille alusel humanitaarabisaadetised pääsevad riiki maksuvabalt.

NÄIDE:

Gruusia 2008

On riike (nt Gruusia), kus juhul, kui abisaadetis on adresseeritud LEMA-le (Gruusia kodanikukaitse amet), vabastatakse see tollimaksudest ning piiriületuse protseduurid on lihtsustatud.

- **Saatja** – võimalusel eelnevalt kokku leppida sihtriigis humanitaarabiga liikumiseks saatja kasutamise võimalus, mis kergendab eriolukorraga kaasnevaid liikumispiiranguid ja kohaliku bürokraatiaga võitlemist.

Abi üleandmine

Abi üleandmiseks tuleks saatjariigist lähetada abi üleandjad, vajaduse korral võivad üleandmise korraldada ka kohapeal oleva saatkonna/konsulaadi töötajad või aukonsul. Kindlasti peab kaasatavaid eelnevalt instruerima, mida nad tegema/allkirjastama/vormistama peavad.

Humanitaarabi efektiivseks jaotamiseks on kõige õigem kasutada sihtriigi üles ehitatud või sihtriigi aktsepteeritud struktuure, hoidudes ise vahetult kannatajatele abi jagamisest. Kui võimalik, siis tuleb eelistada ÜRO või Euroopa Liidu humanitaarabi koordineerimis- ja/või jaotussüsteemi, mille sihtriik on aktsepteerinud. Reeglina vähendab see korrupsiooniriski ja ohtu, et abi mitmesugustel põhjustel sihtgruppideni ei jõua.

Samas tuleb, kui vähegi võimalik, veenduda, et abisaadeti jõuab konkreetsete abivajajateni. Seda võib teha oma ekspert, kuid vastava ülesande võib ka delegeerida usalduslikule koostööpartnerile (aukonsul, ÜRO või ELi eksperdid jt).

Silmas tuleks pidada järgmist:

- Abi üleandmine tuleb kirjalikult fikseerida vastava aktiga.³³
- Aruandluse jaoks on meediakajastus³⁴ ja fotod üleandmisest olulised.

► Kui toetuse saaja (nt humanitaarabiprojekti jaoks toetust saanud Mondo) edastab või esitab kas suuliselt või kirjalikult mis tahes teavet avalikkusele projekti kohta (sh trükistel, infomaterjalidel, sh digitaalsetel ja veebilehtedel, konverentsidel või seminaridel) peab ta osutama toetuse andjale. Näiteks Välisministeeriumi puhul peab kasutama Eesti arengukoostöö logo

► või tunnuslauset “Projekti rahastab Välisministeerium arengukoostöö ja humanitaarabi vahenditest” ning lisama samasse Eesti arengukoostöö logo.³⁵

EESTI
ARENGUKOOSTÖÖ

³³ Vt lisa 12

³⁴ Vt lisa 15

³⁵ Eesti Välisministeerium, *Taotlejale*, 2013. Saadaval: <http://www.vm.ee/?q=node/9014#vormid>. [Viimati vaadatud 18.12.12.]

Loomulikult peab võimaluse korral olema abi märgistatud ka selle humanitaarabiorganisatsiooni logoga, kes operatsiooni korraldab. Vasakul on pilt Moldova 2010. aasta üleujutuse kannatanutele ja üleujutuspiirkonnast ümberasutatule humanitaarabina kohapeal soetatud jookivesi (3000 pudelit), mille pakenditel on Mondo kleebised.

Kiire hindamine, vajadusel lisaabi ja/või nõustamine

Kriisiolukorra üks eripära on see, et olukord ja vajadused muutuvad kiiresti, nimelt on nad muutunud juba abi üleandmise ja/või ekspertide kohalejõudmise hetkeks võrreldes olukorra ja vajadustega, mille põhjal humanitaarabi andmise otsus tehti. Tõsiseltvõetav abiga tegelev organisatsioon ei saa abi üleandmisega kuulutada projekti lõppenuks, vaid juba projekti koostamisel tuleks ette näha missiooni jätku.

Ajaliselt võiks jätkutegevused kesta kuni nädal. Sisu poolest võib välja tuua neli tegevussuunda:

- **kiire hindamissmissioon** – ametlikus abipalves puudunud, kuid hetkel kriitilise tähtsusega vajaduste välja selgitamine;
- **lisaabi soetamine** kas kohapealt või regioonist, uue saadetise korraldamine Eestis asuva kodumeeskonna abil;
- vajaduse korral ja vastastikusel nõusolekul nii sihtriigi kui ka rahvusvaheliste **kriisiolukorra lahendajate nõustamine** konkreetsetes valdkondades;
- **tegevused veendumaks**, et juba üle antud abisaadetus jõuab konkreetsete abivajajateni.

Kiire hindamissmissiooni läbiviimisel on kasulik silmas pidada järgmist:

- **Mitme allika printsiipi** (vaadata ekspertide kontakte sihtriigis) järgides koguda informatsiooni mitmesugustelt allikatelt ning luues võimalusel kontakti ka kõige haavatavate sihtgruppidega.

Annab võimaluse tuvastada veel katmata vajadusi ning verifitseerida informatsiooni tõesust.

- Peale erinevate nn kabinetikohtumiste teha väga oluline **välihin-damine** ehk *Field Trip*. Seda eriti juhtudel, kui soovitakse saada reaalselt ülevaadet loodusõnnetuste tagajärgede likvideerimisest või välis- ja siseriiklike pagulaste laagrite või evakueeritute olukorrast. See annab hea võimaluse ja konkreetse ning tõe-se ülevaate vajadustest.

Lisaabi soetamisel kohapealt või regioonist saab kasutada kas sularaha või ülekannet. Kui vähegi võimalik, tuleb eelistada arve tasumist Eestist rahvusvahelise ülekandega. See võtab küll rohkem aega, kuid on kindlasti turvalisem. Kauba kättesaamiseks on võimalik ka usaldatavale isikule välja kirjutada vastav volitus.

Nõustamise puhul on oluline ekspertide vastav ettevalmistus tööks rahvusvahelises kriisireguleerimiskeskonnas. Kasuks tuleb ka osalemine vastavasisulistest võrgustikes. Võib juhtuda, et ÜRO või EL palub Mondo eksperdina kriisipiirkonda saabunud inimest üle tulema/kaasuma kas UNDACi või EL CPMi eksperdimeeskonna töösse. Nõustumisel võivad aga oma humanitaarabiprojektis püstitatud eesmärgid osaliselt täitmata jääda. Siinkohal on oluline paindlikkus ja koostöös kodumeeskonnaga ning hinnates panuste olulisust tuleb otsus ühiselt vastu võtta.

Mondo ekspertide saabudes puudus Moldova kriisikomisjonil ning LEMA-l üldpilt hetkeolukorrast. ELi eksperdimissioon varustas neid oma hindamisviisi käigus ühekordse satelliitpildiga üleujutusala-dest, kuid ei loonud neile võimalust küsida vastavasisulist informatsiooni korduvalt. Pärast probleemiga tutvumist tellisid Mondo eksperdid ÜRO UNOSATist (*the United Nations Institute for Training and Research (UNITAR) Operational Satellite Applications Programme*) värske satelliitpildi ning löid kriisikomisjonile võimaluse vastavasisulisi tellimusi hiljem juba iseseisvalt teha.³⁶

NÄIDE:
Moldova
üleujutused 2010

³⁶ Vt lisa 13

Ekspertide tööks vajalikud kontaktid sihtriigis

- **Saatkond**³⁷
- **Aukonsul.** Peale Eesti Vabariigi diplomaatilistele esinduste esindavad Eesti huve maailmas ka Eesti Vabariigi aukonsulid. Aukonsulite näol on tegemist asukohariigis lugupeetud ja kõrgel ühiskondlikul positsioonil olevate isikutega, kelle esmane funktsioon on konsulaartenuste ja konsulaarabi osutamine Eesti kodanikele välismaal. Samas on tegemist isikutega, kes oma teadmiste ja oskustega edendavad Eesti ja oma asukohariigi vahelisi suhteid nii äris, kultuuris, hariduses kui ka muudes elutähtsates valdkondades. Aukonsulid tegutsevad kindlas konsulaarpiirkonnas, mille määrab asukohariigi nõusolekul Eesti Vabariigi välisminister ning aukonsulite pädevus tuleneb konsulaarseadusest. Aukonsul ei saa oma ülesannete täitmise eest Eesti riigilt töötasu.³⁸

AUKONSULID

Aukonsulite panus humanitaarabimissioonide läbiviimisesse on asendamatu nii informatsiooni kui ka kontaktide täpsustamisel ja logistilises toetuses. Seda kinnitavad praktilised kogemused. Näitena saab tuua Eesti Päästemeeskonna kogemuse maavärina tagajärgede likvideerimisel Pakistanis, kus abiks oli Eesti aukonsul Pakistanis – härra Khar; samuti Mondo projektiga Moldova üleujutuse tagajärgi leevendamas ja humanitaarabi viimas käinutel Eesti aukonsuliga Moldovas – härra Gontsharoviga.

- **LEMA.** Abivajava riigi keskne kriisireguleerimist, kodanikukaitset või päästeteenistust juhtiv/korraldav ametkond, mis reeglina on ka vastutav eriolukordades päästetööde korraldamise ning juhtimise eest.
- **Kriisikomisjon** vms. Riiklikuks kriisireguleerimise korraldamiseks moodustatud kollektiivorgan, kuhu kuuluvad reeglina ministriumite ja riigiasutuste juhid (ministrid, kantslerid, peadirektorid vms). Üksused on riigiti erineva volituse ja koosseisuga, kuid

³⁷ Nimekiri saadaval: <http://www.vm.ee/?q=taxonomy/term/124>. [Viimati vaadatud 21.01.13.]

³⁸ Nimekiri saadaval: <http://www.vm.ee/?q=taxonomy/term/125>. [Viimati vaadatud 21.01.13.]

sarnase eesmärgiga – koordineerida ministriumite ja teenistuste koostööd.

- **Rahvusvahelised koordineerimisplatvormid ja meeskonnad.** Koordineerimisplatvormidest olulisim on UNCT (*UN Country Team*). See on reeglina sihtriigis asuva ÜRO arenguprogrammi UNDP missiooni juhi (kes ühtlasi on ka kohalik koordinaator (*Resident Coordinator*)), juhtimisel regulaarselt kogunev ümarlaud, kuhu kuuluvad nii ÜRO sihtriigis asuvate organisatsioonide kui ka IFRC ja suuremate rahvusvaheliste valitsusväliste organisatsioonide (*International Non-governmental Organization* (INGO)) esindajad. Koordineerimismeeskondadest on olulisemad UNDAC, EU CPM jt.

Humanitaarabioperatsioonide erisused kõrgendatud riskikeskkonnas

Situatsioonid, eriti komplekskriisid (*complex emergencies*), kus olukorda pingestavad kohalikud või rahvusvahelised relvakonfliktid, terroristlikud aktid, vägivaldsed meeleavaldused või massirüüstamised, on erinevad. See ja hulk teisi põhjusi muudavad üldise julgeolekukeskkonna ebastabiilseks ning on ka tihti ise humanitaarkriisi tekitajad. Paljude looduskatastroofide puhul jääb mitmetahuline kõrgendatud oht kriisipiirkonda veel nädalateks ja kuudeks. Sellises keskkonnas toimuvatel humanitaarabioperatsioonidel tuleb julgeoleku- ja turvanõudeid erilise hoolega järgida.

Näiteid võimalikest ohtudest ja nende allikatest.

- **Looduslikud** (maavärina järeltõuked, üleujutused, orkaanid, maalihked jms)
- **Töökeskkond** (varingud, plahvatused, tulekahjud, elektrisüsteem, vesivarustus, gaas, jms)
- **Relvakonfliktid** (lahingud, keelatud piirkonnad (näiteks sõjaväe käsutuses), tulevahetus, snaiperid, plahvatused, miinid, lõhkekehad, lõhkeseadeldised jms)
- **Kuritegevus** (pantvangi võtmine, vargused, röövid, vandalism, kallaletungid, väljapressimised, pettused, jõugud, rahvarahutused jms)

- **Kogukondlikud, sotsiaalsed** (tavad, kultuurireeglistik, keeleoskus, religioon, poliitiline situatsioon jms)
- **Transport** (tehniline seisund, juhtide oskused, kohalik liikluskultuur, teede olukord, inimesed/loomad teel, kontrollpunktid, teesulud, kütuse olemasolu, lennuki/helikopteri tehniline seisund, meeskonna usaldatavus, ülekoormatus, lennuraja olukord, ilm jms)
- **Tervis, stress** (haigused, traumad, epideemiad, sanitaarseisund, psühholoogiline seisund, kurnatus, stress, šokk, seksuaalsuhted, toidu ja joogivee kvaliteet jms)

Allpool on loetelu vormis soovitusel, kuidas taolistel puhkudel riske käsitleda ning minimeerida.

- **Riskid tuleb kindlaks teha lähtuvalt järgmisest:**
 - ▶ risk inimese elule ja tervisele
 - ▶ risk saadetisele
 - ▶ risk sihtgrupile
 - ▶ risk, et saadeti satub valele sihtgrupile
- **Kaardistamisel arvestada ka muude keskkonna iseärasustega.**
Need on:
 - ▶ töö liikumispiirangute ja isoleerituse keskkonnas
 - ▶ kiire riskitaseme muutumisvõimalus – ettenägematus
 - ▶ haavatavate sihtgruppide jõudmise komplitseeritus
- **Riskid tuleb võimalusel maandada.**
 - ▶ Risk elule ja tervisele:
 - enne projekti alustamisotsust läbi viia riskianalüüs;
 - osalejatele läbi viia täiendav turvakoolitus (*security training*);
 - välja saadetavasse meeskonda vähemalt kaks ekspertide;
 - korraldada kodumeeskonna töö valvegraafiku alusel nii, et see töötaks ööpäev läbi;
 - otsustada ekspertide lisakindlustuse vajadus;
 - kohustuslikult planeerida meditsiinilise evakuatsiooni võimalus;
 - uurida võimalusi missioonipiirkonnas turvalisuse tagamiseks

(võimalik eellepe LEMA, kohaliku politsei, kaitseväge või turvafirmaga).

- **Risk saadetisele:**
 - täpsustada transpordiliigi valik (lennu-, maantee- või laevatransport või nende kombinatsioon);
 - hinnata saatmise võimalusi (tšarter, kullerteenus, Kaitseväge vms);
 - analüüsida transpordikoridore;
 - kindlustada saadetus.
- **Risk abi sihtgrupile:**
 - teha vastav riskianalüüs;
 - planeerida lisameetmeid vastavalt analüüsile.
- **Töö isoleeritud keskkonnas:**
 - rakendada aktiivsemalt kodumeeskonda;
 - kindlustada eksperdid alternatiivsete sidekanalitega (nt satelliitside);
 - analüüsida turvateenuse kasutamise võimalust;
 - võimalusel kasutada rahvusvaheliste organisatsioonide n-ö katust.

Abiprojekti lõpetamine ja aruandlus

Põhjus, miks ei soovita reeglina projektijuhiks hakata, väga suur aruandluskohustus. Humanitaarabiprojekt peab olema korrektselt vormistatud ja paberimajandus hoitud korras algusest lõpuni. Korras aruandlus on organisatsiooni usaldusväarsuse üks näitajaid ning see parandab ka kogu protsessi läbipaistvust, kuid reaalses kriisikeskkonnas võib kogu nõutud paberimajanduse korraldamiseks vajalikud pingutused ületada tavainimese fantaasiapiirid.

Kõige tähtsam ülesanne on see, et inimesed naaseksid pärast humanitaarabioperatsiooni tavaellu. Meie inimesed on meie suurim väärtus, samas jätab iga ülelelatud kriis jälje. Seda tõsiasja eirates võivad tagajärjed olla soovimatud.

Oluline on saadud kogemuste ja õppetundide (*lessons learned*) fikseerimine, talletamine ja analüüsimine ning hilisem kasutamine – see on isikliku ja organisatsiooni arengu üks alus.

Esimene missioonijärgne nõupidamine ja õppetundide analüüs

Koju naasmisel on esimene tähtis toiming koos kodumeeskonnaga korraldada missioonijärgne nõupidamine (*debriefing*). Psühholoogiliselt on missioonilt tulnuil esimeste päevade näol tegemist raskeima faasiga – naasmine tavaellu oma argimurede ja probleemide juurde võib osutada keerulisemaks kui võiks arvata. Stressi ja läbipõlemise oht on suur. Sellisel puhul leitakse tuge meeskonnakaaslastega toimuvat läbi analüüsid ja emotsioone jagades. Samuti aitab siinjuures enese avatud hoidmine enesetäiendamisele ja uutele ülesannetele.

Esimesel missioonijärgsel nõupidamisel peaks kindlasti saavutama järgmist.

- **Stressimaandus** – emotsiooni väljaelamine ja vajadusel edasise rehabilitatsiooni planeerimine.
- Kodumeeskond ja lähetatute **esmane hinnang koostööle** ja nn suu puhtaks rääkimine. Läbi tuleb käia kogu protsess – oluline on värskelt meeles märkuste ja tähelepanekute fikseerimine aruande jaoks ning tulevasteks missioonideks. Siinjuures on heaks abiks missioonilogi pidamine³⁹.
- **Projekti aruande jaoks materjali kogumine** (võimalike üleandmisaktide, originaalarvete, piletite, muude kuludokumentide jms kokku kogumine).
- **Nimekirja koostamine**, keda tänada hea koostöö eest (reeglina kirjaga või e-mailiga).

Tegevuste analüüsimisel ja enesehinnangu andmisel võib kasutada SWOT-analüüsi formaati⁴⁰.

Tugevused Asjad, mis toimisid hästi.	Nõrkused Asjad, mis ei toiminud nii hästi kui loodeti.
Võimalused Ideed, kuidas nõrkustest üle saada ja tugevusteks muuta.	Ohud Takistused ja piirangud soovitud muutustes ja arengus.

³⁹ Vt lisa 14.

⁴⁰ Reed, B. *Emergencies, Management and People* (Leicestershire, WEDP Loughborough University, 2011), lk 10.18.

Aruandlus

Aruandlus Välisministeeriumilt saadud toetuse puhul

- Toetuse saaja esitab lõpparuande/kuluaruande 30 kalendripäeva jooksul projekti lõpukuupäevast arvates. Kui projekti kestus on kuni kuus kuud, esitab toetuse saaja ainult projekti lõpparuande⁴¹.
- Toetuse saaja lisab kuluaruandele⁴² järgmised dokumendid:
 - ▶ Aruandlusperioodi jooksul projektiga seoses valminud dokumendid ja materjalid.
 - ▶ Hankedokumendid ja valikut põhjendavad materjalid või vähemalt kolm hinnapakumist kui seda võimaldab kehtestatud kord (praegu § 28). Kui kolme sõltumatut hinnapakumist ei ole võimalik saada, tuleb esitada Välisministeeriumile asjakohane põhjendus.
 - ▶ Asja, teenuse või töö kohta väljastatud arvete koopiad, millele lisatakse asja, teenuse või töö üleandmist ja vastuvõtmist tõendavate dokumentide koopiad.
 - ▶ Eelmises punktis nimetatud arvete tasumist tõendavate dokumentide koopiad.
 - ▶ Projekti elluviimiseks sõlmitud lepingute koopiad.
 - ▶ Eelnimetatud kuludokumentide koondnimekirjad.⁴³
 - **Põhjendatud kulud on:**
 - ▶ projekti tegemiseks vajalikud ja kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise (eelkõige kulutustele vastava tulu ja tasuvuse) põhimõtetega;
 - ▶ tehtud riigieelarvelise eraldise kasutamise lepingus sätestatud projekti abikõlblikkuse perioodil;
 - ▶ tegelikud kulud, mis on kantud toetuse saaja raamatupidamisarvestusse, kulud peavad olema kindlaks tehtavad ja kontrollitavad ning nende tõestuseks peavad olema olemas kulu- ja maksedokumentide originaalid;

⁴¹ Vt lisa 17

⁴² Vabariigi Valitsuse 21.01.10 määruse nr 8, muudetud 23.08.10 ja 11.02.13 „Arengu- ja humanitaarabi andmise tingimused ja kord“ § 32 lg 2.

⁴³ Näide eksperdi majanduskulude koondaruandest, lisa 16.

▶ arengu- ja humanitaarabi vahenditest on pangakuludena abikõlblikud pangakontolt tasutavate arvete ja maksete ülekannete tasu ning pangas sularaha pangaarvelt väljavõtmise tasu.

- **Mitteabikõlblikud kulud:**

- ▶ toetuse saaja organisatsiooni juhtimisega seotud personalikulu;
- ▶ tulumaksuseadusega kehtestatud maksuvaba piirmäära ületav päevaraha, majutuskulu ning isikliku sõiduvahendi kasutamise kulu, välja arvatud juhul, kui see on vältimatu projekti elluviimiseks;

- ▶ äriklassis reisimise kulu;

- ▶ kulu, mis on seotud toetusega, mida makstakse töötajale peale tema töötasu;

- ▶ tulumaksuseaduse § 8 tähenduses seotud isikute vahel sõlmitud tehinguga kaasnev kulu, välja arvatud juhul, kui see on vältimatu projekti elluviimiseks;

- ▶ esinduskulu ja tehtud kingituse kulu, välja arvatud juhul, kui nimetatud kulu tehakse omafinantseeringu arvel ja see on vältimatu projekti elluviimiseks;

- ▶ trahv, viivis ja muu rahaline karistus ning kohtukulu;

- ▶ reserv ettenägematute kulude katmiseks;

- ▶ kulu, mis on eelnevalt riigieelarvelisest, Euroopa Liidu või välisabi toetusest hüvitatud;

- ▶ muu abikõlblike tegevustega mitteseotud ning projekti elluviimise seisukohast põhjendamatu kulu.

Kasulik tähelepanek

- Kui kuludokument on välja antud võõrkeeles, lisab toetuse saaja selle tõlke eesti keelde, milles peab kindlasti sisalduma tehingu sisu, kogus ja summa, ning kinnitab tõlke õigsust oma allkirjaga.⁴⁴

⁴⁴ Vabariigi Valitsuse 21.01.10 määrus nr 8, muudetud 23.08.10 ja 11.02.13 "Arenge- ja humanitaarabi andmise tingimused ja kord" § 31 lg 3 p 2.

NÄIDE:

Pakistani maavärin 2005

Pakistani maavärina tagajärgede likvideerimisele sõitnud Eesti Päästemeeskonnal oli vaja liikumiseks kogu oma varustusega pealinnast Islamabadist sihtkohta Bathagrami rentida mõned bussid päästjatele ja veoautod varustuse vedamiseks. Transpordivahendid aitas leida kohalik politsei. Sealses kultuurikeskkonnas ei kasutata paberlepinguid või arveid. Sellisteks puhkudeks oli operatsiooni korraldajatel kaasas vormikohaselt ettevalmistatud tšekid, millega hiljem kodus rahakasutamist tõendada. See on väga praktiline ja levinud moodus rahvusvahelistel missioonidel. Asja muutis aga hiljem koduste raamatupidajate jaoks keeruliseks fakt, et ükski autojuht ei osanud kirjutada ning neilt saadi pakk tšekke (kuldokumente), millel seisis vaid kolm väriseva käega kirjutatud risti.

- Päevaraha ning isikliku sõiduvahendi kasutamise kulu on abikõlblik tulumaksuseadusega kehtestatud maksustamisele mittekuuluva piirmäära ulatuses. Majutuskulu on abikõlblik 128 euro ulatuses ööpäevas.
- Eksperti töötasu abikõlblikkuse määramiseks peab eksperti ülesannete täitmiseks sõlmitav asjakohane võlaõiguslik leping sisaldama vähemalt eksperti tööülesannete loetelu, oodatavaid tulemusi, ekspertile makstavat tasu ning tehtud tööde üleandmist üleandmise-vastuvõtmise aktiga. Üleandmise-vastuvõtmise akt peab peale andmete töö üleandmise ja vastuvõtmise kohta sisaldama tehtud tööde ülevaadet.

Aruandlus ECHO rahastamise taotluse puhul

Lisatakse vastava staatuse saamisel.⁴⁵

Aruandlus iseseisva kogumiskampaania puhul

Lisatakse kiireloomuliste annetuste kogumise süsteemi alaprojekti valmimisel.

⁴⁵ Vt European Commission Humanitarian Aid and Civil Protection, *The FPA with NGOs*. Saadaval: http://ec.europa.eu/echo/partners/humanitarian_aid/fpa_ngos_en.htm. [Viimati vaadatud: 29.03.13.]

Lõppsõna

Tahaks tervitada kõiki, kes selle teose läbilugemisel on jõudnud lõppsõnani ja ikka veel soovivad oma aega ning energiat humanitaarabimaailmasse panustada. See maailm on täis uusi ülesandeid, palju emotsioone ning üllatusi.

Peale vastava koolituse ja alusteadmiste omandamise on reaalne kogemus see, mis hakkab looma võimekust ning võimalusi uuteks väljakutseteks. Seepärast pole ka selle käsiraamatu puhul tegemist valmis saanud tööga, vaid vahekokkuvõttega protsessist, mis uusi kogemusi ja õppetunde pakkudes hakkab humanitaarabitööd pidevalt täiendama.

Autorid

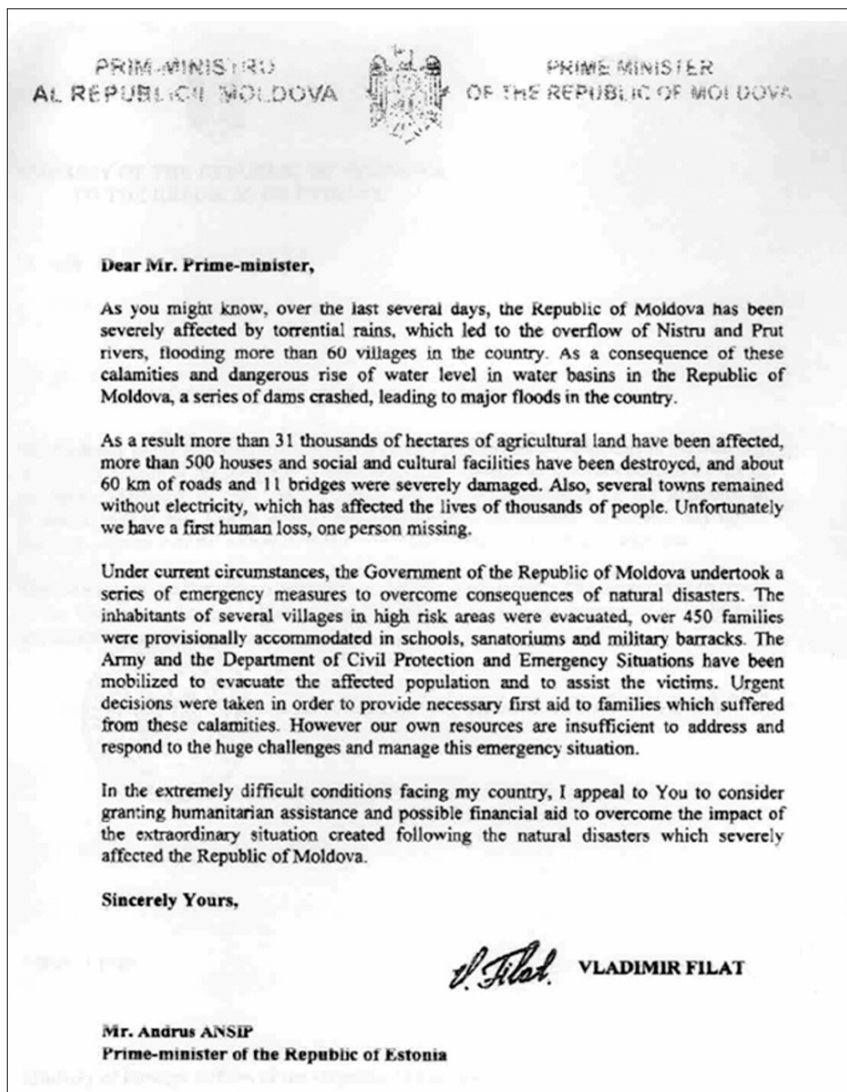
Lisad

Lisa 1. Akronüümid

- CMCoord** – *United Nation Civil and Military Coordination* – ÜRO tsiviil- ja militaarkoostöö kordineerimismehhanism
- EADRCC** – *Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre* – NATO kriisireguleerimise kordineerimiskeskus
- ECHO** – *European Commission's European Community Humanitarian Office* – Euroopa Komisjoni humanitaarabi ja kodanikukaitse peadirektoraadi Euroopa humanitaarabi amet
- EU CPM** – *European Civil Protection Mechanism* – Euroopa Liidu elanikkonnakaitse mehhanism
- FAO** – *Food and Agriculture Organization* – ÜRO toidu- ja põllumajandusorganisatsioon
- IDP** – *internally displaced person* – sisepõgenik (ei välju sihtriigi piiridest)
- IFRC** – *International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies* – Rahvusvahelise Punase Risti ja Punase Poolkuu föderatsioon
- INSARAG** – *International Search and Rescue Advisory Group* – Rahvusvaheline Otsingu- ja Päästetööde Nõukoda – koostab rahvusvahelistele päästemeeskondadele standardeid ja meetodikat
- IOM** – *International Organization for Migration* – Rahvusvaheline Migratsiooniorganisatsioon
- LEMA** – *Local Emergency Management Agency* – kohalik kodanikukaitse amet (nt Päästeamet Eestis)
- LRRD** – *linking relief, rehabilitation and development* – hädaabi, esmase taastamistöö ja arengukoostöö tõhusa ühendamise mudel
- LTHACS** – *long-term humanitarian assistance countries* – pikaajalist humanitaarabi saavad riigid
- MIC** – *Monitoring and Information Centre* – ELi elanikkonnakaitse mehhanismi infokeskus

- MIRNA** – *Multi-cluster/Sector Initial Rapid Needs Analysis* – klasteri-/sektoriülelene esmane hädavajalike vajaduste analüüs
- NATO PfP** – *NATO Partnership for Peace Program* – NATO programm “Partnerlus Rahu Nimel”
- NGO** – *non-governmental organization* – valitsusväline organisatsioon
- OCHA** – *Office for the Coordination of Humanitarian Affairs* – ÜRO humanitaarabi koordineerimisbüroo
- OECD** – *Organization for Economic Co-operation and Development* – Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon
- OHCHR** – *Office of the High Commissioner for Human Rights* – ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo
- SC** – *Save the Children* – laste probleemidega tegelev rahvusvaheline valitsusväline organisatsioon
- SRÜ** – Sõltumatute Riikide Ühendus – endine Nõukogude Liit v.a Eesti, Läti, Leedu ja Gruusia
- UNCT** – *UN Country Team* – UNDP juhtimisel ÜRO organisatsioonide, IFRC ja rahvusvaheliste NGOde esindajatest koosnev töögrupp sihtriigis
- UNDP** – *United Nations Development Program* – ÜRO arenguprogramm
- UNDAC** – *United Nation Disaster Assessment and Coordination Team* – ÜRO kriiside hindamis- ja koordineerimismeeskond
- UNHCR** – *United Nations High Commissioner for Refugees* – ÜRO pagulaste ülemvoliniku amet
- UNICEF** – *United Nations Children’s Fund* – ÜRO lastefond
- UNOSAT** – *the United Nations Institute for Training and Research (UNITAR) Operational Satellite Applications Programme* – satelliitlähendusi abiorganisatsioonidele vahendav ÜRO programm (sh kiiret satelliitfotopõhist olukorrakaardistust)
- WATSAN** – *Water and Sanitation* – vesivarustuse ja sanitaaringimuste tegevusvaldkond kriisireguleerimises
- WFP** – *World Food Program* – ülemaailmne toitlustusprogramm
- WHO** – *World Health Organization* – Ülemaailmne Tervishoiuorganisatsioon

Lisa 2. Sihtriigi abipalve peaministrilt peaministrile

Lisa 3. Sihtriigi abipalve rahvusvahelisele organisatsioonile

Aug. 01 2008 18:03PM

**Ministry of Internal Affairs
Republic of Moldova**

Civil Protection and Emergency
Situations Service

**Министерство внутренних дел
Республики Молдова**

Служба Гражданской Защиты и
Чрезвычайных Ситуаций

“01” “08” 2008
nr. 11/2-9/1

Total number of [2] pages

To : **European Commission
Civil Protection Monitoring and Information Center**

Fax : [REDACTED]

Date/Time : **1 August, 06:20 in GMT (our time minus 2 hours)**

Subject : **Request for Assistance to the Republic of Moldova – nr. 1**

Civil Protection and Emergency Situations Service,
Ministry of Internal Affairs

Floods, 26 July, 14:30 - the Disaster occurred (in GMT)

Republic of Moldova confront with a powerful floods, because of unexpectedly rising of Nistru and Prut rivers. Such a water flow on Nistru and Prut rivers it wasn't register in Republic of Moldova the last 100 years. Thus, the first stage of floods had affected:

- affected places – 46 villages from 24 regions
- evacuated people – 5817
- flooded houses – 837
- destroyed houses – 99
- regions in the danger of evacuation – 6

The water is slightly continuously rising

Assistance required in order listed below (1 being the highest priority):

Nr.	Description	Effective date	Quantity
1	2	3	4
1	Rubber Motor bont		50
2	Generators 5 kW		23
3	Water purification unit		3
4	Rubber boots		2800
5	Rechargeable lantern		180
6	Water-pumping		40

Points of Entry :

- By air : Chisinau Airport

Lisa 4. Sihtriigi abipalve vahendamine

 European Commission Monitoring and Information Centre for Civil Protection - MIC Community Civil Protection Mechanism		MIC message no. 5
		Date: 2010/07/15 Time: 17:00 UTC
Emergency	MOLDOVA, REPUBLIC OF – MD	Floods in the Republic of Moldova
Status	Request for assistance	From MONITORING AND INFORMATION CENTRE to Civil Protection contact points
MIC contact	MIC Duty Officers: xxxxxxxxxxxxxxxx xxxxxxxxxxxxxxxx	Telephone: xxxxx Fax: xxxxx E-mail: xxxxx
Event	Cause: Natural disaster	Type: Flooding
Occurrence	Date: 07/07 Time: 09:57 UTC	
Situation	<p>Situation on site:</p> <p>The most critical situation is in Hincesti district, near villages Cotu Morii, Nemteni, Obileni and Sarateni. During the last 3 days all resources were used to build or fortify the dykes along the road passing through these 3 villages to prevent rising water coming further inland.</p> <p>Last night the water level has increased with 60cm breaking the temporary dykes made of sandbags and flooding additional houses in the above mentioned area. As an immediate consequence over 900 people have been evacuated by the national authorities.</p> <p>Overall, the number of displaced people is about 2.800. They've been accommodated by relatives or in the schools and other temporary locations. Food, water and medical treatment are ensured by local authorities. Romania will temporarily accommodate 200 people (16 – 26 year of age) in the summer camps during the summer season.</p> <p>The EUCP Team had several meeting with National authorities (Deputy Head of the Crisis Coordination Group) and UN family. The team has made a close analysis of all requested assistance and prioritized the most urgent needs.</p> <p>Water levels in the northern part of the Prut River are stabilized and no significant increase is observed in the southern part of the Prut River. Weather forecast for the coming days seems to be favourable. However, the level of the Prut depends very much on the amount of precipitation in Ukraine (rain is forecasted for the beginning of the next week).</p> <p>Request for assistance:</p> <p>At the moment, according to the EUCP team needs assessment, the most urgent needs are:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 10 Portable pumps (pumping capacity 800-1,000 l/min). 	

	<ul style="list-style-type: none"> • 10 Boats for shallow water, with massive body and with transport capacity for about 10 persons with a massive body • 100.000 sandbags <p>For the other requirements please see the CECIS request overview. A summary of the already provided assistance by Participating States is appended to this message.</p> <p>The MIC invites Participating States to inform the MIC of any further assistance they can provide.</p>
Requests / Offers	
Remarks	<p>The map showing the disaster areas is now uploaded on the MIC Portal.</p> <p>Satellite map - Ungheni flooded area (Prisacani, Costulesti, etc.)</p>
Attachments	Summary of assistance – 15 July 2010

Lisa 5. Välisministeeriumi piiratud taotlusvooru lähteülesanne

LÄHTEÜLESANNE

Moldova Vabariigi peaminister Vladimir Filat (alus: Moldova Vabariigi suursaatkonna kiri nr 159) on palunud kirjas Eesti Vabariigi peaminister Andrus Ansipile osutada Moldova Vabariigile humanitaarabi, et tulla paremini toime riiki tabanud looduskatastroofidest tingitud erakorralise olukorraga.

Välisministeerium kogub humanitaarabitoetuse taotlusi piiratud taotlusvoorus vastavalt Vabariigi Valitsuse 21. jaanuari 2010. a määruse nr 8 § 13 lõikele 4.

16. juulil 2010 välja kuulutatud piiratud taotlusvoorus rahastatakse projekte, mis vastavad käesolevas lähteülesandes toodud tingimustele.

1. Projektile esitatavad

1.1 Üldnõuded

Arengu- ja humanitaarabi vahenditest piiratud taotlusvoorus rahastatav humanitaarabiprojekt peab vastama järgmistele tingimustele:

- 1.1.1. projekt on mittetulunduslik;
- 1.1.2. taotlejal on projekti elluviimiseks vajalikud teadmised, oskused ja kogemused.

1.2 Projekti eesmärgid

1.2.1 Projekti eesmärk peab olema vastavuses Eesti arengukoostöö ja humanitaarabi 2006–2010 arengukava osaga 5.2: "inimelude päästmine ning loodus- või inimtegevusest põhjustatud katastroofides kannatanute abistamine ja neile inimväärse elu võimaldamine, pöörates eelkõige tähelepanu kõige haavatavamatele elanikkonnarühmadele".

1.2.2 Projekti alus on Moldova Vabariigi esitatud nimekiri vajaminevatest tarvikutest (vt "Summary of Assistance. Republic of Moldova – Floods. Status 12th July 2010, 16.00 UTC").

1.3. Projekti tulemused

Projekti tulemusena aitab Eesti Moldoval toime tulla looduskatastroofist tingitud tagajärgede likvideerimise ning olukorra parandamisega.

1.4. Projekti teostamise aeg ja toetuse määr:

- 1.4.1 projekti maksimaalseks maksumuseks on 1 000 000 EEK;
- 1.4.2 projekti toetatakse kuni 100% ulatuses;
- 1.4.3 projekti maht ei tohi ületada taotlusvoorude eelarvemahtu.

2. Taotluse struktuur

Taotlus tuleb esitada välisministri 2. veebruari 2010 määrusega nr 1 kehtestatud taotlusvormil (vorm 1), mis on kättesaadav Välisministeeriumi veebilehel

<http://www.vm.ee/?q=et/node/9014#vormid>.

Taotlusvormi kõik kohalduvad väljad peavad olema täidetud, taotlus peab vastama Vabariigi Valitsuse 21. jaanuari 2010. a määruse nr 8 tingimustele ning taotlusele peavad olema lisatud kõik nõutavad lisad.

3. Taotluse hindamise kriteeriumid

Piiratud taotlusvoorus esitatud taotluse puhul hinnatakse selle vastavust ministeeriumi lähteülesandele (Vabariigi Valitsuse 21. jaanuari 2010. a määruse nr 8 § 24 lõige 2) järgmistele kriteeriumide alusel.

Taotlust hinnatakse järgmistele kriteeriumide põhjal:

- 1) projekti eesmärgipärasus – osakaal kuni 15% maksimaalsest koondhindest;
- 2) projekti jätkusuutlikkus – osakaal kuni 10% maksimaalsest koondhindest;
- 3) projekti ettevalmistuse kvaliteet – osakaal kuni 30% maksimaalsest koondhindest;
- 4) projekti majanduslik tõhusus – osakaal kuni 30% maksimaalsest koondhindest;
- 5) taotleja suutlikkus – osakaal kuni 15% maksimaalsest koondhindest.

Lisa 6. Mondo projektitaotlus piiratud taotlusvoorus

Esitatakse toetuse taotlemisel humanitaarabi piiratud taotlusvoorus. Taotluse pikkus on maksimaalselt 20 lehekülge.

Esileht (osad I–III) ei tohi ületada ühte lehekülge.

PROJEKTITAOTLUS	
Taotleja nimi:	Mittetulundusühing (MTÜ) Mondo
Projekti nimi:	Jordaania asuva Süüria pagulaslaagri tervishoiu ning hariduse klastrite taristu toetamine
Projekti nimi inglise keeles:	<i>Supporting the infrastructure of the health and education clusters in the Syrian refugee camps in Jordan</i>

Projektijuht	
Nimi:	Riina Kuusik-Rajasaar
Ametikoht:	MTÜ Mondo toetusprogrammi juht
Telefon:	5698 3050
E-post:	riina.kuusik@mondo.org.ee

I. PROJEKTI ANDMED

1.1 Projekti planeeritud algusaeg (kuupäev)	Projekti planeeritud lõpuaeg (kuupäev)
15.05.13	15.01.14
1.2 Sihtriik	
Jordaania	

II. PROJEKTI KOONDEELARVE

Projekti finantseerimine	Summa (EUR koos käibemaksuga)	% projekti abikõlblike kulude kogumaksumusest
Projekti kogumaksumus	299 983	100
Taotletav toetus	299 983	100
Omafinantseering	–	
Kaasfinantseering (kui on)	–	

III. SISU LÜHIKOKKUVÕTE

3.1 Sisu lühikokkuvõtte eesti keeles (mitte üle 8 rea)

Projekti eesmärk on parandada Süüria pagulaste olukorda pagulaslaagris Jordaania. MTÜ Mondo pakub Eesti humanitaarabivõimekuse realiseerimiseks kolme klastrikeskse mooduli komplekteerimist ning Za'atri pagulaslaagrisse paigaldamist. Tervishoiuklastris on üks tehniliselt sisustatud meditsiiniline labor ning üks välipoliikliiniku tööd toetav moodul. Haridusklaustris pakutakse sisustatud klassimooduleid tüdrukutele. Arvestades humanitaarabimisioonidele iseloomulikku kiiresti muutuvat olukorda ning vajadusi, näeb projekt ette ka ekspertiisioonide lähetamist kohapeale, et sisustuse ning varustuse kooskõlastamine partnerite ja Jordaania vastutavate ametkondadega oleks täpsem ja vajaduspõhine ning abi antaks üle nii, et seda ka realselt rakendataks.

3.2 Sisu lühikokkuvõtte inglise keeles (mitte üle 8 rea)

In order to contribute to the alleviating of the situation of the Syrian refugees in refugee camps in Jordan and utilize the capacity of the Estonian humanitarian aid, NGO Mondo develops and installs three cluster based units in the Za'atri refugee camp. More precisely, an equipped medical lab and a unit supporting the functioning of the field hospital for the health cluster, and a fully equipped classrooms for girls in the education cluster. Considering the unexpected and changing nature of the humanitarian operations this project aims to send experts on short missions to the refugee camp. Their task is to ensure that the aid reaches its destination and that the health and education units become operational. In addition these missions play a vital role in the evaluation of the situation. Hence, contributing to the creation of a necessity based response to the humanitarian crisis.

IV. PROJEKTI SISU

4.1 Seos Eesti arengukoostöö ja humanitaarabi arengukavaga				
1. Sihtotstarbeline humanitaarabi				3. Eesti valmisoleku ja võimekuse parandamine
2. Rahvusvahelise humanitaarabi				4. Ennetustegevus süsteemi toetamine
4.2 Projekti seos arengukava teiste eesmärkidega				
	Jah	Mõningal määral	Ei	Selgitus
Kas projekt aitab kaasa naiste olukorra parandamisele ning sotsiaalsele võrdõiglikkusele?	X			Planeeritavad panned meditsiinilise teenuse, hariduse korraldamisse jms parendab naiste ja tütarlaste olukorda pagulaslaagris.
Kas projekt toetab ka üleminekut humanitaarabilt arengukoostööle ning panustab pikaajalistesse arenguvajadustesse.			X	Pagulaslaager ei saa pakkuda püsilahendust probleemile.
4.3 Projekti vajalikkuse põhjendus (kirjeldage humanitaarprobleeme ja vajadusi, millele projekt suunatud on)				
<p>Plahvatuslikult ja jätkuvalt suurenev Süüria põgenike arv Jordaania on vastuvõtva riigi majandusliku ning sotsiaalse sektori ülekoormanud ja ilma rahvusvahelise toetuseta ei suuda riik enam iseseisvalt põgenikevooluga toime tulla. Samas konflikt Süürias endiselt kestab ja süveneb ning Jordaaniale sisenevate põgenike arv on jätkuvalt suur. Selleks, et olla suuteline katma suureneva arvu põgenike põhivajadusi, vajab pagulaslaagrite taristu kiiret ja pidevat toetust.</p> <p>Projekt tugineb Välisministeeriumi tellitud ja Eesti Päästemeeskonna ekspertide koostatud Jordaania asuvate Süüria põgenike olukorra hindamissmissiooni (25.02–01.03.13) raportil. Selle põhjal on kaks toetust vajavat olulist valdkonda (ehk klastrit) tervishoid ning haridus.</p> <p>Pagulaslaagrites on problemaatiline nii tervishoiuteenuste kui ka hariduse kättesaadavus. Suure ülekoormuse tõttu on olemasolevates haiglates ning polikliinikutes kõikide abivajajate teenindamine raskendatud. Puuduvad ka hädavajalikud osised, nagu näiteks meditsiinilise labori tugiteenus.</p> <p>Hariduse valdkonnas ei ole Jordaania hinnanguliselt 60% kooliealistel Süüria lastel võimalik käia koolis. 2013.–2014. õppeaastal suureneb hinnanguliselt koolisoovijate hulk veel 80</p>				

000 lapse võrra. Selleks, et järjest suureneva õpilaste arvuga toime tulla, tuleb juba 2013.–2014. õppeaastaks suurendada tunduvalt koolikohtade arvu ning panustada õpikeskkonna tingimuste loomisse.

Ülaltoodust lähtuvalt on projekt suunatud leevendama kriitilist olukorda tervishoius ning hariduses Süüria pagulaslaagrites.

4.4 Kes on projekti otsesed ja kaudsed kasusaajad? Milline on nende ligikaudne arv?

Otsesed kasusaajad on Süüria pagulased, kellele on suunatud Za'atri pagulaslaagris loodavate teenuste tehnilised taristud (Za'atri pagulaslaagris 31. märtsi 2013 seisuga 192 193 registreeritud Süüria pagulast). Kaudsed kasusaajad on rahvusvahelised organisatsioonid, kes vastutavad klastrite eest. Need on organisatsioonid ja Jordaania vastutavad riiklikud institutsioonid, kes pakuvad teenuste korraldamiseks tööjõudu, kuid kel puudub vastav töökeskkond.

4.5 Projekti eesmärgid (projekti üldeesmärk, alameesmärgid)

	Mõju	Indikaator
Projekti üldeesmärk on parendada Süüria pagulaste olukorda Jordaania asuvates pagulaslaagrites.	Eesti on humanitaarabi osutamise kaudu panustanud Süüria pagulaste ajutise elukeskkonna loomisesse Jordaania.	Za'atri pagulaslaagrisse on loodud tervishoiuteenust toetav meditsiiniline labor, sisustatud klassimoodulid tütarlastele ning välipolikliiniku tööd toetav moodul (spetsiifika selgub eksperdimissiooni tulemusel).
Projekti esimene alameesmärk on parendada Za'atri pagulaslaagri tervishoiuteenuse kvaliteeti.	Tervishoiuteenuse kvaliteet ja kättesaadavus Za'atri pagulaslaagris paraneb.	1) Toimunud on kaks eksperdimissiooni pagulaslaagrisse. 2) Välja on töötatud ja komplekteeritud tervishoiuteenust toetav meditsiiniline labor. 3) Loodud on välipolikliiniku tööd toetav moodul (spetsiifika selgub eksperdimissioonide tulemusena).
Projekt teine alameesmärk on võimaldada Za'atri pagulaslaagris elavatele kooliealistele tütarlastele ligipääs haridusele.	Võimaldatakse pagulastest tütarlaste alustada või jätkata kooliharidust.	Pagulaslaagri üht ajutist kooli on laiendatud vajaduspõhiselt sisustatud klassidega alates 2013–2014 õppeaastast.

4.6 Kokkuvõte projektitegevustest (tuua välja peamised etapid ning nende ligikaudne algus ja lõpp)				
Jrk nr	Elluviimise aeg	Tegevus (peab vastama eelarves toodud tegevustele)	Tegevuse sisu kirjeldus	Väljund (kirjeldada lühidalt tegevusega saavutatavaid mõõdetavaid tulemusi)
1.	Mai	Projekti meeskonna koostamine, taustinformatsiooni kogumine, kontaktoõrgustiku loomine.	Ekspertide leidmine, lepingute sõlmimine. Jordaania ja Za'atri pagulaslaagri kohta taustamaterjali kogumine, kontaktidega läbirääkimine.	Ekspertid projekt läbiviimiseks kinnitatud. Ettevalmistused esimeseks missiooniks tehtud.
2.	Juuni	Kahe eksperdi ning projektijuhi eksperdimissioon Jordaaniasse (viis päeva).	Välislähetuse vormistamine, logistika korraldamine (piletid, majutus, programm, jms). Ekspertimissiooni läbiviimine.	Ekspertimissioon on edukalt toimunud, vajalik informatsioon esimese ja teise mooduli väljatöötamiseks olemas. Võimalused kohapealseteks soetusteks väljaselgitatud, täpsem tegevuskava partneritega kokkulepitud.
3.	Juuli – august	Hariduse mooduli detailne väljatöötamine ja komplekteerimine. Hariduseksperti missioon Jordaaniasse (14 päeva).	Vajaduspõhise õpikeskkonna täpsem väljatöötamine (koos koolituse pakkuja ja UNICEFiga), osiste (vajadusel ka moodulmajade) soetamine, mooduli komplekteerimine (vastavalt võimalustele Jordaaniasse ja Eestis) ning Jordaaniasse saatmine.	Õpikeskkond komplekteeritud, üleantud ning valmis vastu võtma õpilasi 2013.–2014. õppeaastaks.

Jrk nr	Elluviimise aeg	Tegevus (peab vastama eelarves toodud tegevustele)	Tegevuse sisu kirjeldus	Väljund (kirjeldada lühidalt tegevusega saavutatavaid mõõdetavaid tulemusi)
4.	Juuli – august	Tervishoiu esimese mooduli ehk meditsiinilise labori detailne väljatöötamine ja komplekteerimine.	Labori loomiseks koostöö kohapealsete ekspertide ja WHOga. Vajaduspõhise meditsiinilise labori täpsem väljatöötamine, osiste (vajadusel ka moodulmajade) soetamine, mooduli komplekteerimine (vastavalt võimalustele Jordaania ja Eestis) ning Jordaaniale saatmine.	Meditsiiniline labor, mis vastab pagulaslaagri konkreetsetele vajadustele on komplekteeritud ning Eestis soetatud osised Jordaaniale saadetud.
5.	September	Tervishoiu- ning logistikaekspertide lähetus (viis päeva).	Välislahetuse vormistamine, logistika korraldamine. Ekspertdimissiooni läbi viimine. Tervishoiu mooduli üleandmise vormistamine ja töösse rakendamine. Järgmise tervishoiu mooduli funktsiooni ja kompositsiooni läbirääkimised kohapealse partneriga.	Ekspertdimissioon on edukalt toimunud, meditsiiniline labor üle antud ja töösse rakendatud. Vajalik informatsioon ja kokkulepped tervishoiu teise mooduli väljatöötamiseks olemas. Võimalused kohapealseteks soetusteks välja selgitatud, täpsem tegevuskava partneritega kokku lepitud.
6.	Oktoober – november	Tervishoiu teise mooduli väljatöötamine ning komplekteerimine.	Tervishoiu teise mooduli täpsem väljatöötamine, vajalike osiste (vajadusel ka moodulmajade) soetamine, komplekteerimine (vastavalt võimalustele Jordaania ja Eestis) ning Jordaaniale saatmine.	Tervishoiu teine moodul komplekteeritud. Osised Jordaaniale saadetud.

Jrk nr	Elluviimise aeg	Tegevus (peab vastama eelarves toodud tegevustele)	Tegevuse sisu kirjeldus	Väljund (kirjeldada lühidalt tegevusega saavutatavaid mõõdetavaid tulemusi)
7.	Detsember	Kahe eksperdi lähetus (viis päeva).	Välislähetuse vormistamine, logistika korraldamine (piletid, majutus, programm jms). Tervishoiu mooduli ülevõtmise vormistamine ja töösse rakendamine. Läbirääkimised partneritega võimalikuks koostöö jätkuks.	Teine tervishoiu moodul töövalmis. Olemas idee ning vajalik informatsioon võimalikuks jätkutegevuseks.
8.	Jaanuar	Projekti aruandlus ja jätkutegevuste planeerimine.	Projekti lõpparuande koostamine. Võimalike plaanide kavandamine jätkutegevusteks 2014. aastal.	Projekti lõpparuanne ning ettepanek võimalikeks jätkutegevusteks ning projektideks Välisministeeriumile.

4.7 Millised projekti riskid võivad mõjutada projekti eesmärkide saavutamist? Kuidas kavatseb taotleja neid riske maandada? Kui kõrged on väljatoodud riskid? (seostada punkti 4.6 väljunditega)

Projekti elluviimise riskid	Maandamise meede (meetmed)	Kõrge	Keskmine	Madal
Humanitaarabioperatsioonidele iseloomulikult võivad olukord ja vajadused kiiresti muutuda.	Projekti planeeritud eksperdimissioonid väldivad ekslike otsuste langetamist ning teiste võimalike abiprojektidega kattumist. Samas parandatakse hetkeolukorra vajadustega arvestamist. Vajaduse korral muudetakse projekti realiseerimise asukohta (praegune taotlus on mõeldud Za'atri pagulaslaagri abistamiseks).	X		

Projekti elluviimise riskid	Maandamise meede (meetmed)	Kõrge	Keskmine	Madal
Üldise julgeolekuolukorra drastilise halvenemise tõttu jääb projekt realiseerimata.	Mondo monitooring julgeolekukeskkonda pidevalt (Eestist), välditakse vaid ühe eksperdi lähendamist kõrgeohutuses. Lähete aegades mitte variandi ettevalmistamine, võimalusel kindla väljumis- ja tagasitulekuajata lennupiletid jms.		X	
Religioosete ning kultuuriliste tavade mittetundmine/mitte arvestamine (Näiteks ramadaan 09.07.13 – 07.08.13).	Kaasatakse kultuuri ja keelt tundvaid eksperte. Ramadaan – välditakse selles ajavahemikus aktiivset tegutsemist kohapeal.		X	
Kohapealsed võimalikud ametkondadega kooskõlastamise nõuetest (nt Jordania Riigiplaneerimise Ministriumiga) tekkivad komplikatsioonid.	Võimalusel aukonsulii kaasamine, korrektne dokumentatsioon, maksimaalselt vältida sularahatehinguid.			X

4.8 Projekti jätkusuutlikkus (See punkt tuleb täita ainult punkti 4.1 valdkondade 3 ja 4 puhul. Mida kavatsete teha projekti pikemaajalise mõju suurendamiseks? Kirjeldage kokkuleppeid projektipartneritega (institutsioonidega), mille kohaselt viimased jätkavad projekti tegevusi või kasutavad projekti tulemusi ka pärast projekti lõppu? Milliseid võimalusi näete projekti jätkutegevuste finantseerimisel? Millised on jätkusuutlikkuse riskid ja kuidas neid partnerite poolt maandatakse projekti elluviimise käigus?)

Ei kohaldu

4.9 Projekti teavitamistegevused (kirjeldage kuidas teavitatakse laiemaid sihtgruppe projekti tegevustest ja tulemustest) max üks lk

Projekti tutvustus pärast kinnitamist ning vastava lepingu sõlmimist pressiteatena. Mondo kodulehel luuakse vastav veebilehekülg, mis kajastab projekti kulgu ning koondab kogu teemakohase informatsioonivoo. Meediakajastus projekti etappide (eksperdimissioonid, moodulite valmimised) kohta. Eksperdimissioonidelt võimalikult palju pildi-/videomaterjali. Missioonil käinud ekspertidelt intervjuud, pikemad artiklid. Teisele eksperdimissioonile kaaluda ajakirjaniku kaasamist (kui toimetuse on nõus katma kulud). Eeldab eraldi meediakava koostamist. Kõikides pressiteadetes ja artiklites märgitakse ära, et tegemist on arengukoostöö ja humanitaarabi projektiga, mida rahastab Välisministeerium.

V. KOOSTÖOPARTNERITE JA TAOTLEJA KOOSTÖÖ

5.1 Koostööpartnerite nimekiri ja panus (personal, muud ressursid)			
	Nimi	Riik	Panus
1. partner	Välisministeerium	Eesti	Projekti rahastaja
2. partner	WHO/UNHCR	Rahvusvaheline organisatsioon	Tervishoiu moodulite vajaduste kooskõlastamine ning paigaldamise koordineerimine
3. partner	UNICEF	Rahvusvaheline organisatsioon	Hariduse mooduli vajaduste kooskõlastamine ning paigaldamise koordineerimine
4. partner	Eesti aukonsul Jordaanias	Jordaania	Tegevuse kooskõlastamine Jordaanias ametkondadega

5.2 Kirjeldage kriteeriume, mille alusel valiti koostööpartner(id).

Tugineme projektitaotluses Välisministeeriumi tellitud ja Eesti Päästemeeskonna ekspertide koostatud Jordaanias asuvate Süüria pagulaste olukorra hindamississiooni (25.02–01.03.13) raportile.

Partnerid on jaotunud ÜRO klasteripõhisel koordineerimisfunktsioonide järgi (WHO ja UNICEF kui tervishoiu ning hariduse klasterite ning UNHCR kui pagulaslaagrite korraldamise klasteri juhtorganisatsioonid).

5.3 Kirjeldage taotleja varasemat koostöökogemust koostööpartneritega (kui on).

Pikaajaline koostöökogemus Välisministeeriumiga arengukoostöö ning humanitaarabi valdkondades. Koostöö eelnimetatud ÜRO organisatsioonidega humanitaar- ning arenguabi projektide raames erinevates sihtriikides (Afganistanis, Moldovas). Mondo töötajate eelnev töökogemus UNHCRiga pagulaslaagrites ja UNICEFiga haridusprogrammides Aafrikas.

VI. PROJEKTI JUHTIMINE JA JÄRELVALVE

<p>6.1 Kuidas on korraldatud projekti järelvalvesüsteem? (kirjeldage organisatsiooniseid ja partnerite süsteeme, mis toetavad projekti monitoorimist, kontrolli ja raporteerimist – kelle poolt ja millise sagedusega need tegevused läbi viiakse. Kuidas kogutakse andmeid, mis on seotud projekti väljundite, tulemuste ja mõjuga?)</p>
<p>Projekti viivad läbi projektijuht ning -koordinaator, kelle tööd valvab Mondo juhatus. Projektijuht annab projekti käigust regulaarselt (kord kuu jooksul) juhatusesele aru. Projektijuht kogub informatsiooni projekti väljundite, tulemuste ja mõju kohta, mis esitatakse koos projekti aruandlusega Välisministeeriumile.</p>

6.2 Kuidas on korraldatud projekti raamatupidamine ja organisatsiooni audit?

Projekti raamatupidamise eest vastutab Mondo pikaajaline finantsjuht Mai Sülla. Tema tööd valvab pearaamatupidaja Ülle Veeremäe ning Mondo juhatus.

VII. MUU OLULINE TEAVE

7.1 Märkida projekti hindamisel muu oluline teave (koolituskava; seminari/ürituse lühikirjeldus või kava; planeeritava trükise ülesehitus või sisukord vms. Punkti 4.1. tegevuste 3 ja 4 korral)

Ei kohaldu

7.2 Kui projektile või projekti üksiktegevustele taotletakse toetust ka muudest riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest, märkida sellekohane teave.

Summa (EUR)	Rahastaja	Rahastatavad tegevused	Rahastuse seis (otsustatud, taotlemisel)

VIII. KONTROLL-LOEND

Kontroll-loend aitab taotlejal kontrollida, kas taotlus vastab nõuetele ja kas taotlusele on lisatud kohustuslikud dokumendid.

Taotleja esitab taotluse elektrooniliselt digitaalallkirjaga allkirjastatult või paber kandjal oma käelisel allkirjastatult koos elektroonilise koopiaga.

Jah/Ei/Ei kohaldu	Kontroll-loend
Jah	Taotlus on täielikult ja vormikohaselt täidetud.
Jah	Klammerdamata taotlusel on kõik lisad. Iga mitmeleheline lisa on nummerdatud ja klammerdamata.
Jah	Projekti eelarve on esitatud vormi 2. osal. Vajaduse korral lisab taotleja eelarve seletuskirja, kus selgitab ja põhjendab eelarve kululiike.
Jah	Taotluses on kajastatud projekti hindamisel muu oluline teave.

Taotlusvormile on lisatud:

Jah/Ei/Ei kohaldu	Lisad
Jah	Projektitegevuste ajakava
Jah	Loogiline raammatraks (projektidel, mille kestus on üle kuue kuu või mille eelarve on üle 20 000 euro, max kaks lk)

Jah	Projektist teavitamise kava
Jah	Taotlejale taotluse allkirjastamise kuupäevale eelnenud kolme kalendriaasta jooksul riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest antud arengukoostöötoetuste loetelu (nimetus, summa, rahastamisallikas)
Ei kohaldu	Taotleja ja kõigi projektipartnerite allkirjastatud kinnituskiri või koostöökokkulepe või selle lihtkoopia, milles on toodud tegevuste ja kulude jaotus projektis osalejate vahel
Ei kohaldu	Volikiri, kui taotleja esindusõiguslik isik tegutseb volituse alusel
Jah	Projektis osalevate ekspertide nimekiri ja nende elulookirjeldused
Jah	Kinnitus altkäemaksuga mitteseotuse kohta
Ei kohaldu	Kolm hinnapakkumist (teenuste, asjade või õiguste ostmisel suuremas summas kui 6400 eurot käibemaksuta arvestuses). Kui kolme sõltumatut hinnapakkumist ei ole võimalik saada, tuleb esitada asjakohane põhjendus.

NB! Viimane leht (osad IX–XI) esitada eraldi lehel!

IX. TAOTLUSE KINNITAMINE

Kinnitan kõigi esitatud andmete ja dokumentide õigsust ning võimaldan neid kontrollida.

Kinnitan, et vastan kõigile ministeeriumi küsimustele taotluse kohta ja võimaldan ministeeriumil kontrollida taotluse ja taotleja nõuetele vastavust.

Eraõiguslik juriidilisest isikust taotleja kinnitab, et:

- taotleja või tema üle valitsevat mõju omava isiku suhtes ei ole algatatud likvideerimismenetlust ega kuulutatud välja pankrotti;
- taotlejal ei ole riiklike maksude võlga või maksuvõla tasumine on ajatatud ning maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksud tasutud ajakava kohaselt;
- kui taotleja on varem saanud toetust riigieelarvelistest vahenditest või Euroopa Liidu või muudest välisvahenditest, mis on kuulunud tagasimaksmisele, on tagasimaksed tehtud tähtajaks ja nõutud summas.

Taotluse menetlemise otsustest palun teavitada E-posti teel Posti teel

Taotleja esindusõigusliku isiku nimi **Allkiri** **Kuupäev**

Riina Kuusik-Rajasaar /digiallkirjastatud/ 06.05.13

X. TAOTLEJA ANDMED

Taotleja nimi		Juriidiline vorm	
MTÜ Mondo		Valitsusasutus või selle hallatav asutus	
Kohaliku omavalitsuse asutus või selle hallatav asutus		Mittetulundusühing	X
Sihtasutus		Maakondlik või üleriigiline kohaliku omavalitsuse üksuste liit	
Äriühing		Muu juriidiline isik	
Taotleja postiaadress			
Telliskivi 60a, Tallinn 10412			
Telefon	Faks	E-post	Veebiaadress
677 5445	–	mondo@mondo.org.ee	www.mondo.org.ee
Panga nimi ja arvelduskonto number			
Taotleja esindusõiguslik isik			
Nimi:	Riina Kuusik-Rajasaar		
Ametikoht:	Juhatus liige		
Telefon:	xxxxxx		
E-post:	Riina.kuusik@mondo.org.ee		
Esinduse alus:	MTÜ Mondo põhikiri		

XI. TAOTLUSE REGISTREERIMINE VÄLISMINISTERIUMIS

Taotluse registreerimise number:		
Taotluse registreerimise kuupäev:		
Töötaja nimi:	Kuupäev:	Allkiri:

Lisa 7. Mondo projekti loogiline raammatriks piiratud taotlusvoorus

Sekkumisloogika	Kirjeldus	Saavutamise indikaatorid	Kontrolli allikad	Eeldused ja riskid
Üldine eesmärk	Parendada Süüria põgenike olukorda Jordaania pagulaslaagrites.	Eesti on humanitaarabi projekti kaudu täiendanud Süüria pagulaslaagri kriitiliste teenuste taristut.	Pressiteated, Mondo koduleht, eksperdimissioonid	Julgeolekukeskkond pagulaslaagris võimaldab projekti läbiviimist.
Otsene eesmärk	Toetada hariduse ning tervishoiu klastreid Za'atri pagulaslaagris.	Za'atri pagulaslaagrisse on Eesti tarninud meditsiiniline labori, klassis moodulid tütarlastele ning välipoliklinikut toetav moodul.	Pressiteated, Mondo koduleht, eksperdimissioonid	Ekspertmissioonid tagavad vajaduspõhisuse ning väldivad võimalikke kattuvusi. Suurim risk on julgeolekuolukorra võimalik halvenemine.
Tulemused	Õpikeskkond saajale tütarlapsel (valmis õpilasi vastu võtma alates 2013.–2014. õppeaastast). Meditsiiniline labor, mis vastab konkreetsetele pagulaslaagri välipolikliniku vajadustele. Välipoliklinikut toetav tervishoiu moodul.	1) saajale tütarlapsel loodud õpikeskkond; 2) meditsiiniline labor, mis täidab välipolikliniku funktsioone; 3) tervishoiu moodul, mis laiendab välipolikliniku võimekust.	Projekti aruanne, Mondo kodulehekülge, meedia.	Edukad eksperdimissioonid, koostöö partneritega toimib, leitakse vajalikud ettevõtted (nii Eestis kui ka Jordaania), saadetised Eestist jõuavad sihtkohta õigel ajal.
Tegevused	1. Projekti meeskonna koostamine. 2. Ekspertide lähetuste logistika korraldamine ning missioonide läbiviimine. 3. Kolme mooduli väljatöötamine, vajalike osiste soetamine, komplekteerimine ning Jordaaniale saatmine.	1. Lepingud. 2. Välislähetuste vormistamine, lennupiletite soetamine, kindlustus, majutus, kohapealne transport, missiooni aruanne. 3. Mooduli kirjeldus, osiste loetelu, soetuse, ladustamise ning saatmise kulu- ja maksedokumendid.	Kulud: ekspertide töötasud: 4020; eksperdimissioonide lähetuskulud: 21 713; tervishoiu moodul I: 103 300; tervishoiu moodul II: 103 300; haridusmoodul: 53 300.	Leiduvad kompetentsed ning asjast huvituvad eksperdid, projektis kirjeldatud moodulite vajadus pagulaslaagris on jätkuv ning mahub projekti ajaraami.

Lisa 8. Mondo riigieelarveliste vahendite kasutamise leping Vä- lisministeeriumiga

LEPING 101-12/233 riigieelarvelise eraldise kasutamise kohta

MTÜ Mondo, registrikood 80260583, asukoht PK 3424, Narva mnt 1, 10506 Tallinn, telefon 507 4112, faks 679 7966, mida põhikirja alusel esindab juhatus liige

ja

Välisministeerium, registrikood 70002526, asukoht Islandi väljak 1, 15049 Tallinn, Eesti Vabariik, telefon 637 7000, faks 637 7089, mida põhimääruse alusel esindab

on Vabariigi Valitsuse 22. aprilli 2003. a määruse nr 124 "Arengu- ja humanitaarabi andmise tingimused ja kord" § 5 lõike 1 alusel sõlminud käesoleva lepingu (edaspidi *leping*) järgmistel tingimustel.

1. Poolte kohustused

- 1.1. MTÜ Mondo kohustub:
 - 1.1.1. korraldama humanitaarabi andmise Ukrainale ja Moldovale, lähtudes käesoleva lepingu lisas esitatud arengukoostööprojektist nr 2008/36 "Humanitaarabi andmine Ukrainale ja Moldovale ülejutuses kannatanute abistamiseks ja ülejutuse tagajärgede likvideerimiseks" (edaspidi *projekt*);
 - 1.1.2. ellu viima projekti kooskõlas Eesti Vabariigis kehtivate õigusaktidega, mh määratlema oma staatuse hankijana ja teavitama oma vastavusest või mittevastavusest Riigihangete Ametit riigihangete seaduses ettenähtud korras;
 - 1.1.3. võimaldama Välisministeeriumi kontaktisikul kontrollida projekti täitmist, esitatud aruannete õigsust ja eraldise kasutamise sihipärasust;
 - 1.1.4. lepingu lõppemisel või ennetähtaegsel lõpetamisel tagastama viivitamata kasutamata eraldise;
 - 1.1.5. avalikkuse teavitamisel projektist näitama, et tegemist on humanitaarabiga, mille elluviimist toetab ja (kaas)rahastab Eesti riik.
- 1.2. Välisministeerium kohustub eraldama välisministri 04. augusti 2008. a käskkirja nr 85 "Arengukoostööprojekti heakskiitmine" punkti 2 kohaselt Välisministeeriumi arengu- ja humanitaarabiks ette nähtud vahenditest
- 1.3. MTÜ Mondole projekti läbiviimiseks.
 - 1.3.1. Välisministeerium kannab punktis 1.2. nimetatud eraldise lepingu punktis 9.2. toodud pangaarvele ühes osas järgmiselt:
 - 1.3.1.1. ettemaksuna projekti elluviimise kulude tasumiseks 14 kaendripäeva jooksul lepingu jõustumise päevast arvates.

Mondo riigieelarveliste vahendite kasutamise leping Välisministeeriumiga

2. Projekti elluviimise ajakava

- 2.1. Projekti läbiviimise aeg on 01. – 21. august 2008.a.
- 2.2. Projekti läbiviimisel lähtub MTÜ Mondo lepingu lisa esitatud projektkirjelduse punktis 3 toodud projekti elluviimise ajakavast.
- 2.3. Projektkirjelduses esitatud ajakavast kinnipidamata jätmist loetakse lepingu rikkumiseks.
- 2.4. Leping lõpeb, kui lepingust tulenevad poolte kohustused on täielikult ja nõuetekohaselt täidetud ning Välisministeerium on projekti elluviimist ja aruannete õigsust kontrollinud või kui pooled lõpetavad lepingu enne tähtaega ühepoolset või vastastikusel kokkuleppel.
- 2.5. MTÜ Mondo on lepingu nõuetekohaselt täitnud, kui on ellu viidud kõik lepingus ja selle lisades ettenähtud tegevused.

3. Aruandlus

- 3.1. MTÜ Mondo teavitab jooksvalt Välisministeeriumi kontaktisikut projektiga seotud ülesannete täitmisest, asjakohaste kulutuste tegemisest projekti eelarve raames ning viivitama projekti käigus ilmnenuid takistustest ja muudatustest tegevuste elluviimisel.
- 3.2. MTÜ Mondo on kohustatud esitama Välisministeeriumile läbiviidud tegevuste ja tehtud kulutuste kohta:
 - 3.2.1. 30 päeva jooksul pärast projekti elluviimise lõppu projekti aruande hiljemalt 21. septembriks 2008; aruandega kinnitatud summa kannab Välisministeeriumi rahandusosakond kinnitamise kuupäeva seisuga kuludesse.
- 3.3. Aruande koostamisel lähtub MTÜ Mondo välisministri 5. mai 2003.a määrusest nr 6 "Arenگوostööprojekti ja areنگوostööprojekti aruande vormid".
- 3.4. Välisministeeriumi nõudmise korral esitab MTÜ Mondo lisaselgitudes ja -dokumendid, mis täpsustavad esitatud aruannet.
- 3.5. Aruannetes esinenud puuduste kõrvaldamata jätmist Välisministeeriumi määratud tähtjaks loetakse lepingu rikkumiseks.
- 3.6. Projekt loetakse lõppenuks peale aruande kinnitamist Välisministeeriumi poolt.

4. Projekti täitmise kontroll

- 4.1. Projekti täitmist MTÜ Mondo poolt kontrollib Välisministeeriumi kontaktisik
- 4.2. Projekti täitmise kontrollimiseks on punktis 4.1. nimetatud isikul õigus:
 - 4.2.1. saada enda määratud tähtjaks teavet ja dokumente projekti elluviimise kohta;
 - 4.2.2. tutvuda projektiga seotud originaaldokumentidega, muu hulgas kuludokumentide ja lepingutega;
 - 4.2.3. osaleda projekti raames toimuvatel üritustel.
- 4.3. Välisministeerium hindab projekti täitmist lepingu punkti 3.2. alusel esitatud aruande ja projekti elluviimise jooksva kontrolli põhjal. Kui selgub, et eraldist ei ole kasutatud sihtotstarbekohaselt, on Välisministeeriumil õigus nõuda, et

Rayanov

Mondo riigieelarveliste vahendite kasutamise leping Välisministeeriumiga

MTÜ Mondo tagastaks Välisministeeriumilt projekti elluviimiseks saadud eraldise viivitamata täies mahus.

5. Poolte vastutus

- 5.1. Pooled vastutavad punktis 1 loetletud kohustuste täitmise eest.
- 5.2. Juhul, kui MTÜ Mondo ei vii projekti ellu planeeritud aja jooksul või katkestab projekti elluviimise mõjuva põhjuseta, on Välisministeeriumil õigus nõuda projekti elluviimiseks saadud eraldise viivitamatut tagastamist täies mahus.
- 5.3. Juhul, kui MTÜ Mondo ei asu õigel ajal lepingut täitma või viib planeeritud tegevusi ellu sellise viivitusega, et projekti elluviimine tähtaja jooksul muutub ilmselt võimatuks, või rikub oluliselt lepingut muul viisil, on Välisministeeriumil õigus ühepoolset leping lõpetada ja nõuda, et MTÜ Mondo tagastaks Välisministeeriumilt projekti elluviimiseks saadud eraldise viivitamata täies mahus.
- 5.4. Kui projekti elluviimine on takistatud MTÜ Mondost sõltumatutel asjaoludel, on MTÜ Mondol õigus taotleda mõistlikku ajapikendust projekti lõpuleviimiseks, teatades esinevatest takistustest viivitamata. Välisministeerium määrab taotluses toodud asjaolusid arvestades uue tähtaja, mis vormistatakse lepingu lisana.
- 5.5. Lepingust tulenevate kohustuste täitmata jätmist või mittenõuetekohast täitmist ei loeta lepingu rikkumiseks, kui selle põhjuseks olid asjaolud, mida pooled ei saanud mõjutada, ei võinud ega pidanud ette nägema ega ära hoidma (vääramatud jõud). Kui vääramatud jõud kestab üle kolme kuu, on pooltel õigus lepingust taganeda teatades sellest teisele poolele seitse päeva ette. MTÜ Mondo on sel juhul kohustatud viivitamata tagastama kasutatama eraldise täies mahus.

6. Lepingu dokumendid

- 6.1. Lepingu dokumendid on leping, lepingu lisad ning lepingu muudatused. Lepingu lisad ja lepingu muudatused on lepingu lahutamatud osad, millest pooled juhivad oma kohustuste täitmisel.
- 6.2. Lepingu allkirjutamisel on lisaks MTÜ Mondo esitatud projektikirjeldus.

7. Lepingu jõustumine

Leping jõustub selle allkirjutamise päeval.

8. Muud tingimused

- 8.1. Lepingust tulenevad crimeelsused lahendatakse läbirääkimiste teel. Juhul, kui läbirääkimised ei anna soovitud tulemusi, lahendatakse crimeelsused Eesti Vabariigi õigusaktidega ettenähtud korras.

Hoogem

Mondo riigieelarveliste vahendite kasutamise leping Välisministeeriumiga

- 8.2. Kui mõni küsimus ei ole lepingus reguleeritud, lähtuvad pooled õigusaktidest ja heast tavast, täites enda ees seisva ülesande otstarbekohaselt, säästlikult ja parimal võimalikul viisil.
- 8.3. Lepingut võib poolte kokkuleppel muuta ja täiendada. Kõik lepingu muudatused ja võimalikud uued lisad jõustuvad, kui mõlemad pooled on neile alla kirjutanud, või muul poolte kirjalikult määratud tähtajal. Kirjaliku vormi järgimata jätmisel on lepingu muudatused tühised.
- 8.4. Leping on koostatud eesti keeles kahes võrdse juriidilise jõuga eksemplaris. Mõlemale lepingupoolele jääb lepingu üks eksemplar.

9. Poolte rekvisiidid ja kontaktisikud

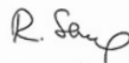
- 9.1. Välisministeerium, Rahandusministeeriumi arveldusarve Hansapangas 221020595183, viitenumber 1200001947.
- 9.2. MTÜ Mondo, arveldusarve SEB pangas 10220082048012.
- 9.3. Lepingu sõlmimisel on poolte kontaktisikuteks:
 - 9.3.1. Välisministeeriumil: [redacted]
 - 9.3.2. MTÜ Mondol: Rivo Salong, [redacted]
- 9.4. Juhul, kui üks pooltest asendab oma kontaktisiku isisega, annab ta sellest viivitamata kirjalikult teisele poolele.

Sõlmitud Tallinnas, 05. augustil 2008. a

Välisministeerium

Matti Maastikas

MTÜ Mondo

Rivo Salong

Lisa 9. Välisministeeriumi saatekiri

To Whom It May Concern

In answer to the letter sent by the prime minister of Moldova requesting for assistance, the Government of Estonia decided to grant humanitarian assistance in order to help to overcome the impact of the extraordinary situation created by floods in the Republic of Moldova.

The consignment consists of 5 submersible pumps, as well as generators (for details take a look at packing list attached) .

In the name of the Government of the Republic of Estonia, I hereby ask to allow the consignment to pass without delay or hindrances. Your kind cooperation and help would be highly appreciated.

Sincerely yours,

xxx

Acting on behalf of the Secretary General

Packing list/pro forma invoice No 1

Estonian humanitarian aid to Moldova

Sender:

Estonian Ministry of Foreign Affairs

Islandi väljak 1, 15049 Tallinn, Estonia

Consignee:

Loaded in container:

Item	Quantity	Weight (kg)	Value (in kroons)
TOTAL:			

Lisa 10. Näited humanitaarabi saatedokumentidest (kullerteenuse puhul)

k2B		07 TLL 92386206		IC TLL 7645		SVC CDE: SOU 607 -92386206							
Shipper's Name and Address DHL ESTONIA AS BETOONI 6 TALLINN ESTONIA				Shipper's Account Number EE 11415				Not Negotiable Air Waybill Issued by ETIHAD AIRWAYS - CRYSTAL CARGO CARGO VILLAGE ABU DHABI INTL AIRPORT ABU DHABI LIMITED QR					
Consignor's Name and Address DHL INTERNATIONAL BSC KANDAHAR AIR BASE KANDAHAR AFGHANISTAN				Consignor's Account Number AF				Copies 1, 2 and 3 of this Air Waybill are originals and have the same validity. It is agreed that the goods described herein are accepted in apparent good order and condition (except as noted for carriage) SUBJECT TO THE CONDITIONS OF CONTRACT. ON THE HEREIN HEREOF ALL GOODS MAY BE CARRIED BY ANY OTHER MEANS INCLUDING ROAD OR ANY OTHER CARRIER UNLESS SPECIFIC CONTAINER INSTRUCTIONS ARE GIVEN HEREOF BY THE SHIPPER, AND SHIPPER AGREES THAT THE SHIPMENT MAY BE CARRIED VIA INTERMEDIATE STOPPING PLACES WHICH THE CARRIER DEEMS APPROPRIATE. THE SHIPPER'S ATTENTION IS DRAWN TO THE NOTICE CONCERNING CARRIER'S LIMITATION OF LIABILITY. Shipper may increase such limitation of liability by declaring a higher value for carriage and paying a supplemental charge if required.					
Issuing Carrier's Agent Name and City DHL ESTONIA AS TLL				Accounting Information				Reference Number					
Agent's IATA Code				Account No.				Optional Shipping Information					
Airport of Departure (Public, of First Carrier) and Requested Routing TALLINN				Airport of Destination KANDAHAR				Currency (Code) (Date) (Unit) (Rate) (Value) EUR Y Y N/A N/A					
Handling Information NTFY: LNT.OLARI KOPPEL NTFY: ADDITIONAL DR.ARGO PARTS				Amount of Insurance 9804/17 9505 19				DECLARATION - If Carrier offers insurance, and such insurance is requested in accordance with the conditions thereof, indicate amount to be insured in figures in box marked "Amount of Insurance".					
No. of Pieces RCP 14		Gross Weight 1834.00		Rate Class (Commodity Item No.) 9999		Chargeable Weight		Rate Charge		Total		Nature and Quantity of Goods (incl. Dimensions or Volume) HUMANITARIAN AID/MEDICAL INSTR. 14 PCS, TOTAL 1834 KG CONSOLIDATED SHIPMENT PER ATTACHED MANIFEST //SLAC-14	
Total prepaid		Weight Charge		Collect		Other Charges		Charge		Total Collect		Shipper certifies that the particulars on the face hereof are correct and that insofar as any part of the consignment contains dangerous goods, such part is properly described by name and is in proper condition for carriage by air according to the applicable Dangerous Goods Regulations.	
Total Other Charges Due Agent		Total Other Charges Due Carrier		Total prepaid		Total Collect		Currency		CC Charges in Dest. Currency		Charges at Destination	
For Carrier's Use only at Destination		Total Collect Charges		Executed on (Date) at (Place)		Signature of Issuing Carrier or its Agent		DHL GLOBAL FWD AS AGENT FOR CARRIER ETIHAD AIRWAYS - CRYSTAL CARGO ESTONIA TALLINN		DHL GLOBAL FWD		607 -92386206	

COPY 9 (FOR AGENT)

Näited humanitaarabi saatedokumentidest (kullerteenuse puhul)

	SPEED B.V. Toekamweg 2 1118 EB Schiphol P.O. Box 7628 1118 ZJ Schiphol The Netherlands	Phone : +31(0)20 6481220 Fax : +31(0)20 6480548 Site : SPLWYMP Website : www.speed.nl E-mail : speed@speed.nl
---	--	---

GENERAL CARGO SECURITY DECLARATION

Airwaybill: _____

Destination: KDH

1. The cargo dispatched by Speed B.V Handling Services comes, to the best of our knowledge, from customers whose reliability we do not doubt. The cargo has been protected from the time that the cargo was tendered to and accepted by as at our acceptance location.

AND

2. Personal effects and Household Goods that are accounted for on an Airwaybill and cargo from unknown customers and/or customers whose reliability is doubtful, are delivered separately and identified to the air carrier for security measures. Our customers have been informed that cargo can be subject to measures ensuring the security of air traffic.

SPX

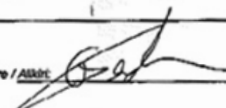
Signed: Title: _____

Date: Thursday 8 January 2009

Näited humanitaarabi saatedokumentidest (kullerteenuse puhul)

DOC. N	TYPE 311	DESTINATION AIRPORT CODE	KDH	KANDAHAR	ORIGIN CODE TLL	DHL AIR & OCEAN NUMBER
CONSIGNEE'S ACCT N°		CONSIGNEE'S HUMANITAR. AID ORDER N°			DHL GLOBAL FORWARDING	
NAME & ADDRESS		AIR WAYBILL NOT NEGOTIABLE (AIR CONSIGNMENT NOTE)				
ALSO NOTIFY		NAME AND ADDRESS OF CARRIER/AGENT DHL GF /TLL				
SHIPPER'S ACCT N°	11469	SHIPPER'S REFERENCE N°	PROFORMA 12009			
NAME & ADDRESS		MONDO MTU		SIGNATURE OF ISSUING OFFICE: RES DDO		
				EXECUTED ON: 06JAN2009 AT: DHL GF /TLL		
It is agreed that the goods herein are accepted subject to issuer's conditions of contract set forth on the reverse hereof. If the carriage involves an ultimate destination or stop in a country other than the country of the departure, the Warsaw Convention may be applicable and the Convention governs and in most cases limits the liability of carriers in respect of loss of, damage or delay to cargo. Agreed stopping places are those place (other than the places of departure or destination) detailed under "Routing" herein and/or those places shown in the timetables of any carriers performing carriage hereunder as scheduled stopping places for the route.						
N° OF PCS & PACKING	DIMENSIONS L W H		GROSS WEIGHT LBS KGS		QUANTITY, DESCRIPTION, MARKS AND ACCOMPANYING DOCUMENTS	
MORE THAN EIGHT DIMS APPLY					HUMANITARIAN AID/MEDICAL INSTR. PROFORMA INVOICE NR: PACKING_LIST_EN 14 PCS, TOTAL 18340 KG DDU SHIPMENT	
TOTAL PIECES	CUBIC CONTENT	TOTAL DIM WT (KGS)				
14	16777204 C	2796.5				
SHIPPER'S DECLARED VALUES			TOTAL GROSS WT KILOGS			
FOR CUSTOMS	FOR CARRIAGE	1834.0				
NVD	M/F					
PREPAID	COLLECT					
TOTAL FREIGHT CHARGE		CHARGEABLE WT.	COMMODITY NUMBER	RATE	AIR CARRIAGE	
		2796.5 KGS	9999	40.69 /K	TO: KDH EST CARRIER M	
		KGS			TO: DGF CARRIER	
		KGS			TO: CARRIER	
		KGS			TO: CARRIER	
INBOUND FREIGHT ADVANCE If more than 5 items, attach manifest to transmittal copy	INBOUND FREIGHT CODES	1- CARRIER	1- BIL	1- NGS	1- AMOUNT	
	AIR DOMESTIC ADVANCE = A	2- COMMON CARRIER = C	2- LLL	2- NGS	2- AMOUNT	
	PPD FREE DOMICILE = D	3- PPD FREE DOMICILE = D	3- LLL	3- NGS	3- AMOUNT	
		4- PPD FREE DOMICILE = D	4- LLL	4- NGS	4- AMOUNT	
		5- PPD FREE DOMICILE = D	5- LLL	5- NGS	5- AMOUNT	
VALUE CHARGE + ADVANCES (CODE 2) ORIGIN HANDLING FEES =	SHOW CODE	FROM	TO	RATE	TOTAL VALUE CHARGE	
DETAIL ALL ORIGIN HANDLING FEES & ADVANCES OTHER THAN CODE 2 ABOVE						
	P AWH			P FSH		
	P SCH			P SEH		
	P THH			P NOH		
	P DCH			P PKH		
SHIPPER'S REQ	AMOUNT	RATE		REMIT TO:		
INSURANCE FEE				DHL ESTONIA AS KESK-SOJAMME 10A TALLINN		
PICKUP CHARGE						
TO TALK DUE	INDICATE CURRENCY	EEK	Copies 1 and 7 are originals and have the same validity			AIRBILL N°

Näited humanitaarabi saatedokumentidest (kullerteenuse puhul)

SENT BY / SAATJA Company name / Saaja firma nimi: NGO MONDO Name / Department / Osakond: Address / Address: Pärnu mnt. 138 / D1 City / Postal Code / Linn / Postiindeks: TALLINN 11317 Country / Riik: ESTONIA Ptn / Fax / Tel / Fax: +3725275043; 6797966 VAT Registration No / Reg nr.: 80260583		PROFORMA INVOICE ARVUE				
SENT TO / ADRESSAAT Company name / Saaja firma nimi: Name / Department / Osakond: Address / Address: City / Postal Code / Linn / Country / Riik: Ptn / Fax / Tel / Fax: Vat Registration No/Reg. Nr.:		Airtel No / Saatesüht: Number of pieces: 14 pcs Total Gross Weight / Brutto mass kokku: 1824 kg Total Net Weight / Netto mass kokku:				
Full description of goods / Paki sisu kirjeldus		Customs Commodity Code / Toll kuud	Country of origin / Valmistaja riik	Qty/Kogus	Unit Value and/ Currency/ Ühe osama väärtus EUR	Sub Total Value and Currency/ Esemete ingimäärtus EUR
Medical O2/hr distribution system Vertical sterilizer GE/1195L; V3 Emergency wheelchair Tamax 4315 Wheelchair FOLDAWAY WHEEL CHAIR 102 Automatic syringe TE331 Aspirator VP25 Tabletop sterilizer GETINGE K-VAC Emergency neckcollar Nec Loc Cramer-Schieren splint Fibrebronchoscope BF-MP60 Z one convertible ultrasound system Crutch				1 1 4 6 2 2 2 30 90 1 1 400	28838,12 15283,87 2883,53 894,17 1695,00 2043,81 8296,6 30,34 47,32 21609,05 26190,82 10,85	28830,12 15283,87 11854,12 4787,24 3390,16 4087,62 16693,2 910,2 4258,8 21609,05 20100,82 4340
Country of origin : EU Incoterms / Tarnetingin: DDU		Total Value for Customs only and Currency / Paki sisu kogumäärtus: EUR 142124,2				
REASON FOR EXPORT / SAATMISE PÕHJUS: I declare, that the above information is true and correct to the best of my knowledge / Käesolevaga kinnitan andmete õigsust		Humanitarian aid Signature / Allkiri: Name / Nimi: Gert Teder				
Date / Kuupäev: 05.01.2009						

Näited humanitaarabi saatedokumentidest (kullerteenuse puhul)

packing_list_EN

Page 1

NGO MONDO		<u>Op. Category:</u> <u>Components:</u>			Medical equipment for hospital	14
Package No.	Package	Weight kg	Dimensions cm	Contents / Items	Volume m ³ total	
1	1 PCE		80 x 60 x 115	Vertical sterilizer	0,55	
2	1 PCE		120 x 80 x 130	Cramer-Schielen splint	1,25	
3	1 PCE		120 x 84 x 115	Crutch	1,15	
4	1 PCE		120 x 84 x 114	Crutch	1,15	
5	1 PCE		80 x 80 x 141	Fibrechoscope/convertible ultrasound syst	0,90	
6	1 PCE			Aspirator/automatic syringe		
7	1 PCE		210 x 82 x 152	Emergency wheelstretcher	2,60	
8	1 PCE		210 x 82 x 152	Emergency wheelstretcher	2,60	
9	1 PCE		122 x 82 x 133	Wheelchair	1,30	
10	1 PCE		122 x 82 x 133	Wheelchair	1,30	
			80 x 60 x 113	Sterilizer	0,55	
				Neckolar		
11	1 PCE		178 x 64 x 79	Medical O2 distribution system	0,90	
12	1 PCE		120 x 80 x 50	Medical O2 distribution system	0,86	
13	1 PCE		120 x 80 x 50	Medical O2 distribution system	0,86	
14	1 PCE		71 x 68 x 125	Medical O2 distribution system	0,60	
Total	14 Piece				16,57	

Shipper: NGO MONDO, Pärnu mnt. TALLINN, ESTONIA

Packing list for proforma invoice nr. 12009

Page 1

packing_list_EN

Lisa 11. Humanitaarabi kinkekiri

Välisministeerium
Ministry of Foreign Affairs
Republic of Estonia

Ivano-Frankivsk Regional State Administration

████████████████████
UKRAINE

06 August 2008 No ██████████

DONATION CERTIFICATE

This is to certify that the Government of Estonia donates 5 inflatable boats with engine, 1100 completions of waterproof clothing, 511 pairs of rubber boots, 9175 m² of temporary building/covering material, 1 generator of 88 kW, 3 pallets of potable drinking water in jerricans and 5 completions of electrical household sets as non-refundable humanitarian aid to the population of all areas affected by the floodings.

In the name of the Government of Estonia,

████████████████████
Secretary General of the Ministry of the Foreign Affairs

Copy: The Embassy of Ukraine to the Republic of Estonia

Encl. List of supplies of non-refundable humanitarian aid on 1 page.

EB 008047

Islandi väljak 1
15049 Tallinn

Tel. +372 6377 000
Faks +372 6377 098

Humanitaarabi kinkekiri

Non-refundable humanitarian aid by the Republic of Estonia

N ^o	Ukraine	Quantity	Price (EEK)	Total price (EEK)
1	Inflatable boat with engine	5	38 675	193 375
2	Waterproof clothing (completion)	1100	164	179 912
3	"Fisherman" trousers / rubber boots	511	100	51 000
4	Temporary building material / covering material	9175 m ²	5,45	50 000
5	Generator (88 kW)	1	189 390	189 390
6	Potable drinking water in jerricans (1944 litre per pallet)	3 pallet	8071,2	24 214
7	Electrical household set (completion)	5	22810,96	114 055
Total				801 945

EC 024258

Lisa 12. Humanitaarabi üleandmisakt

Non-refundable humanitarian aid to the Republic of Moldova

The Republic of Estonia delivers this non-refundable humanitarian aid shipment by the medium of the NGO Mondo.

Humanitarian aid is aimed for the mitigation of the emergency situation and liquidation of disaster consequences, caused by severe floods in the Northern region of the Republic of Moldova. Humanitarian aid shipment was delivered to the Republic of Moldova in the framework of the Development Cooperation Agreement No 2008/36:

N ^o	Moldova	Quantity	Price EEK	Total price EEK
1	Electrical household set (completion)	15	22810,96	342 164
2	Inflatable boat with engine	3	38 675	116 025
3	Pump (output capacity 1000 l/min.)	1	70 800	70 800
4	Family water purification kit	5	2488	12 440
5	Waterproof clothing (completion)	1100	164	179 912
6	Rubber boots	510	100	51 000
7	Temporary building material / covering material	9175 m ²	5,45	50 000
8	Potable drinking water in jerricans (1944 litre per pallet)	3 pallet	8071,2	24 214
	Total			846 555

Deliverer:

Gert Teder
Project Leader
NGO Mondo

Date: 12.08.2008

Receiver:

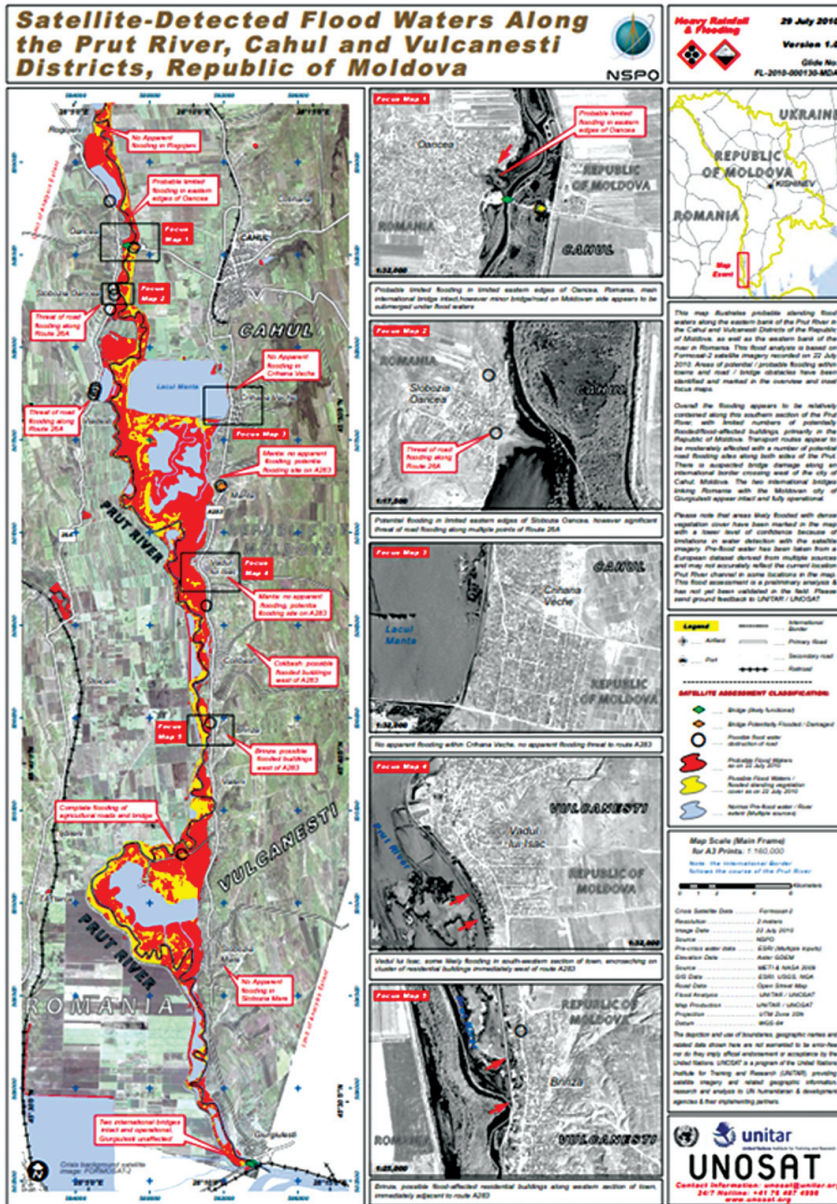
Civil Protection and Emergency Situation Service

Date: 16.08.2008

PK 3424
Narva road. 1; 10506; Tallinn
Estonia
Reg. nr: 80260583

Phone: [redacted]
FAX: + [redacted]
E-mail:
mondo@mondo.org.ee
URL: www.mondo.org.ee

Lisa 13. Mondo vahendatud ÜRO satelliitinformatsioon üleujutuspiirkonnast

Lisa 14. Humanitaarabioperatsiooni logi (Moldova 2010)

24.07.2010, laupäev

Tallinn-Riia-Chișinău

Saabumine kell 15.15, majutus Hotellis Dacia.

Telefonikontakt Svetlana Drobotiga (kodanikukaitse ameti välissuhete osak juhataja).

Kohtumine Mihai Godeaga, telefonikontakt sotsiaalministeeriumi aseministriga (kohapealse humaantitaarabi spetsifikatsioon – pakkus kaks varianti – raha elamute ehitamiseks/taastamiseks või esmatarbevajaduste mure evakueeritutel).

Kohtumine Igor Kontšaroviga, Eesti aukonsuliga.

Tööplaani koostamine.

25.07.2010, pühapäev

Kohtumine Svetlana Drobotiga, sain hetkeülevaate.

Kogu EOA juhtkond üleujutuspiirkonnas, kohapeal juhib VV kriisikomisjon / riigisekretär.

Sitrep EADRCC/NATO 22.07.2010 refereering (hetkel kõige uuem ingliskeelne ülevaade):

Olukord on endiselt pingeline, kaks hukkunut, ca 3460 evakueeritud, 278 sündevakueeritud (kui sain õigesti aru – *had to be evacuated*). Ca 612 maja vees, ca 200 maja purunenud (*destroyed*), ca 150 maja üleujutusriskis.

Üleujutusest kahjustatud 38 341 ha põllumajandusmaad, 796 ha metsa. Hävinud 21 silda, 80 kaevu, 182 km teid, 10 tammi, administratiiv- ja koolihooneid.

Pumpamistööd toimumas Nisporeni-Grozeski-Barboieni; Hincesti-Nemteni-Cotul Morii-Obileni-Sarateni; Ungheni-Macaresti piirkondades.

Hoonete ja tammide kindlustamine Leova-Tochile-Raducani, Hanaseni Noii, Razesti; Cantemir-Ghioltosu, Gotesti, Tiganca, Sttoianovca, Leca, Toceni, Antonesti, Cahul-Cislita Prut, Valeni, Brinza, Colobas, Slobozia Mare, Giurgiulesti.

NATOlt küsitakse ASAP kümnet pumbakomplekti ja kümnet paati 5–10 inimesele.

26.07.2010, esmaspäev

Igorilt kohalikud telefonikaardid.

13.15 Start

15.20 Gert toimetatud lennujaamast piirkonda.

Cantemir

Chioltoasu asulas LEMA – Eriolukordade Ameti (EOA) välistaabis kohtumine EOA direktoriga kolonel Mihail Harabagiuga, tutvumine olukorraga piirkonnas. Tegu on lõunapoolseima üleujutuspiirkonnaga. Pruti jõest valgunud vesi on üle ujutanud suure ala. Viimaste tõkete taha tekkinud nn järve pikkus on ca 12 km, laius üle 3 km. EOA suutis ennetavalt ehitada raudteetammi peale ajutise tammi (tammi taga vee sügavus 5,5 m), samas jäi üleujutatud alasse 3–5 km ulatuses peamine lõunasuunaline maantee ning raudtee. Edasine üleujutuse levik

loodetakse hoida kontrolli all. Tammi täiendatakse ja parandatakse pidevalt (raudteetammi materjali tõttu imbub vesi ajutise tõkke all läbi), tehisjärve teises osas (vastu Rumeenia piiri) tehtud tammi mitu läbimurret, et vesi tagasi jõesängi suunduks (asub tekkinud järvest 150 m kaugusel). Kuna üleujutatud ala oli peamiselt põllu- ja heinamaa, siis läbiviigud ja 150 m metsastunud ala jõeni on ummistunud heinaga, põhuga jms. Kasutades paate, püütakse puhastada mingi ala ja üritatakse tekitada veevoolukoridore. Kolm kummipaati on tegevusse käigus purunenud, ainult kaks on veel töös. Direktor esitas palve võimalusel probleemile leevendust leida ning soetada paar lisapaati. Situatsioon kestab sellisel kujul direktori sõnul veel vähemalt seitse päeva. (Juhul kui homme suletakse ülemvoolul osaliselt lüüsid, siis üleujutuste efekt jõuab konkreetsesse kohtadesse seitsme päevaga.)

Kohtumisel EOA inimestega koorus välja vajadus rahvusvahelise abi vastuvõtmise/andmise koolituseks, kuna 2011. aastal on planeeritud Moldovas NATO PFP õppus ja üks eeltingimustest on INSARAGi standardite järgimine. Küsiti, kas me ei saaks selles valdkonnas toetada. Meie võimekus ja valmisolek on põhimõtteliselt olemas. Haakub ka selle projekti alaeasmärgiga ning ei kattu Päästeameti Moldova projekti suundadega.

Kooskõlastati järgmise päeva tegevuskava:

9.00 start piirkonda, kus külad said suuremaid kahjustusi

13.00 Chişinău kohtumine riigiministriga (VV kriisikomisjoni juht selles operatsioonis)

15.00 Kohtumine aukonsuliga

17.00 Kohtumine EOA juhiga

Eesmärk selgitada elanikkonna/evakueeritute olukord ja võimalikud esmased humabi vajadused.

27.07.2010, teisipäev

9.00 start piirkonda, kus külad said suuremaid kahjustusi.

Hincesti maakond

Üldine vaatepilt sama, umbes sama ulatuslik tekkinud nn tehisjärv. Hoonete kahjustused erinevad Cantemiri piirkonna omadest. Üks küla on täielikult hävinud, ala on siiani vee all, planeeritakse küla turvalisemasse kohta üles ehitada. Ümber tehisjärve mitmed osaliselt uputatud asulad. Vesi ca 1 meetri alanenud (jalg hoonetel).

Obileni asula on üleujutustes kannatada saanud osaliselt (purunenud hooned, veekahjustustega hooned, reostunud külakaevud). Joogivee varustus baseerub kaevudel (mitte tsentraalne veevarustus). Kaevud ei ole aga mitte igal majapidamisel, vaid kasutatakse külakaevade (asulas 2–3 kaevu).

Asula kultuurimajas abi jagamise punkt (sisse ei pääsenud), kümned inimesed olid parajasti hoone ees ootamas. Näha oli kasutatud riiete hunnikuid ja jaotamisele kuuluvat toiduabi (ilmselt kõogiviljad ja kuivained).

15.00 Chişinău kohtumine üleujutuse tagajärgede likvideerimiseks moodustatud VV kriisikomisjoni asejuhi sotsiaalministeeriumi aseminister Vadim Pistriniciuga.

Andsime ülevaate Eesti panusest ja Mondo hetkeülesandest. Aseesimees andis ülevaate üle-

ujutuse kulgemisest, elanike olukorra hetkeseisust, riigi tegevusest, vajaduste tabelist (seal hulgas jagas ta ka infot valdkondadest, mille on doonorid või riik juba katnud).

Evakueeritustest veel ca 500 asuvad ühiskondlikesse hoonetesse organiseeritud ajutistel pindadel (nt koolid), ca 2500 on igapäevase toidu- ja esmavajalike tarvete saamise nimekirjades. Üleujutuse tagajärgede likvideerimisel on katmata vajadusteks jäänud veel paadid. Elanike põhiprobleem on toiduainete (konservid, kuivained) ning lastetoidu puudus. Seda valdkonda paluti võimalusel toetada. Kutsuti osalema neljapäeval toimival doonorite nõupidamisel. Palusime täpsustada toitainete ja lastetoidu detailset kirjeldust ja koguseid (kui võimalik, siis juba sama päeva õhtuks), sellest tulenevalt saaksime vastavalt võimalustele panustada oma projekti raames.

16.00 EOA

Kahe kummipaadi otsimine ja soetamine. Seoses EOA direktori eilse palvega, meie koha-peal nähtud vajadusest, VV KK asejuhi informatsioonist ning MIC ja NATO EADRCC vahendatud abipalvetest, otsustasime soetada kaks kõva põhjaga kummipaati. Paadi spetsifikatsioon töötati välja koos EOA tehnika osakonnaga. Kuna Moldovas on ainult üks vastav firma, siis soetasime paadid sealt. Mootorite soetus on veel lahtine. Taaskord on Moldovas vaid üks sellega tegelev firma, mis on klientidele avatud vaid mõned korrad nädalas. Paadisoetuse kulu on ca 32 000 leid.

Kohtumisel EOAs selgus probleem. Nimelt puudub neil satelliitfoto tänasest seisust ning laienenud õnnetusepiirkonnast (hetkel olemasolev on eksitav, sest sellel on näha ainult ühte osa piirkonnast). Olid palunud ELi, kuid saanud eitava vastuse. Nõustasime EOAd satelliitfotode ja kaartide saamisest ÜRO veebikeskkonnast. Projektijuht kontakteerus UN OCHA Genevaga ning on lootus probleem homse päeva jooksul lahendada.

18.30 – meil Argole informeerimaks VM ja Jevgenit Eesti panusest kahe paadi näol, Kristi-le ülekande tegemiseks.

19.00 Kohtumine aukonsuliga

Toiduabi soetamise tegevuskava homseks.

28.07.2010, kolmapäev

Hommikul

Mati VV KK abisoovi kinnitus konservide (2800) ja pudelivee (3000) kohta. UNICEF võttis täielikult enda peale lastetoidu pakkumise. Telefoniläbirääkimised UNOSATiga Genfis (positiivne), üleandmis-vastuvõtuaktide põhjad.

Gert saatis arve Kristile. Käisime aukonsuliga lihakombinaadis, kus soetasime kahte sorti konserve kokku 2808 tükki (võtsime arve), veehange erinevatest firmadest ebaõnnestus, nimelt ei aktsepteerita välismaist rahaülekannet.

Gert, Mati ja aukonsul käisid munga- ja nunnakloostrites (40–50 km Chişinăust), nunnakloostri läbirääkimised pudelivee hankeks (tulemus oli positiivne). Tänu sellele lükkus kohtumine EOA juhiga järgmisse päeva.

Õhtul üleandmisaktide lõplik vormistamine, päevaraport.

Lisa 15. Humanitaarabioperatsiooni pressiteade (Moldova 2010)

Eesti abistas Moldovat võitluses ulatuslike üleujutustega

Välisministeeriumi arengu- ja humanitaarabiks ettenähtud vahenditest rahastatud ja MTÜ Mondo korraldatud Eesti abi Moldovale koosnes nii tehnilisest abist, kahest eksperdist kui ka kohapeal soetatud toiduabist evakueeritutele.

Moldova üleujutuse tagajärgedega võitlevale kodanikukaitse teenistusele saadeti viis komplekti ca 1000 l/min võimsusega sukelpumpasid. Mati Raidma ja Gert Teder töötasid Moldovas nädala, et selgitamaks kohapeal lisavajadusi ning vajaduse korral Moldova eksperte nõustada. Lähtuvalt situatsioonist ning vajadusest soetati ja anti päästjatele üle kaks kummipaati koos mootoritega ning üleujutuse tagajärgede likvideerimiseks loodud riikliku kriisikomisjoni palvel 2800 lihakonservi ning 3000 pudelit (1,5 liitrist) joogivett evakueeritutele.

Piirkonnast naasnud kriisieksperti Mati Raidma sõnul on juulis üle kallaste tõusnud Pruti jõgi tekitanud kaks üle kümne kilomeetri pika ja mitu kilomeetrit laia tehisjärve. Viimase järve tekkimisel oli juba aega ja võimalust külasid ajutiste tehistammidega kaitsta, siis esimehe tehisjärv tekitas tõsiseid tagajärgi.

Hävis ca 200 maja ja üle 600 sai veekahjustusi. Kaks inimest hukkus ja üle kolme tuhande evakueeriti. Nendest ca 500 elavad veel tänaseni ajutistes varjupaikades ning 2500 vajavad pidevat esmatarbevahendite ning toiduabi. Üleujutused kahjustasid üle 38 000 hektari põllumajandusmaad, ligi 800 hektarit metsa. Hävinud on 21 silda, 80 kaevu, 182 kilomeetrit teid ja 10 tammi. Tööd katastroofiipiirkonnas jätkuvad.

Lisa 16. Humanitaarabioperatsiooni eksperdi majanduskulude aruanne

MAJANDUSKULUDE ARUANNE

Taotleja nimi: Mati Raidma
Taotleja isikukood: xxxxxxxxxxxx
Taotleja arveldusarve, pank: xxxxxxxxxxxx

Saadud avanss (kr): 7560

Saadud avansi jääk (kr): 0

Kulutuse sisu ja põhjendus: Majutus ja sideteenused Moldovas 24.–31.07.2010

Rahastamisallikas (projekti nimi): Arengukoostööprojekt nr 2010/31 "Kiireloomuline abi ulatusliku üleujutuse tagajärgede leevendamiseks Moldova Vabariigis"

	Dokumendi kuupäev	Dokumendi number	Kulu kirjeldus	Summa
1.	31.07.2010	xxx	hotelliarve	7723,80 MDL = 7583,21 EEK

Moldova projekti eelarve rida 3.2 **KOKKU: 7583,21 kr**

	Dokumendi kuupäev	Dokumendi number	Kulu kirjeldus	Summa
2.	31.07.2010	xxxxxx	sideteenused	619,85
3.	25.07.2010	xxx	sideteenused (faksi saatmine)	15,00 MDL = 14,73 EEK

Moldova projekti eelarve rida 13.2 **KOKKU: 634,58 kr**

Aruandele on lisatud kuludokumendid.

Taotlen tehtud kulutuste hüvitamist summas **657,79 krooni**.

Lisa 17. Humanitaariprojekti lõpparuanne (Moldova 2010)

Kuupäev: 02.08.2010

Allkiri:

ARENGUKOOSTÖÖPROJEKTI ARUANDE VORM

Esitatakse Välisministeeriumile riigieelarvelise eraldise kasutamise lepingus sätestatud tähtjal.

PROJEKTI TEGEVUSARUANNE (LÕPPARUANNE)	
I. ARUANDE REGISTREERIMINE (täidab Välisministeerium)	
Aruande registreerimise kuupäev	
Aruande registreerija nimi ja allkiri	

II. PROJEKTI ANDMED

Toetuse saaja nimi	MTÜ Mondo	Sihtriik	Moldova
Projekti nimi	Projekti number	Projekti algus- ja lõppkuupäev	Aruande täitja nimi ja ametikoht
Kiireloomuline abi ulatusliku üleujutuse tagajärgede leevendamiseks Moldova Vabariigis	31	Juuli 2010 – august 2010	Argo Parts, Projektijuht
Aruandlusperiood ja aruande järjekorranumber	Aruande täitja telefon	Aruande täitja e-posti aadress	
Juuli 2010 – august 2010 aruanne nr.1	xxx	xxxx	
2.1 Aruande esitamise tähtaeg	31. august 2010		
2.2 Kui aruanne ei ole esitatud tähtjaks, siis põhjendused esitamise hilinemise kohta			
Aruanne esitatud tähtjaks			

III. TEGEVUSARUANNE

Tegevused (taotluse järgi)	Tegevuse kavandatud tulemus (taotluse järgi)	Tegevuse tegelik tulemus (näidata mõõdetav tulemus, mis projekti käigus saavutati)
Pumbakomplektide soetus ning saatmine Moldovasse.	Soetatakse viis komplekti: sukelpump (1 baari juures 935 l/min), generaator (5 kW) tarvikud.	Komplektid soetatud ning Moldovasse saadetud.
Kahe eksperdi lähetamine Moldovasse.	<p>Pumbakomplektide üleandmise ja esmase koostamise korraldamine.</p> <p>Kohapeal valitud piirkonna vajaduste hinnanganalüüs ning sellest lähtuvalt täiendava abi soetuse ning üleandmise korraldamine.</p> <p>Kiire ulatusliku üleujutuse kriisiohjamisvõimekuse kohapealne kaardistamine ja hindamine.</p>	<p>Kaks eksperti Moldovasse lähetatud.</p> <p>Kaks hindamissõitu üleujutuspiirkonda, kohtumised valitsuse ajutise kriisikomisjoni asejuhi asesotsiaalministriga, kodanikukaitse ameti (edaspidi KA) juhtkonnaga jt. Koos aukonsuliga aktiivse toetusega otsused lisaabi vajaduses ning soetus – kaks mootoriga kummipaati päästjatele, 2800 lihakonservi ja 3000 pudelivett (1,5liitrised) kodu kaotanud elanikele. Eksperti- ja nõustav abi valitsuse kriisikomisjonile ja KA-le, üleujutuspiirkonnast tehtud satelliitpiltide saatmise korraldamine UNOSATist, Sphere'i käsiraamat kriisikomisjonile jms. Kriisiohjevõimekuse hindamine. Kaks peamist nõrkust on tagasihoidlik tehniline võimekus ning rahvusvahelise tasandi (võimekuste, võimaluste, rollide) teadmine. Tulevikuvajaduste väljaselgitamine ning võimalike tegevuste planeerimine koostöös Moldova KAg, et parendada Moldova võimekust reageerimaks ulatuslikele üleujutustele.</p>

Lühianalüüsi koostamine.	Ühe kuu jooksul pärast lähetust koostatakse analüüs ning töötatakse välja ettepanekud.	Lühianalüüs koostatud ja aruandele lisatud.
Arengukoostöö projekti koostamine, et parendada Moldova võimekust reageerida ulatuslikele üleujutustele.	Analüüsi põhjal koostatakse vastava arengukoostöö projekti taotlus eesmärgiga tösta ja parandada MOL kohalikku võimekust ning selle jätkusuutlikkust olla valmis ning reageerida ulatuslikele üleujutustele.	Arengukoostööprojekti "Rahvusvaheliste reageerimismehhanismide ja -standardite alane koolitus" taotlus koostamisel.

3.1 Põhjendus erinevuste kohta kavandatud ja tegelike tegevuste ning tulemuste vahel

Erinevused puuduvad

3.2 Projekti eesmärgi saavutamise, tulemuslikkuse ja elluviimise hinnang

Projekti eesmärgid saavutati täies ulatuses, lähtuvalt vahetust tagasisidest on projekt tulemuslik, Eesti abi tunnustati, seda eriti abi paindlikkuse ja tõelise vajaduspõhisuse pärast. Mudel toimis väga hästi ja on tulevikus kasutamiseks soovitatav.

3.3 Põhjendus erinevuste korral tegelike ja kavandatud kulude vahel

Artikli 12.1 "Maksekorralduse teenustasu" ülekulu on seotud prognoositust kallima transpordiga ning artikli 12.1 "Maksekorralduse teenustasu" ülekulu on seotud mitmete välisülekannetega Moldovasse. Peamine ülejääk seotud generaatorite prognoositust madalama soetushinnaga ning kokkuhoiuga ekspertide transpordikuludes Moldovas.

IV. PROJEKTI TULEMUSLIKKUS JA MÕJU

Indikaator	Prognoos taotluses	Tegelik tulemus
Rakendatavus	Abisaadetis Moldovas ja üleujutuspiirkonnas rakendatud.	Prognoosikohane
Sihtgrupid, vajaduspõhisus	Humanitaarabi on jõudnud kõige haavatuma elanikkonnarühmani ning katab kõige teravamaid vajadusi. Välja on selgitatud ulatusliku üleujutuse kriisiohjamisvõimekus kohapeal.	Prognoosikohane
Võimekusanalüüs	Koostatud on sihtriigi võimekuste kohta ülevaade ning hinnang. Koostatud on analüüs ning esialgsed ettepanekud arengukoostöö	Prognoosikohane

	jätkamiseks, et parendada vastava valdkonna võimekust sihtriigis.	
Jätkusuutlikkus	Koostatud arengukoostöö projekt.	Projektitaotlus koostamisel
4.1 Projekti muud olulised tulemused ja mõjud		
Eestit kui Moldova toetajat on taas positiivselt hinnatud. Usaldus Eesti ja Eesti ekspertide soovitude vastu on suur.		

V. PROJEKTIGA SEOTUD ETTEPANEKUD

Ettepanekud, soovitused, kommentaarid ja küsimused Välisministeeriumile

1. Kui tegemist on kiireloomulise abi andmisega loodusõnnetuse või muu kriisi puhul, oleks otstarbekas kui Välisministeerium töötaks välja kiired protseduurireeglid mitte ainult taotlusvooru korraldamiseks, vaid kogu protsessi jaoks. Enne projekti kinnitust ja vastavat rahastuslepingut on võimatu MTÜ-l või muul taotlusvooru võitnud isikul võtta suuri rahalisi kohustusi (nt materiaalse abi soetus).
2. Esimest korda ja edukalt katsetati LRRD (*Linking relief, rehabilitation and development*) mudelit, mida MTÜ Mondo püüab tulevikus oma tegevuste/projektide alusena kasutada. *Relief* – mootoritega kummipaadid päästjatele, toidu- ja joogivee abi kodu kaotanud elanikkonnale, eksperdi- ja nõustav abi valitsuse ajutisele kriisikomisjonile ja kodanikukaitse ametile, satelliitpiltide korraldamine üleujutuspiirkonnast; *Rehabilitation* – materiaalne abi üleujutustagajärgede likvideerimisel (sukelpumbad vee keldritest pumpamiseks ja kaevude puhastamiseks), nõustamine (Sphere' käsiraamat kriisikomisjonile) jms; *Development* – tulevikuvajaduste väljaselgitamine ning võimalike tegevuste planeerimine koostöös Moldova kodanikukaitse ametiga, et parendada Moldova võimekust ulatuslikele üleujutustele reageerimisel.
3. Taaskord saime kinnitust materiaalse abi ja ekspertide saatmise kombinatsiooni tugevusele.
4. Väga efektiivne on meie aukonsulite kaasamine. Eesti aukonsul Moldovas – Igor Koncharov andis asendamatu panuse Eesti projekti õnnestumisse. Ka 2008. aasta abiprojektis oli ta aktiivselt abiks. Teeme ettepaneku tema tegevus ära märkida, võimalusel teenetemärgiga.
5. Tulevikus kaaluda MTÜ puhul ingliskeelse lühendi NPO kasutamist NGO asemel. See muudaks kommunikatsiooni lihtsamaks, eriti riigistruktuuridega. Viimase viie aasta jooksul on täheldatud lühendi NGO kompromiteerumist.

VI. EESTI ARENGUKOOSTÖÖ SÜMBOOLIKA KASUTAMINE

Loetlege aruandlusperioodil projektiga seoses valminud materjalid ja dokumendid või soetatud asjad, mis on tähistatud Eesti arengukoostöö sümboolikaga.	
Nimetus	Tähistamise viis ja koht
Pumbakomplektid, toidu- ja vee pakendused	Eesti arengukoostöö kleebisid

VII. LISADOKUMENTIDE LOETELU

Jah/Ei/ Ei kohaldu	Aruandel on järgmised lisad: (tehke palun mäрге)
Jah	Arvete ning nende tasumist tõendavate dokumentide koopiad; teenuse, töö või asja üleandmist ja vastuvõtmist tõendavate dokumentide koopiad aruandlusperioodil tehtud kulude kohta (vastavuses projektikulude loeteluga).
Jah	Aruandlusperioodil sõlmitud lepingute koopiad ning nende koondnimekiri.
Jah	Aruandlusperioodil projektiga seoses valminud dokumendid ja materjalid, sealhulgas fotod läbiviidud tegevustest või projekti raames soetatud asjadest.
Ei kohaldu	Kolm hinnapakkumist (teenuste, asjade või õiguste ostmisel suuremas summas kui 100 000 krooni käibemaksuta arvestuses). Kui kolme sõltumatut hinnapakkumist ei ole võimalik saada, tuleb esitada asjakohane põhjendus.
Ei kohaldu	Hankedokumendid ja valikut põhjendavad materjalid.

* Vahearuande lisana esitatud kuludokumente, projektiga seoses valminud dokumente ning materjale, hankedokumente ja hinnapakkumisi ei ole vaja koos lõpparuandega uuesti esitada.

VIII. ARUANDE KINNITAMINE

Kinnitan kõigi esitatud andmete ja dokumentide õigsust ning võimaldan neid kontrollida. Kinnitan, et vastan kõigile ministeeriumi küsimustele aruande kohta.		
Taotluse menetlemise otsustest palun teavitada	E-posti teel	Posti teel
Toetuse saaja esindusesindusõigusliku isiku nimi ja ametikoht	Allkiri	Kuupäev
xxx		25.08.2010

Lisa 18. Lühianalüüs Moldova kriisiohjevõimekusest

Taust: Eesti arengukoostööprojekti nr 31. "Kiireloomuline abi ulatusliku üleujutuse tagajärgede leevendamiseks Moldova Vabariigis" raames nädalaks Moldovasse lähetatud kahe kriisieksperti üks ülesanne oli ka Moldova kriisiohje võimekuse hindamine.

Eesmärk: tulevikuvajaduste väljaselgitamine ning võimalike tegevuste planeerimine, et parandada Moldova võimekust ulatuslikele üleujutustele reageerimisel.

HINDAMISSÕIDUD

1. Cantemir, Chioltosu asulas asuv KA välistaap.

Kohtumine KA direktori kolonel Mihail Harabagiuga, tutvumine olukorraga. Lõunapoolseim üleujutuse piirkond. Pruti jõest valgunud vesi oli üle ujutanud suure ala. Viimaste tõkete tahta tekkinud nn järve pikkus oli ca 12 kilomeetrit ja laius üle 3 kilomeetri. KA suutis ennetavalt ehitada raudteetammi peale ajutise tammi (tammi taga vee sügavus 5,5 m), samas jäi üleujutatud alasse 3–5 kilomeetri ulatuses peamine lõunasuunaline maantee ning raudtee. Loodetakse hoida edasine üleujutuse levik kontrolli all. Tammi täiendatakse ja parandatakse pidevalt (tänu raudteetammi materjalile imbub ajutise tõkke all vesi läbi), tehiskärvete teises osas (vastu Rumeenia piiri) tehtud tammi mitu läbimurret, et vesi tagasi jõesängi suunduks (asub tekkinud järvest 150 meetri kaugusel). Kuna üleujutatud ala oli peamiselt põllu ja heinamaa, siis läbiviigid ja 150 meetrit metsastunud ala jõeni on ummistunud heina, põhu jms prügiga. Kasutades paate, püütakse puhastada mingi ala ja tekitada veevoolukoridore. Kolm kummipaati on tegevuse käigus purunenud, ainult kaks on veel töös. Direktor esitas palve võimalusel probleemile leevendust leida ning soetada paar lisapaati. Situaatsioon kestab sellisel kujul direktori sõnul veel vähemalt seitse päeva. (Juhul kui homme suletakse ülemvoolul osaliselt lüüsid, siis üleujutuste efekt jõuab konkreetseesse kohta desse seitsme päevaga.)

Kohtumisel EOA inimestega koorus välja vajadus rahvusvahelise abi vastuvõtmise/andmise koolituseks, kuna 2011. aastal on planeeritud Moldovas NATO Pfp õppus ja üks eeltingimustest on INSARAGi standardite järgimine. Küsiti, kas me ei saaks selles valdkonnas toetada. Meie võimekus ja valmisolek on põhimõtteliselt olemas. Haakub ka selle projekti alaeesmärgiga ning ei kattu Päästeameti Moldova projekti suundadega.

Hincesti maakond, Obileni asula.

Üldine vaatepilt sama, umbes sama ulatuslik tekkinud nn tehiskärv. Hoonete kahjustused erinevad Cantemiri piirkonna omadest. Üks küla on täielikult hävinud, ala on siiani vee all, planeeritakse küla turvalisemasse kohta üles ehitada. Ümber tehiskärvete mitmed osaliselt uputatud asulad. Vesi ca 1 meetri alanenud (jälg hoonetel).

Asula kultuurimajas abi jagamise punkt (sisse ei pääsenud), kümned inimesed olid parajasti hoone ees ootamas. Näha oli kasutatud riiete hunnikuid ja jootamisele kuuluvat toiduabi (ilmselt köögiviljad ja kuivained). Aktiivset KA tegevust/kaasatust ei ole.

KOHTUMISED

Mihai Godea	Parlamendisaadik, RKK aseesimees
Igor Kontšarov	Eesti aukonsul
Mihail Harabagiu	KA (kodanikukaitse amet) direktor
Anatol Viniciuc	KA direktori asetäitja
Svetlana Drobot	KA välissuhete osakonna juhataja
Vadim Pistrinciuc	MOL asesotsiaalminister VV kriisistaabi juhi asetäitja
Andrei Popov	MOL asevälisminister

Kohtumistel arutelud Moldova võimekusest toime tulla ulatuslike loodusõnnetustega, võimalikud toetust vajavad valdkonnad, konkreetsed käesoleva üleujutusega seotud abivajadused, Eesti panus ja võimalik arengukoostöö tulevikus.

KOKKUVÕTE

Valitsuse (kriisistaabi) tasand

Kuna hiljaaegu vahetus võim, siis valitsuse tasandi kogemuspagas on väike. Samas on tahe ja motivatsioonitase kõrge.

Üleujutusele reageerimisel panime tähele, et KA-l ei ole rolli üleujutusjärgsetes protsessides (evakueeritute majutus, esmavajaduste katmine, jms).

Kodanikukaitse ameti tasand

Kuigi arengu ja tegevuste poolest ei saa kõnealust üleujutust võrrelda 2008. aastal toimunuga (põhimõtteliselt oli siis tegemist ühekordse nn lainega, mis liikus piki jõge), on kogemused tublisti abiks ja KA reageerimine ning professionaalsus tasemel. Kaks peamist nõrkust on tagasihoidlik tehniline võimekus (vananenud tehnika, juhtimislogistika jms) ning rahvusvahelise tasandi (võimekuste, võimaluste, rollide) teadmine.

Moldova avaldas tõsist soovi saada Eestilt jätkuvat abi (sh koolitus, nõustamine jms). Mõned valdkonnad võib katta võimalik päästeameti arengukoostöö projekt. Sisuliselt on ka Mondol võimalus panustada. Ühe valdkonna puhul – "Rahvusvahelise tasandi kriisiohje võimekuste ning mudelite ja standardite koolitus" valmistab projekti ette MTÜ Mondo.

Mati Raidma
Gert Teder

August 2010

